

**Zwezi-Kərisə suywáŋú sagı tə,
Likə
nə púpúní
Likə sagı tə yuu wa sugu**

Lìù tə, v nə púpúní sagı kv tə

Likə nan dwíí don yofwamınan wa, tə mù də Matie də Marəkə də Zwan ba dwíí tə yofwamınan tə nə tà nədü. Likə tətə tà Zwifə, v ga jì *Kərisə lìù. Kv nə twá nətü tə, ba nə kàrì wá də v ləzwənyiri tə nə yi nətü, v yi lìù tə, v nə pìà yənu. Yá v ga swə yìèn tə nə tun, tə ɛ. Nə zén nə yèé də, v yi dımütürü.

Lìà tə duən tə, ba nə púpúní suywáŋán tə, yà yi lìà tə, ba nə nı tə yìèn tə də ba yía. Likə mù yà wà tə nı də v yía. D yi v bwe tə yìèn tə nɛɛ nə zəni zəni, lìà tə con, ba nə nı tə də ba yía. D sóní nətü, ba nə lürı Zwezi tə də yoo.

D mù də *tuntünu Polə ken duən, ba va bwálá, máná tə wa, Polə nə vəli, sə v swìn suywáŋú tə, v bürı lìà tə, ba nə tà *Zwifə-ba nə.

Likə púpúní saga bələ. D sagı tə don yi suywáŋú sagı kv tə, kv don tə də yi tuntüna tütünan sagı tə.

Lìà tə nə, Likə nə púpúní

Likə yi v pìà, v swìn Zwezi suywáŋú tə, v bürı lìà tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba tə. Ba lìà təntə swìn *Gərekə-ba sugu, ba ga tələ *Yızərayələ lüv nii wa. D gwın Zwifə-ba sùràn tə, tə dèñ

niun nè cà, dè Zwifè-ba yofwamɩnan tɛ, ba nè yèrì, v biri ba. Yá ku dàń pɩn lià tɛ, ba nè tà Zwifè-ba lɔv mama wa wàá ba lwarɩ dè, Zwezi yɩ liù tɛ, v nè jon ba.

Sagɩ tɛ wa svɔv

Likè biri dè, Zwezi yɩ liù tɛ, v jonɔ lià ba cuna wa, v ga yɩ *Yuu-Tiu. Zwezi swè lià tɛ, ba nè muɲɔ ba: Ku mù nè yɩ cuna lià, dè bìsíná dè zɔra dè yayɩɲa.

*Likè biri v sagɩ tɛ nɛtɛn
(Marəkə 1.1; Tɔtvnan 1.1-3)*

¹⁻³ À yáá tíú Teofilè, yìèn tɛ, tɛ nè tun nè pwərə wa, lià zɛnzɛn dédén, sɛ ba púpúní tɛ, ba tún. Ba tún yìèn tɛntɛ, ndɛ tɛ tián tɛ nè nɩ tɛ, ku máńá tɛ wa, tɛ nè tun. Ku ga ya ba yuu zilɩ, sɛ ba swìn Yɩ svɔv tɛ. Mɛ ku mù nè pɩn, ku nè yí à dè, à dè ma bwe zɛni yìèn tɛ yuu wa, tɛ nè tun, ku máńá tɛ nè. Yá ku ya ziɛn, ku pa à mù nè, sɛ à púpúní tɛ à pa aba, ndɛ ku nè zɩɣɩ nɛtv. ⁴ À fwa ku nɛtv tɛ, sɛ n ma wàní n lwarɩ kàrà tɛ cígá tɛ, n nè nɩ tɛ.

Malika swìn Zwan-Batisè lɔrv tɛ yoo

⁵ Máńá tɛ wa, *Erodè nè yɩ Zwide nagwanaa tɛ wa pìú, Yɩ *jonwanv don yà yɩ lá, ba ma boɲɔ Zakari. ð dè yɩ Abɩa púlí tɛ wa Yɩ jonwanv don. ð kan yɩrɩ nè Elizabetè. ð ya *Arɔn Yɩ jonwanv nèkwɩa dwíí tɛ wa bùá. ⁶ Ba mɛ bɛlɛ yà yɩ cígá tián Yɩ yáá con, ba ga zilí yìèn tɛ mama, Yɩ nè nè pɩn v *nii tɛ yuu wa zɛni. Ba ba yoo jɛ, ba nè wá caga ba nii nè ku

yiri. ⁷ Elizabetə yà yi kadɪŋv. Kɔ m̀ nè pɪn, ba yà ba biù jə, yá ba mɛ bələ tə də ga kwɪn.

⁸ Dɪn don nə, kɔ yà twi kɔ yí Zakari dwíí púlí tə, sə ba tɔn Yɪ tutɔŋi tə. Kɔ m̀ nè pɪn, Zakari yà wulə *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, v fwa kɔ tutɔŋi tə, ⁹ ndə kɔ nə yi Yɪ joŋwana tə yofwamɪv nə. Kɔ tua Zakari yuu wa, sə v zɔ bwálí tə wa, kɔ nə yi Yɪ nyiən nə, v sɔri tɪralɪ v pa Yɪ nə. ¹⁰ Máná tə wa, v nə wulə v sɔri tɪralɪ tə, lalɔv tə mama yà zɪga kàrá wa, ba jònì Yɪ.

¹¹ *Yuu-Tiu *malɪka twi, ka nan Zakari nə. Ka twi ka zɪga *joŋi kúrí tə jɪzən nə. ¹² Máná tə, Zakari nə ni ka, v bɪcan dɪŋi, v ga zəzəgə. ¹³ Yá malɪka tə dàñ swɪn v con, ka wú: «Dàn ká pa fən ja mú, Zakari. Yɪ nì n yɪlori tə: N kan Elizabetə wá lɔri bibɛɛ v pa mú, n ga wá kə v yiri Zwan. ¹⁴ D wá yà pupwən nəfarv, v pa mú. Yá là zənzən də ga wá jwɛ v lɔri tə yiri. ¹⁵ D wá yà ləzwənfərv Yuu-Tiu yáá nə. D bá nyu divɛn, nə à yèé swana yiri mama. D wá sú də Yɪ-*Siŋu tə, də v tə wulə v nuu pùè wa. ¹⁶ D wá van *Yɪzərayɛlə là zənzən, v ja bà Yuu-Tiu tə con, v nə yi ba Yɪ. ¹⁷ D tətə nə wá va v tiàn nə, Yɪ yáá nə, də Yɪ-Siŋu diàn tə, tə nə yi də Yɪ nii *sùsùnù Eli. D wá pa nyɪna də bɪa kə duən nə. D wá ja ba tə, ba nə vi nii, v ja bà cígá tiàn tə, ba nə jə wɔbɔŋa con. D wá tanɪ là tə, v pa ba ma diàn Yuu-Tiu».

¹⁸ Zakari dàñ ma swɪn malɪka tə con, v wú: «À wá twá nətə à ma lwarɪ də, kɔ yi cígá? À də à kan mama nə kwɪn». ¹⁹ Malɪka tə ma le wá,

ka wú: «À yiri nè ya Gabèriyelø. À mù nè wulø Yu yáá nè, à tɔŋa à pɪn wá. D tun nè, sè à swìn n con, sè à ga pa mú soywáŋú ku tø. ²⁰ Yá n wà à sùràn tø cígá pɪn, tø nii ga wá sú, dø tø máŋá nè yí. Mø ku mù nè pɪn, nèŋ n wá jì børu, n bá wàní n swìn, ku ja va dɪn tø, tø yìèn tø nii nè wá sú».

²¹ Ku máŋá tøntø wa, ku gwárí lalɔv tø, ku yà nè dànì Zakari kàrá wa, v dánú tø yiri Yu diè tø wa. ²² Yá v nè nan máŋá tø wa, v yà kúv wàri dø ba v swìn. Lià tø dàn ma lwarì dø, ku ya v ni won, ku nè nan Yu, Yu diè tø wa. D jìàn nè, v ma swìn ba con, v nii ga dèŋè.

²³ Zakari dàn tun Yu diè tø wa v zwèe, v pìí v va v sàń. ²⁴ Ku nè twi ku bà, ku dání kwa nè, v kan Elizabetø jun pùé, yá v dàn yi diè wa càni bonu. Ku máŋá tø wa, v swìn v tiàn con, v wú: ²⁵ «Nèŋ ku tø, Yuu-Tiu nè pìà, sè v fwa v pa nè: Síún nè v pìà, sè v li nè, ku tø wa, ku nè yi nè kana cavira lià yáá con».

*Malika swìn Zwezi lɔrv tø yoo
(Matìø 1.18-23)*

²⁶ Elizabetø pùé tø janv càni bardv máŋá wa, Yu tun *malika Gabèriyelø Galile nagwanaa tiv don nè, ba nè boŋø <*Nazarètø>. ²⁷ D tun wá kacɪn don con, v tø nè yèrì bæe, v yiri nè yi Mari. D yi Zwɔzefø bwàlú, v nè pìà, sè v swe. Zwɔzefø tø nan pìv *Davidø dwíí tø wa.

²⁸ Malika tø yí, ka swìn Mari con, ka wú: «Ya pupwøn wa, Yu fwa pubwanv n yira. *Yuu-Tiu wulø dø mú». ²⁹ Tø yìèn tø wɔwalì Mari zènzøn, v ga bwe v tiàn yoo tø, ku mù junv

təntə nə pìà kv swìn v con. ³⁰ Malika tə dàń swìn v con, ka wú: «Mari, dàń ká pa fən ja mú. Yu fwa pubwanv n yira. ³¹ Nèń n wá ja pùé, n ga wá lura biú, n wá kə v yiri Zwezi. ³² D wá yà ləzwənfərv, ba ga wá bon wá <Yu tə, v nə wulə tə mə yuu wa, biú>. Yuu-Tiu Yu wá pa v jì pìú, ndə v nɪβε Davidə nə. ³³ Yá v ga wá tɪnɪ də pàrì *Yizərayelə lìa tə yuu wa máńá mama. D pàrì tə bá zwèe də mama».

³⁴ Mari ma swìn malika tə con, v wú: «Kv nətv tə ya kv wá zɪɪ nətə, sə à nə yèrì βε?» ³⁵ Malika tə ma le Mari, ka wú: «Yu-*Siɲu tə wá bà n yuu wa. Yá Yu tə, v nə wulə tə mə yuu wa, diàn tə wá pú n yuu nə, ndə ywárí nə. Mə kv mù nə wá pa bisɪmaa tə, n nə wá lura tə, ya Yu nə ti, ba ga wá bon wá Yu-Biu. ³⁶ Elizabetə, v nə yi n dwíí tíú, də wá lura biú tə don, də v kazvni tə mama. Ba yà wú, v wàrì biú v lɪrɪ, yá síún nə, v wulə v pùé cànì bardv wa. ³⁷ Won təlè, Yu nə wàrì v fwa». ³⁸ Mari dàń ma swìn, v wú: «Nèń à yi Yuu-Tiu tɪtvnbva, sə kv fwa nətv, ndə n nə swìn kv». Malika tə dàń ma kèéń ka yá wá.

Mari vèli, sə v na Elizabetə

³⁹ Kv kwa nə, Mari bɪbarɪ, v zàn v zv cwəŋə, v ma vələ lala tɪv don nə, kv nə wulə Zwide nagwanaa vàn tə con, kv nə jə pɛɛn tə. ⁴⁰ D vèli v yí, v zv Zakari diè wa, v jɪn v kan Elizabetə. ⁴¹ Máńá tə wa, Elizabetə nə nì Mari jònà tə, Elizabetə bisɪmaa tə lulugu v pùé wa. Elizabetə ga sú də Yu-*Siɲu tə, ⁴² v bubwi v kə yu nə, v ga wú: «Yu fwa zəni n yira, n duən

kana wa. Yu wá fwa zəni n bisımaa tə yıra, n nə wá lura! ⁴³ À mù də nə yı wàà, *Yuu-Tiu nuu ma bà à sàń? ⁴⁴ Nèń mánǵá tə, à nə nì n jùnà tə, à bisımaa tə lulugu də pupwən à pùé wa. ⁴⁵ N pın cíǵá kv tə, nə Yuu-Tiu nə pın, ba swìn n con də, kv nii tə wà sú. Kv mù nə pın, n yı pupwən tíú».

Mari b̀̀à Yu nə

⁴⁶ Mari dàń ma swìn, v wú:

«À bwı *Yuu-Tiu nə. ⁴⁷ À pùé poli, Yu nə jon nə à cuna tə wa yırı. ⁴⁸ Yu bún à də nyiən don yoo, ndə v tutunbua nə. Cíǵá, síún dàń nə, luv ləzwənə dwíı mama wá swìn də, à mù yı pupwən tíú. ⁴⁹ Yu tə, v nə wulə tə me yuu wa, fwa yìèn, tə nə zìèn zəni, v pa nə. D yırı zìèn, kv ba don ja. ⁵⁰ D wá dəri là tə nə zìlí wá yinəgə zənzən, mánǵá də mánǵá, kv nə ba zwèe. ⁵¹ D tun yìèn nəfaran, v ma bırı v dıàn tə. D dııı ləzoni tə, ba nə jə fwiə, ba dəri ba jén duən yáá nə. ⁵² D zìn pèegá tə nə jə dıàn, ba padaran yuu v dı, v ga zìn ba tə, ba nə mun ba tıàn, v kə yı nə. ⁵³ D pın wiən zənzən, ba tə nə, ba nə ba jə ba dé. D pın, jıjə tıán pıı ba vıı də jıkvıke. ⁵⁴ D twı, sə v san *Yızərayelə là nə, ba nə yı v tutunbua. D líı mánǵá mama, sə v dəri ba yinəgə zənzən. ⁵⁵ D kàn nii nə nıbara-ba con də, kv wá yà nətv mánǵá mama. D kàn kv mù nii təntə, v pa *Abərahame də v dwíı nə».

⁵⁶ Mari fwa ndə cànì batwa nə Elizabetə con. Kɔ kwa nə, ɔ ma pɪ̀, ɔ va ɔ sàń.

Zwan-Batisə lɔrv tə yoo

(Likè 1.13-17; 2.25-32; 3.4-9)

⁵⁷ Elizabetə lɔrv mánǎ nə yí, ɔ twi ɔ bà, ɔ lɔrv bibɛɛ. ⁵⁸ Elizabetə yɪra lià də ɔ dwíí tìán nì də, *Yuu-Tiu dəri ɔ yinəgə zənzən. Ba də pùé dǎń ma poli də wá, kɔ yoo tə yɪrɪ.

⁵⁹ Ba *goŋi bìsìná tə, ɔ dɪan nana dɪn nə. Kɔ mánǎ tə wa, ba yà pià, sə ba pa wá ɔ nyɪna Zakari yɪrɪ. ⁶⁰ Ɖ nuu dǎń ma swìn, ɔ wú: «Ɖn on! À wà sèe. Ɖ yɪrɪ wá yà Zwan». ⁶¹ Ba ma swìn ɔ con, ba wú: «Liù mama tələ n dwíí tə wa, ɔ nə jə kɔ mù yɪrɪ təntə». ⁶² Ba dǎń ma bwe ɔ nyɪna də jìàn, sə ba jén, bèɛɛ yɪrɪ nə ɔ wá pa ɔ biù tə nə. ⁶³ Zakari ma lòrì ba, sə ba pa wá púpúnú daborubiə, ɔ dǎń ma púpúní kɔ yuu wa, ɔ wú: «Ɖ yɪrɪ nə yɪ Zwan». Kɔ gwárí ba mama míámíán. ⁶⁴ Kɔ mánǎ tə wa, Zakari nii kúò pórí, kɔ wàá yìèn kúò swìn. Ɖ sùrí ɔ nii ɔ kə yɪ nə, ɔ ma bwi Yɪ nə.

⁶⁵ Kɔ dǐgà lià tə mama yuu, ba nə bwələ lá. Zwide nagwanaa pɛɛn yuu lià tə mama yà swìn tə mù yìèn təntə yoo. ⁶⁶ Ba tə mɛ, ba nə nèn tə yìèn təntə yà dwɪ tə yoo, ba ga bwe ba tìàn, ba wú: «Kɔ bisɪmaa təntə dǎń wá yà nətə?» Yɪ diàn tə cígá yà wulə də wá.

Zakari bɔ̀à Yɪ nə

⁶⁷ Yɪ-*Siŋu tə súé bisɪmaa tə nyɪna Zakari, kɔ pa ɔ swìn Yɪ nii sùràn tə tə, ɔ wú:

⁶⁸ «À wá bu *Yɪzərayelə lià *Yuu-Tiu Yɪ tə nə. Yɪ ywǎń ba yuu, ɔ ga yè ba ɔ jon. ⁶⁹ Ɖ

tun liù, sè v li nèba nè yoo wa míámíán. Ku mù liù tē, v nè wá li nèba nè yoo tē wa, yi v nan v tòtònnè pìú *Davidè dwíí tē wa, ⁷⁰ ndè v nè twá v nii *sùsùnnà tē nè, v ma swìn, ku máná nè ba yigè. ⁷¹ D yà kàn nii dè, v wá li nèba nè duḡa dè lià tē, ba nè culi nèba, jun wa. ⁷² Yu líí v *nimaru tē yoo. D dèri nè nìbara tē yinègè zènzèn. ⁷³ Yu fwa ku nètù, v yà nè dùè dè nè nḡεε *Abèrahame dè, ⁷⁴⁻⁷⁵ v wá jon nèba nè duḡa tē diàn jun yiri. Ku nètù nè wá wàní nè bu v nè dè zilé. Ku nètù tē, sè nè ma wàní nè yà lià tē, nè nè yi Yu nè ti, nè ga tē yi cígá tián Yu yáá con, dùn mama, nè mu tē wa. ⁷⁶ N mù con nè, à biú, n wá va Yuu-Tiu yáá con nè, sè n ma kwèn v cwèḡè. Ku mù nè pìn, ba wá bon mú Yu tē, v nè wulè tē mε yuu wa, nii *sùsùnnè. ⁷⁷ Yá n mù, à biú, n wá biri Yu lià tē dè, Yu wá jon ba ba cḡna wa v ga kwèn tē, v li v mù dè ba pwèrè wa. ⁷⁸ Nè Yu tē swè nèba zènzèn, v ga dèri nè yinègè zènzèn. D wá pa poni nan yi, ku pìpìli nè yuu con ndè yicav nè pén. ⁷⁹ Poni tē wá san ba tē nè wulè yìkunu wa, dè ba tē nè wulè tian fèn wa. Ku mù poni tē nè wá kè nèba cwèḡè tē wa, ku nè jè bican sié».

⁸⁰ Bisúmaa tē bori, yá v pubuḡa dè ga daḡa ku súrí lá. D yi kasḡo lanworu wa, ku ja va dùn tē, v nè biri v tián Yizèrayelè lià tē yáá con.

2

Mari lɔrɪ v biú Zwezi (Matie 1.18-25)

¹ Kɔ máná tɛntə wa, pafarɔ Ogisətə pɪn nii, sɛ ba gálà v lɔv ləzoni tɛ mama. ² Kɔ m̀ tɛntən lagala tɛ fwa, dɛ Kirinisɛ nɛ ya Siri nagwanaa tɛ yáá tíú, pìú nɛfarɔ tɛ nɛ lɪ v tún. ³ Lìà tɛ mama vɛli, ba púpúní ba tìàn ba dəkúu bwálí nɛ.

⁴⁻⁵ Zwɔzɛfɛ dɛ nan *Nazarɛtə nɛ, kɔ nɛ wulɛ Galile nagwanaa wa, v va Zwide nagwanaa tɛ wa, pìú *Davidə tɪv, ba nɛ boŋə <Bɛtələhemə>, v dɛ v bwàlú Mari. Ba vɛli lá, Zwɔzɛfɛ nɛ yɪ Davidə nàú tɛ yɪrɪ. Mari tɛ, v nɛ pìà, sɛ v swe Zwɔzɛfɛ nɛ, tɛ pùé yí. D dɛ Zwɔzɛfɛ vɛli lá, sɛ ba púpúní ba tìàn. ⁶ Máná tɛ wa, ba nɛ wulɛ Bɛtələhemə nɛ, v biú tɛ lɔrv yí. ⁷ Mari lɔrɪ bibɛɛ, v kacarɪ biú. Vɛrɛ dii tɛ mama yà súé. Kɔ m̀ nɛ pɪn, Mari baa v biú dɛ ganan, v ga tì wá v tún v àná kurebɔri wa.

Malika nan lià nɛ cì v àná nɛ

⁸ Kɔ m̀ nagwanaa tɛntə tɛtə wa, payɪra yà cì ba v àná nɛ tɪtɪn nɛ, gav wa. ⁹ *Yuu-Tiu *malika twi, ka nan ba nɛ. Yá Yu poni tɛ pɪrɪ ba kɔ kɪkarɪ, fɛn ga zv ba zɛnzɛn. ¹⁰ Yá malika tɛ swìn ba con, ka wú: «Á d àná ká pa fɛn ja aba. Á ja sɔy wáŋú à bà, sɛ à pa aba, kɔ nɛ wá poli *Yízərayɛlə lià mɛ pwíí zɛnzɛn: ¹¹ Tɪtɪn kɔ tɛ nɛ, ba lɔrɪ liú tɛ, v nɛ wá jon aba á cuna wa, pìú *Davidə tɪv wa. D m̀ nɛ yɪ *Kərisɛ, v nɛ yɪ Yuu-Tiu. ¹² Á nɛŋə nɛtv tɛ, á nɛ wá twá, á

ma lwarti wá: Á wá na bìsìná, ba nè baa wá dè ganan, ba tún wá vana kurebori wa».

¹³ Naa nedu, malike kapupu nan Yu sañ, tɛ bɑ tɛ sʉrɪ ka tɛ nɛ, tɛ bwi Yu nɛ, tɛ wu:

¹⁴ «Dun wulɛ Yu con, v nɛ wulɛ v *sɑñ nɛ, v bɪcan sɪɛ tɛ wɑ yɑ tɪa yuu wa lɛzoni tɛ, v mɔ Yu nɛ swɛ, pwɛrɛ wa».

Là tɛ nɛ cɪ vana tɛ nɛ vɛli Bɛtɛlɛhɛmɛ

¹⁵ Máná tɛ wa, *malike tɛ nɛ piɪ tɛ di Yu *sɑñ nɛ, payɪra tɛ swɪn duɛn con, ba wu: «Nɛ dɑñ vɛlɛ nɛ yɪ Bɛtɛlɛhɛmɛ nɛ. Ku mɛ, sɛ nɛ na ku tɛ nɛ tun lá nɛ, ku tɛ *Yuu-Tiu nɛ pin nɛ yɛni tɛ».

¹⁶ Ba twi lala ba yɪ lá, ba na Mari dɛ Zwuzɛfɛ dɛ bìsìná tɛ. Bìsìná tɛ tɛgɛ vana kurebori tɛ wa. ¹⁷ Ba nɛ ni bìsìná tɛ, ba tún ku tɛ mama, malika tɛ nɛ swɪn ba con, ku bìsìná tɛ yuu wa.

¹⁸ Ku gwári ba tɛ mama, ba nɛ ni ku tɛ, payɪra tɛ nɛ swɪn ba con. ¹⁹ D mɔ Mari dɛ jin tɛ yìɛn tɛntɛ mama v waa con, v ga buɟa tɛ nɛ dɛ v waa mama. ²⁰ Ku kwa nɛ, payɪra tɛ piɪ ba vɪrɪ dɛ ba bwi Yu nɛ, ba ga pin wá dun tɛ tɛ mama yɪrɪ, ba nɛ ni ba ga na. Ba bwi v nɛ, yìɛn tɛ mama nɛ fwa nɛv, ndɛ malika tɛ nɛ swɪn ba con, tɛ yɪrɪ.

Ba pin bìsìná tɛ yɪrɪ Zwezi

²¹ Bìsìná tɛ lɔrɪ dian nana dun nɛ, ba *goŋi wá, ba ga kɛ v yɪrɪ Zwezi. Mɛ ku yɪrɪ tɛntɛ *malika tɛ bɪrɪ dɛ, v nuu tɛ wɑ v puɛ jin.

Ba ja Zwezi, ba va Zwifɛ-ba Yu diɛ wa

²² Ku kwa nɛ, máná yɪ, sɛ Mari dɛ twá ku tɛ nɛ, Yu *nii tɛ, v nɛ pin *Moyizɛ nɛ, nɛ bɪrɪ, sɛ

yèni mú. Ku ga wá pa dun Yizərayelə lià tə nə, ba nə yi n mù lià».

³³ Simeyon yièn tə, v nə swìn Zwezi yuu wa, yà gwárí Zwezi nuu də v nyɩna zənzən.

³⁴ Simeyon lòrì Yu, sə v fwa zəni Zwezi də v nuu də v nyɩna yuu wa. D swìn Zwezi nuu Mari con, v wú: «Yu kúru bisɩmaa ka tə, sə v twá v nə, v ma bùrì Yizərayelə luv lià zənzən bùrà, v ga sèe ba duən də zənzən. D wá yà liù tə, v nə wá bɩrɩ də, Yu tɔŋa v pɩn ləzoni nə, yá ba ga vɩ wá. Bisɩmaa tə wá pa pubɔŋɩ, tə nə wulə waa, nan poni nə. ³⁵ Yá n mù, biú tə nuu, n wá na càn. Tə càn tə wá cùgù n bɩcan míámíán, ndə lagɩrɩ sùv nə pórì won nə. D wá pa lià zənzən swìn ku tə, ku cígá nə wulə ba waa».

Anə, Yu nii sɩsɩnkana, bùà Yu nə

³⁶ Yu nii *sɩsɩnkana don, v yɩrɩ nə yi Anə, də yi *Zwifə-ba Yu *diè wa. D yi Fanɔwɛlə bùá, Azɛrə dwíí dəkuu tə wa. D bɩna yà dáá. D swe v kacɩn máŋá wa, yá bɩna barpe nii nə, v barɩ tə tɩga v yá wá. ³⁷ D yà kúv ba barɩ jə. D bɩna dàŋ yà dáá, v yà jə bɩna sapwɩnɩa də banɩa. D yàá va v wulə Yu diè tə wa, tɩtɩn də yɩcau, v ma tɔŋa Yu tɔtɔŋɩ tə. D vwe v nii, v ga jùnì Yu.

³⁸ Anə də nə twi, v zv Zwifə-ba Yu diè tə wa, də Zwezi də v nuu də v nyɩna wulə lá, v də wulə v pɩn dun Yu nə. D dàŋ swìn bisɩmaa tə yoo lià tə mama con, ba yà nə dànì, sə Yu yè *Yizərayelə lià v jon.

Zwɩzɛfə-ba pií ba va Nazaretə

39 Májá tē wa, Zwezi nuu dē v nyina tē nē tun ku tē mama, *Yuu-Tiu Yu *nii tē nē pià tē, ba dān pií, ba ja wá, ba va ba tiv *Nazaretē, ku nē wulē Galile nagwanaa tē wa. 40 Bisımaa tē bori, v wubūŋa ga sūrí. D yà jē wubūŋa zēnzēn, yá Yu ga fwa v pubwanv tē v yira.

Zwezi wulē Zwifē-ba Yu diè tē wa

41 Bıni mama Zwezi nuu dē v nyina yáa va, ba dé *Pakē cànà tē *Zwerizalemē wa. 42 Májá tē wa, Zwezi nē jē bına fugē bēlē, v nyina-ba jun wá, ba ja kē lá, ba va cànà tēntē, ku nē yı ba yofwamıvn. 43 Cànà tē nē zwēe, ba pií ba vií, yá ba biú Zwezi mē me Zwerizalemē nē, v nyina-ba yà ga wà ku lwarı. 44 Ba yà buŋa dē, Zwezi wulē v twaduēn tē con, cwēŋē tē yuu. Ba vėli diın pıri, ba dān ga zıgı lá, ba pià wá ba nubıa dē ba dabara con. 45 Yá ba dān ba wá na. Ba dān ma ga ba pií ba va Zwerizalemē, sē ba pià wá lá.

46 Dian batwa nii nē, ba nı Zwezi *Zwifē-ba Yu *diè wa, dē v jēé Zwifē-ba Yu nii *yēnu tián tē tētēni wa. D wulē v cıga ba, yá v ga bwe ba yièn. 47 D yēnu tē dē yièn tē ka le gwárı ba tē mama, ba yà nē cıga wá.

48 Májá tē wa, v nuu dē v nyina tē nē nı wá, ku yà gwárı ba zēni. D nuu ma swın v con, v wú: «Á biú, bēeēe nē pın, n ma fwa nēba nētēn? Nēń, n yoo yà jun à dē n nyina zēni, nē ma twá lá, nē pià mú». 49 D ma le, v wú: «Bēeēe nē pın, á pià nē? Á me, sē á lwarı dē, à me, sē à ywán à nyina yièn yuu nē». 50 Yá ba wà ku tē dēń nı, v nē pià, sē v swın ba con nē.

⁵¹ Zwezi dàń ma pìí, v twá ba nè, v va *Nazaretə. D sèe v nyına-ba tē nii. D nuu jin tē yìèn tēntə mama v waa nè, v ga lìí tē yoo.
⁵² Zwezi bori v kəni lá, v wubɔŋa də ga sùrí, v dàń ga pɪn pupoli Yɪ də ləzoni nè.

3

Zwan-Batisə kàrà tē yoo

(Matie 3.1-12; Marəkə 1.1-8; Zwan 1.6-8,

19)

¹⁻² Yɪ kori tē twi Zakari biú Zwan con nè, kasɔɔ lanworu tē wa, pafarv Tiberə pàrì tē bɪna fugə də bonu máńá wa. Kɪ máńá tēntə wa, də Ponsə *Pilatə nè tɪ Zwide nagwanaa, pìú *Erodə də ma tɪ Galile nagwanaa. Yá Erodə zɔnv, pìú Filipə də yà tɪ Yitire nagwanaa də Tərakonitə nagwanaa, pìú Lisaniyasə də yà tɪ Abilenə nagwanaa. Anə də Kayifə də yà yɪ *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián nèkwɪna.
³ Zwan dàń zàn v jijiri Zwurəden munaa tē yɪra nagwanaa tē mama wa. D dàń ma kàrì Yɪ yoo v bɪrɪ lià nè, v wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna. Á pɪan ba lə aba níá wa, kɪ twá də Yɪ yɪrɪ. Yá Yɪ dàń wá kwen á cuna tē, v lɪ á mù də v mù pwərə wa.

⁴ Mə nətɪ nè, Yɪ nii *sùsùnnù *Ezayi púpúní v sagɪ tē wa, v wú:

«Kɪ yɪ bæe don nè bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: «Á kwìán *Yuu-Tiu cwəŋə tē, sə á cɛ v cwəmɪnɪ tē, sə tē ya mənə mənə.

⁵ Buu gwàlú mama wá sùń, pɛen də dədwələn mama wá cú, tē mɛ də tɪa,

cwəŋə gogwələn tə mama wá kwíán, cokukwínan tə mama wá pàrì, tə mɛ duən. ⁶ Yá lià mama wá na nɛtv, Yɪ nɛ wá jon ba ba cɔna wa».

⁷ Lià kapɔɔpɔ yà nɛ twi Zwan con, sɛ v lə ba níá wa, ku twá dɛ Yɪ yiri. D dàń yà swìn ba con, v wú: «Á mù dəkwaá dwíí-ba! Wàà nɛ biri aba dɛ, á wàá á dəri á jén Yɪ liɔa tɛ yáá, tɛ nɛ biàn? ⁸ Ku nɛ yi nɛtv, sɛ á twá á tutɔnan nɛ, á ma biri dɛ, á vɛvəri á kwa á ma sá á cɔna. Á jə cígá, sɛ á swìn dɛ, *Abərahámə yi á nɪbɛɛ, yá ku cɪcɪ tɛ wà yí. Á mù nɛ swìn ku á con dɛ, Yɪ wàá kapana tɛ tɛ v lwàní v pɪn, tɛ jì Abərahámə nìán. ⁹ Nɛ wàá ku nɛtv tɛ nɛ tì, nɛ ma maɔa ndɛ dɛrì nɛ manwarɪ ku wulə tián dəkurən nɛ. Tíú tɛ mama, ku bɪa nɛ ba ywán, ba wá goŋi ku, ba kə mən nɛ».

¹⁰ Lià tɛ dàń ma bwe wá, ba wú: «Bèèèè nɛ, nɛ dàń mɛ, sɛ nɛ fwa?» ¹¹ D ma le ba, v wú: «Liù tɛ, v nɛ jə ganzɔbii bələ, v mɛ, sɛ v pa nɛdv v tɛ nɛ, v nɛ ba jə. Yá v tɛ dɛ, v nɛ jə wodiu v dɛ, v dɛ mɛ, sɛ v fwa nɛtv».

¹² Lanpolɪna dɛ twi, sɛ v lə ba dɛ níá tɛ wa, ku twá dɛ Yɪ yiri tɛ, ba ga bwe Zwan, ba wú: «Karnyɪna, nɛ mɛ, sɛ nɛ fwa nɛtɛ?» ¹³ D ma le ba, v wú: «Á dànà ká pa ba ŋwín, ba doni ku nii tɛ, ba nɛ ŋwín!»

¹⁴ Pamana dɛ bwe wá, ba wú: «Nɛ mù dàń yi bèèèè nɛ, nɛ mɛ, sɛ nɛ fwa?» D ma le ba, v wú: «Á dànà ká kálú liù, nɛ à yèé á kɔna á kə v nii nɛ, á ma jon ku tíú sɛbiu dɛ diàn. Á dàń pɪan á ŋwírán tɛ cɪcɪ nɛ mɛ aba».

¹⁵ Lalbu tē yà dānì dē yala, yá ba liù dē mama yà buŋa, v ga bwe v tìàn, dē ku nē tà Zwan nē ya *Kərisə. ¹⁶ Zwan dān ma swìn ba mē con, v wú: «À mù li aba dē níá, ku twá dē Yü yiri, yá liù don v diàn nē dáá, tē doni nē, wá bà. À jün mùrì, sē à kùrù v nē natura*. D wá lə aba Yü-*Siŋu tē wa dē mən. ¹⁷ D jə v wocəri fiyav v jìàn wa, v kwen v cèrì v wobia tē, v pwèe tē dē wopulə tē, v li duən wa. D pèe wobia tē, v kə v pulu wa, v ga sɔri wasanan tē mən wa, tē nē ba dēŋə».

¹⁸ Yá ku tē ya, Zwan twá kwìè zənzən nē, v ma swìn Yü soywánú tē lalbu tē con nē. ¹⁹ Ku máŋá təntə wa, Zwan vəli v caga piú *Erodə nii nē, v nē jon v zɔnv kan Erodɪadə, v ma fwa v kan, tē yiri, ku sùrí v nē fwa yokukwɪnan duən, dē tē nē dáá, yiri. ²⁰ Erodə dān tē sùrí yolwan tē don lá, v pa, ba ja Zwan, ba kə bān diè wa.

*Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(Matie 3.13-17; Marəkə 1.9-11)*

²¹ Lalbu tē mama níá tē liu kwa nē, Zwan ləgə Zwezi dē níá tē wa. Ku kwa nē, v nē wulə v jùnì Yü, lanworu tē sùrí. ²² Yá Yü-*Siŋu tē cúé v yuu wa, ndə won nē, ku nē ja yira, ndə gunpwənə nē. Yá kori dān ga nan Yü *sàñ nē, ku wú: «N yi à biswənə tē, v nē poli à pùé.»

*Zwezi nɪbara dəkku
(Matie 1.1-17)*

---

* **3:16** 3.16 Zwifə-ba con, ba yàá pa, yoŋu, nē à yèé liù tē, ba nē ba wá dun pɪn, sɪn liù nē, sē ku bɪrɪ dē, ba sēe wá ndə ba vee nē ba diè wa, nē à yèé, sē ku bɪrɪ dē, v yi dun tíú.

23 Zwezi dıga υ tutuηı tə dèń, də υ jə ndə
bına fıtwə nə. D yà ya ndə ba nə buηa tə,
Zwυzefə bıú.

Zwυzefə tə, υ nə yı Eli bıú,

24 υ nə yı Matatə bıú,

υ nə yı Levi bıú,

υ nə yı Meləki bıú,

υ nə yı Yanayi bıú,

υ nə yı Zwυzefə bıú,

25 υ nə yı Matatıasə bıú,

υ nə yı Amosə bıú,

υ nə yı Nahumə bıú,

υ nə yı Esəli bıú,

υ nə yı Nagayi bıú,

26 υ nə yı Maatə bıú,

υ nə yı Matatıasə bıú,

υ nə yı Səmeyin bıú,

υ nə yı Yoze bıú,

υ nə yı Yoda bıú,

27 υ nə yı Yıanan bıú,

υ nə yı Reza bıú,

υ nə yı Zorobabelə bıú,

υ nə yı Swıalətıelə bıú,

υ nə yı Neri bıú,

28 υ nə yı Meləki bıú,

υ nə yı Adi bıú,

υ nə yı Kızamə bıú,

υ nə yı Eləmadamə bıú,

υ nə yı Erə bıú,

29 υ nə yı Zwezi bıú,

υ nə yı Eliezərə bıú,

υ nə yı Yorimə bıú,

υ nə γɪ Matatə biú,
υ nə γɪ Levi biú,
30 υ nə γɪ Simeyon biú,
υ nə γɪ Zwida biú,
υ nə γɪ Zwɔzefə biú,
υ nə γɪ Yonamə biú,
υ nə γɪ Elakimə biú,
31 υ nə γɪ Meleya biú,
υ nə γɪ Mena biú,
υ nə γɪ Matata biú,
υ nə γɪ Natan biú,
υ nə γɪ *Davidə biú,
32 υ nə γɪ Yɪzayi biú,
υ nə γɪ Obedə biú,
υ nə γɪ Bozə biú,
υ nə γɪ Saləmon biú,
υ nə γɪ Naasɔn biú,
33 υ nə γɪ Amɪnadabə biú,
υ nə γɪ Adəmin biú,
υ nə γɪ Arəni biú,
υ nə γɪ Esərɔmə biú,
υ nə γɪ Pere biú,
υ nə γɪ Zwida biú,
34 υ nə γɪ *Zwakɔbə biú,
υ nə γɪ *Yɪzakə biú,
υ nə γɪ *Abərahamə biú,
υ nə γɪ Tera biú,
υ nə γɪ Nahɔrə biú,
35 υ nə γɪ Sərugə biú,
υ nə γɪ Rehu biú,
υ nə γɪ Peləgə biú,
υ nə γɪ Eberə biú,

ʋ nə ʏ Swila biú,
³⁶ ʋ nə ʏ Kayinamə biú,
 ʋ nə ʏ Arəfakəzadə biú,
 ʋ nə ʏ Səmə biú,
 ʋ nə ʏ Nowe biú,
 ʋ nə ʏ Leməkə biú,
³⁷ ʋ nə ʏ Matısalemə biú,
 ʋ nə ʏ Enokə biú,
 ʋ nə ʏ Yerədə biú,
 ʋ nə ʏ Malelilelə biú,
 ʋ nə ʏ Kenamə biú,
³⁸ ʋ nə ʏ Enosə biú,
 ʋ nə ʏ Setə biú,
 ʋ nə ʏ Adamə biú,
 ʋ nə ʏ ʏu biú.

4

Sıtana dédén Zwezi (*Matie 4.1-11; Marəkə 1.12-13*)

¹ Kʋ máná tə wa, Zwezi nə súé də ʏu-**Siɲu* tə, ʋ nan Zwurəden múnə tə con nə, də ʏu-**Siɲu* tə, kʋ nə wulə də wá. Kʋ jɪn wá, kʋ va kasɔɔ lanworu wa. ² **Sıtana dédén*, sə ʋ yigu wá, ʋ pa ʋ tɪn yokʋkwɪɪn lá dɪan sapwilə. Tə dɪan tɛntə mama nə, ʋ wà wodiu dí. Yá tə dən nə zwèe kwa nə, niən dən jɪn wá. ³ Sıtana dən swɪn ʋ con, ʋ wú: «Də n nə ya ʏu-Biu cígá mama, sə n pa nii kapan kʋ tə nə, sə kʋ jɪ wodiu». ⁴ Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Kʋ púpúní ʏu sagɪ tə wa, kʋ wú: <Kʋ tà wodiu cɪcɪ nə wàá mu kʋ pɪn liú nə!> »

⁵ Sítana ma ja wá, v va ban v sùrí lá, v pa v ywàń tía yuu pàrì tē mama, naa nēdv, ⁶⁻⁷ v ga swìn v con, v wú: «Ba pín nē tē wiən tē mama, à ga wáá tē à pín liù tē nē, à nē pìà. N nē sēe, sē n tv à yáá con, n pa dun nē, à wá pa mú diàn tē tē mama, dē tē pàrì tē dun tē». ⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Kv púpúní Yü sagi tē wa, kv wú: <Pa dun n *Yuu-Tiu Yü tē nē, sē n dàn ká tñn won don, dē kv nē tà kv tà cici, v nē swē>.»

⁹ Sítana ma kùv ja wá v va *Zwerizalemə, v tún *Zwifə-ba Yü *diè tē yuu wa, v ga swìn, v wú: «Dē n nē yí Yü-Biu cígá mama, sē n zigi yēbē, n fan n tv tía. ¹⁰ Kv púpúní Yü sagi tē wa, kv wú: <Yü wá pa nii v *malike nē n yiri, sē tē cì n nē. ¹¹ Yá tē wá tì mú tē jìàn wa, sē n naa dàn ká mà kapan nē>.» ¹² Zwezi ma le wá, v wú: «Kv púpúní Yü sagi tē wa, kv wú: <Dàn ká dédén Yüu-Tiu tē, v nē yí n Yü, sē n yigu, ka pa v tñn yokokwìun!> »

¹³ D nē dédén Zwezi yigu yiri mama, sē v yigu, kv pa v tñn yokokwìun v zwèe, Sítana kèen v vií v yá wá, dē kv ma kùv vèli máńá don, kv nē wá tv kv mē.

Zwezi wulə v tətəŋi tē wa Galile nagwanaa tē wa
(Matie 4.12-17; Marəkə 1.14-15)

¹⁴ Zwezi pií v va Galile nagwanaa tē wa dē Yü-*Siŋu tē diàn tē. Ba dāń ma zàn, ba swìn v yoo, kv nagwanaa tēntē mama wa. ¹⁵ D yà kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tē wa nē, yá là tē mē yà wulə ba pín wá dun.

*Ba viga Zwezi Nazaretə nə
(Matìə 13.53-58; Marəkə 6.1-6)*

¹⁶ Zwezi vəli *Nazaretə. Mə kv bwálí tə nə nə, v bori. *Zwifə-ba *sié diun nə, v zva ba *jéré diè wa, ndə kv nə ya v yofwamiun nə. D zàn yu nə, sə v kàrì Yu sagı tə. ¹⁷ Ba dān ma tì Yu nii *sùsùnə *Ezayi sagı tə, ba pa wá. D ja sagı tə v sùrí, v dān ga kàrì bwálí tə, kv nə púpúní, kv wú:

¹⁸ «*Yuu-Tiu Yu-*Siñu tə wulə à yuu wa. Kv kúrú nə, sə à pa suywánú tə zura nə. D tun nə, sə à swìn bán diè là tə con də, Yu wá jon ba, sə à ga swìn lilirən con, də ba wá na lá, sə à swìn là tə, ba nə wulə càn wa, də Yu wá jon ba, ¹⁹ sə à swìn máğá tə, Yuu-Tiu nə kúrí, sə v ma fwa pubwanu ba yıra».

²⁰ Kv kwa nə, Zwezi púé sagı tə, v tì v pa jéré diè tütùnə tə nə, v ga jéé. Là tə mama, ba nə wulə jéré diè tə wa, zìn ba yía, ba kə v yuu.

²¹ D dān ma swìn ba con, v wú: «Kv tə ba tə, Yu nə swìn kv bwálí təntə wa, à nə kàrì də á nə nì tə, nii dān súde zèn kv tə, máğá kv tə tətə wa, á nə nì kv».

²² Ba mama dān ga bwı Zwezi nə, v pubwanu sùràn tə yırı, v nə swìn, tə yà ga gwárí ba. Ba swìn, ba wú: «Kv tà v mù nə yı Zwuzəfə biú tə naaa?». ²³ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À yéé də, á wá swìn zwansısarı ka tə à con nə: <Dimuturu, zwèe n tətə yayıgv tə!> Á tə kúbə wá swìn à con, á wú: <Nə nì kv tə, n nə fwa Kaperənayimə tuv tə wa. Fwa tə mù yìèn təntə də yəbə n tuv tə wa>.»

24 D ma kùò swìn v sùrí lá, v wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Yü nii sùsùnú tèlé, ba nè sèe wá v tǝntian tiv wa. 25 À mù nè swìn ku á con, ku yí cígá: Yü nii sùsùnú Eli máǵá tǝ wa, dwà wà nì, bina batwa dǝ cànì bardv. Ku dàñ yà dǝga niǝn nǝfarv *Yüzərayelǝ luv nii tǝ wa. Ku máǵá tǝ wa, kadǝnǝ yà dáá zǝnzǝn lá nǝ. 26 Yá Yü wà Eli tǝn ba ladva con, dǝ ku nè tà kadǝnu tǝ con, v nè wulǝ Sarǝpǝta tiv wa, ku nè wulǝ Sidon nagwanaa tǝ wa. 27 Yü nii sùsùnú Elize máǵá tǝ wa, dayaran dǝ zǝnzǝn yà wulǝ Yüzərayelǝ luv nii tǝ wa. Yá ba wa ladva dayan wá zwǝe, dǝ v jì lǝzwǝnzǝǝu, dǝ ku nè tà Naman cǝcǝ, v nè nan Siri nagwanaa wa».

28 Lià tǝ mǝ Zwifǝ-ba jǝré diǝ tǝ wa nè nì tǝ yǝn tǝntǝ tì lǝǵa zǝnzǝn. 29 Ba zàn ba van Zwezi, ba ja nan tiv tǝ wa, ku yà nè lwǝ paan don yuu wa, sǝ ba lǝ wá paan tǝ yuu, ba dilǝ tia. 30 D dàñ ma twá ba tǝtǝǝi wa, v nan v vií.

*Bǝe don zini nè wǝwalǝ wá
(Matǝ 4.13-16; Marǝkǝ 1.21-28)*

31 Zwezi wǝli Kapǝrǝnayimǝ tiv Galile nagwanaa wa. Yá v dàñ ma wulǝ ba v kàrì *Zwifǝ-ba *siǝ dǝn nè. 32 D yà swìn dǝ diàn, ku mù nè pǝn, ku gwárí lià tǝ zǝnzǝn dǝ v kàrà tǝntǝ yiri.

33 Zwifǝ-ba *jǝré diǝ tǝ wa, bǝe don yà wulǝ lá, *zini yà nè wǝwalǝ wá. D mà nii zǝnzǝn, v wú: 34 «Aa! Bǝeǝe nè n pǝà fwa nè yǝra, *Nazaretǝ Zwezi? Nǝ yǝé dǝ, ku ya n twi, sǝ n

cògù nèba. À yèé zèni liù tɛ, n nè yɪ. N yɪ liù, v nè lɪ v tún Yɪ cɪcɪ yɪɪ».

³⁵ Zwezi dàń caga zini nii nè, v wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bæ tɛ!» Zini tɛ dɪlɪ wá tɪa, lià tɛ mɛ yáá nè, kv ga nan, kv yá wá, kv wà wá lwanɪ fwa. ³⁶ Kv dígà ba mama yuu zənzən, yá ba dàń ga swìn duən con, ba wú: «Bèèè sugu nè yɪ kv mù tɛntɛ? Kv mù bæ tɛntɛ yáá baa dɛ dɪàn, v ga pɪn zinə zilí v nii wa, tɛ ga naŋa dɛ».

³⁷ Yá ba dàń swìn Zwezi yoo, bwálí mama kv nagwanaa tɛntɛ wa.

*Zwezi zwèe lià zənzən yayɪran
(Matìè 8.14-17; Marəkə 1.29-34)*

³⁸ Zwezi nan *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, v va Simon sàń. Waran yà ja Simon tɪnkan zənzən. Ba dàń ma lèrì wá, sɛ v pa wá yazurɛ. ³⁹ D ma kwá v yuu con. Yá v ga baa v pa nii, sɛ waran tɛ zwèe. Waran tɛ zwèe tɛ yá wá, yá v zàn lala, v wulɛ v tanɪ, sɛ v ma lɪ Zwezi vɛrɪ.

⁴⁰ Yɪ nè zva kwa nè, ba jɪn ba tɛ mama, yayɪran yirɛ yirɛ nè ja, ba ja bà Zwezi con. D tún jìàn ba liù mama yuu wa, v zwèe ba yayɪran. ⁴¹ Zinɛ dɛ nan tɛ yá yayɪŋa zənzən, dɛ tɛ bubwi, tɛ wú: «N yɪ Yɪ-Biu». Yá Zwezi dàń baa tɛ nii nè dɛ sùràn, tɛ nè dà. D pià, sɛ v cì tɛ nè, sɛ tɛ dàn ká swìn, tɛ mù nè yèé dɛ, v yɪ *Kərisə tɛ yɪɪ.

*Zwezi kàrì Zwide nagwanaa wa
(Marəkə 1.35-39)*

⁴² Tɪa nè twi ka purv, Zwezi nan tɪv tɛ wa, v va kwa con bwálí tɛ, liù nè tɛlé. Laluv dàń twá

lá, ba pià wá. Máná tə, ba nə twi, ba na wá, ba yà kùbè vèli, sə ba cì v nə, v dàn ká kèen v yá ba. ⁴³ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «À mɛ, sə à kàrì də à swìn suywájú tə tian tə duən də wa, à bɪrɪ də, Yɪ wá dɛ pàrì ba yuu wa. Mə kɪ yɪrɪ nə, Yɪ tun nə». ⁴⁴ D dàn ma twá lá v kàrì Zwide* nagwanaa tə wa *Zwifə-ba *jéró dii tə wa.

5

Zwezi bon lià, sə ba ya v karbia
(*Matie 4.18-22; Marəkə 1.16-20; Zwan 21.1-11*)

¹ Dɪn don nə, Zwezi yà zɪga Zwenezaretə mɪnaa tə nii nə, lalv tə ga kɪkarɪ wá. Ba yugə duən, sə ba ma cɔgɪ Yɪ suywájú tə. ² D ni níá yuu bwərə bələ bəbərə tə nii nə. Fəlijana tə yà nan ba níá yuu bwərə tə wa, ba cú, sə ba sɪn ba fələ gəgələn. ³ Zwezi dɪgà níá yuu bori tə don wa, kɪ tə nə yɪ Simon* nyiən, v ga lòrì wá, sə ba fàrú ba nan bəbərə tə yɪra, ba va yáá mancɪn níá tə wa. Máná tə wa, v nə jəh níá yuu bori tə wa v zwèe, v wulə v kàrì lià tə.

⁴ D nə kàrì v zwèe, v swìn Simon con, v wú: «Van níá yuu bori tə, n ja va nalugə bwálí nə. Kɪ kwa nə, sə á dɪlɪ á fələ gəgələn tə, sə á ma gwàn». ⁵ Simon ma le wá, v wú: «Karnyɪna, nə tun tɪtɪn tə mama, nə ga wà won nɪ. Yá à wá twá n nii tə nə, à dɪlɪ fələ gəgələn tə».

* **4:44** 4.44 Púpúná duən də bɪrɪ də, kɪ yɪ Galile nagwanaa.

* **5:3** 5.3 Simon yɪ Zwezi karbiu Piyərə yɪrɪ don.

⁶ Ba dàń ma dɪɪ tɛ, yá ba jɪn fɛlɛ zɛnzɛn. Kɪ pa ba gɛgɛlɛn tɛ wulɛ tɛ kàrí. ⁷ Ba dàń ma gwɛn ba twaduɛn tɛ, ba nɛ wulɛ níá yuu bori tɛ don wa, sɛ ba bà ba san ba. Ba nɛ twi, ba kòrí fɛlɛ, ba sú ba níá yuu bwɛrɛ tɛ mɛ bɛlɛ. Tɛ ga tɛ pìà, sɛ tɛ mɔrɪ níá tɛ wa.

⁸⁻⁹ Mánjá tɛ wa, Simon Piyɛrɛ nɛ nɪ dɛ, fɛlɛ tɛ nɛ dáá zɛnzɛn nɛtɔ, ba nɛ jɪn, kɪ dígà v yuu zɛnzɛn, dɛ ba tɛ mɛ, ba nɛ yɪn dɛ wá. D dàń tɛ v nadwana nii nɛ Zwezi yáá con, v ga swɪn, v wú: «Nan kwa, n ga yá nɛ, *Yuu-Tiu, à nɛ ya cɔna liù yɪrɪ».

¹⁰ Kɪ yɪn nɛtɔ dɛ Simon tutɔnduɛn tɛ, ba nɛ yɪ Zebede bɪa, ba nɛ boŋɛ Zwakɛ dɛ Zwan. Yá Zwezi dàń swɪn Simon con, v wú: «Dàn ká pa fɛn ja mú. Kɪ nɛ zɪgɪ síún nɛ, n wá pìà lià, sɛ ba twá à mù Zwezi nɛ».

¹¹ Ba dàń ma lɪ ba níá yuu bwɛrɛ tɛ, ba tún bɛbɛru yuu nɛ. Kɪ kwa nɛ, ba yá tɛ mɛ lá, ba ga twá Zwezi nɛ.

Zwezi zwèe bæ don dayan

(Matìe 8.2-4; Marəkə 1.40-45; Likè 17.12-19)

¹² Dɪn don nɛ, Zwezi yà nɛ wulɛ tɪv don nɛ. Dɛ nɛń, bæ don, v nɛ goŋɪ dayan, v zwèe míámíán twi v bà, v tɪ Zwezi yáá con, v ga lòrɪ wá, v wú: «*Yuu-Tiu, dɛ n nɛ swɛ, n wáá n pɪn à dayan† tɛ zwèe, sɛ à jì lɛzwɛnzɛŋu». ¹³ Zwezi ma tɛ v jɪn v nɛ, v dɛwɛn v yɪra, v ga wú: «À

† **5:12** 5.12 *Zwifɛ-ba con, dayan nɛ jɛ liù, v yɪ ba yáá lɪ wá ba dwí wa. D dayan tɛ nɛ zwèe dɛ kɪ tɛ jɛ *joŋɪ, v nɛ mɛe, sɛ v fwa, sɛ v ma píí, v zv v dwí tɛ wa.

swə, sə n dayan tɛ zwɛɛ». Lala dɛ dayan tɛ zwɛɛ, ka ga yá wá. ¹⁴ Zwezi ma pa nii ku tɛ wá, ɔ wú: «Dàn ká swìn ku yoo tɛ liù mama con. Yá n dàń vɛli n bɪrɪ n tiàn n nə nyɪn nətu tɛ *Zwifə-ba Yɪ *joŋwanɔ tɛ nə. N ga fwa *joŋi tɛ, ndə Yɪ *nii tɛ, ɔ nə pɪn *Moyizə nə bɪrɪ Yɪ sagɪ tɛ wa, sə ba fwa dayaran pa, dɛ ba dayan tɛ nə zwɛɛ. Ku mù nə bɪrɪ wá dɛ, n dayan tɛ cígá zwɛɛ».

¹⁵ Dɛ ku mɛ, Zwezi yɪrɪ tɛ ga tɛ súé tia mama. Lalɔ tɛ, ba kun ɔ yuu nə, sə ba cuɔ wá, ba ga pa ɔ zwɛɛ ba yayɪran. ¹⁶ Yá Zwezi dàń yá lɪ ɔ tiàn, ɔ ja va kasɔ lanworu wa, ɔ ma jɔnɪ Yɪ.

Zwezi zìn gwànú don
(*Matie 9.1-8; Marəkə 2.1-12*)

¹⁷ Dɪn don nə, Zwezi yá wulə ɔ kàrì. *Farızian-ba dɛ Yɪ nii *yənu tiàn tɛ yá jəó ɔ bɪan nə. Ba yá nan Galile nagwanaa tiàn tɛ mama wa, dɛ Zwide nagwanaa tiàn tɛ mama wa, dɛ *Zwerizalemə tɛ wa, ba bà. *Yuu-Tiu diàn tɛ yá wulə dɛ Zwezi tɛ ga pɪn ɔ zwɛɛ yayɪŋa yayɪran.

¹⁸ Bara duən zɪn gwànú don tɪtaɔ wa, ba ja bà ba yí. Ba pià, sə ba ja wá, ba zɔ diè tɛ wa, ba tɪn Zwezi yáá con.

¹⁹ Yá ba yá yèrɪ bwálí tɛ, ba nə wá twá, sə ba ja wá ba zɔ, lià tɛ dání tɛ yɪrɪ. Ba dàń ma twá dəyuu wa, ba te wá, ba ga di ba poru dəyuu tɛ, ba twá lá nə, ba cú gwànú tɛ lalɔ tɛ tətəŋi wa Zwezi yáá con. ²⁰ Zwezi nə nɪ dɛ, ba ken ba waa ɔ nə, ɔ dàń swìn yayɪŋɔ tɛ con, ɔ wú: «À

dabɛɛ, à kwɛn n cɔna tɛ à li n mù dɛ Yɪ pwɛrɛ wa».

²¹ Yɪ nii yɛnu tián tɛ dɛ Farizian-ba tɛ wulɛ, ba buɔa ba waa con nɛ, ba wú: «Wàà nɛ yi kɔ bɛɛ tɛ, ɔ nɛ swìn nɛtu ɔ twìn Yɪ nɛ? Wàà nɛ wàà cɔna ɔ kwɛn ɔ li ɔ mù dɛ Yɪ pwɛrɛ wa? Kɔ yi Yɪ cɪcɪ!» ²² Zwezi lwarɪ ba pubuɔi tɛ, ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «Bɛɛɛ nɛ pɪn, á ma jɛ pubuɔi tɛ tɛ yiri á waa nɛ? ²³ Dɛ à nɛ swìn, à wú: «Á kwɛn n cɔna à li à mù dɛ Yɪ pwɛrɛ wa», nɛ à yɛó, à nɛ wú: «Zàn yi nɛ, n va!» - Kɔ kwà nɛ yi mwálí? ²⁴ Yá à dàń pìà, sɛ á yɛni dɛ, Yɪ ken dián *Lɛzwɛnɛ-Biu‡ juɪn wa tia yuu wa, sɛ ɔ kwɛn cɔna ɔ li ɔ mù dɛ Yɪ pwɛrɛ wa». Zwezi dàń ga swìn sùràn tɛtɛ gwànú tɛ con, ɔ wú: «Á mù nɛ swìn kɔ n con nɛ: Zàn n ti n titav, n va n sàń!» ²⁵ Lala bɛɛ tɛ zàn lià tɛ mɛ yáá con, ɔ ti ɔ titav tɛ, ɔ yà nɛ tégé kɔ yuu wa tɛ, ɔ ja kɛɛń ɔ sàń, dɛ ɔ bwɪ Yɪ nɛ.

²⁶ Kɔ gwárí ba mama zɛnzɛn. Kɔ dɛ dià ba mama yuu wa, ba dàń ga bwɪ Yɪ nɛ, ba wú: «Nɛ zèn ni yogwaran nɛ, tɛ nɛ wà ni abada».

*Zwezi bon Levi, sɛ ɔ twá ɔ nɛ
(Matie 9.9-13; Marəkə 2.13-17)*

²⁷ Kɔ kwa nɛ, Zwezi nan, ɔ ga na lanpolɪnɔ. Ɖ yiri nɛ yi Levi, dɛ ɔ jɛó ɔ jonɔ lanpoo. Zwezi ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Zàn n bà, n twá à nɛ!»

²⁸ Levi ma zàn, ɔ yá ɔ wiɛn mama, ɔ ga twá ɔ nɛ.

²⁹ Kɔ kwa nɛ, Levi bon Zwezi, sɛ ɔ dé ɔ diè wa. Lanpolina zɛnzɛn dɛ lià duɛn dɛ twi, yá

‡ **5:24** 5.24 Zwezi yi ɔ tɛtɛ yoo nɛ ɔ swìn.

yà wulə ba dé də ba. ³⁰ *Farızian-ba də Yu nii *yənu tìán tə, ba nə wulə ba vən tə yuu tə ɲɔɲwɪn, ba ga swìn Zwezi karbia tə con, ba wú: «Bèèèe nə pɪn, á ma dé də á nywìn də lanpolɪna-ba, də cuna là?» ³¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Lìà tə, ba yura nə zurə, ba dɪmɔtɔrv pìà, kɪ ya yayɪɲa nə pìà dɪmɔtɔrv. ³² À wà twi, sə à bon cígá tìán. Kɪ ya cuna là tə, à twí, sə à bon, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tə».

*Zwezi biri kàrà nədɔn nivori yuu wa
(Matìə 9.14-17; Marəkə 2.18-22)*

³³ Lìà duən swìn Zwezi con, ba wú: «Zwan§ karbia tə mù yàá vwə ba níé nɛɛ kapɔrv, ba jùnì Yu, ndə *Farızian-ba fwa nɛtv. Yá n mù karbia tə mù ga dé də ba nywìn». ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bɛɛ nə pìà v vwa v kan fúru, v dabara yàá bà, sə ba twá ba dé fúru tə diɲə tə. Á buɲa də, ba wá vwe ba níé, ba dàn ká dé wodiu tə, yá fúru bɛɛ ga wulə də ba? ³⁵ Yá máɲá dàn wá bà, fúru bɛɛ tə nə bá ya lá. Kɪ mù máɲá təntə wa, ba dàn wá vwa ba níé».

³⁶ Zwezi dàn ma swìn zwansɪsara ba con, v wú: «Liù təlɛ, v nə wá cɪrv gandɔn, v ma pú gandwan. Kɪ nɛtv tə nə fwa, v wá cùgù gandɔn tə, yá gantwandɔn tə ga bá jèn gandwan tə yuu wa. ³⁷ Yá liù mama ba swana, tə nə wulə tə zaɲa, lwé v kəni purə nədwarə wa. Kɪ nɛtv tə nə fwa, tə mù swana tə wá pa, purə tə pwin. Swana tə mama wá lwá tɪa,

---

§ **5:33** 5.33 Kɪ mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li là níá wa, kɪ twá də Yu yɪɪ.

yá purə tə wá va bwàná. ³⁸ Kú mε, sə ba kə swana, tə nə wulə tə zaŋa, purə nədura wa. ³⁹ Yá liù təlɛ́, ʋ nə wá nyʋ swana, tə nə zàn tə zwèe, ʋ ga píí ʋ lòrì swana, tə nə wulə tə zaŋa. Cígá, ba yàá swìn, ba wú: <Swana tə nə zàn tə zwèe, tə nə ywán* >.»

6

Zwezi nə ti sié dɪn nə (Matie 12.1-8; Marəkə 2.23-28)

¹ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi twá kárí wa ʋ kèeń, ʋ karbɪa tə kén mɪna yun, tə ba pupwaga ba jìàn wa, ba dɪŋɪ. ² *Farɪzɪan-ba tə duən dàń ma swìn, ba wú: «Bèeɛe nə pɪn, á fwa kú tə, kú nə wà mε, sə ba fwa sié dɪn nə?» ³ Zwezi ma le ba, ʋ wú: «Á wà Yɪ sagɪ tə kàrì, á na kú tə, pìú *Davidə tətə nə fwa dɪn don nə, də ʋ kwa lià tə, də niən nə jɪn ba naaa? ⁴ D zwa Yɪ *diè tə wa, ʋ ti dipen tə, kú nə wulə lá nə, ʋ dé ʋ ga li ʋ pa ʋ lià tə nə. Yá nə Yɪ *nii tə, ʋ nə pɪn *Moyizə nə, yà ga pa cwəŋə Yɪ *joŋwana tə cɪɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen təntə». ⁵ Zwezi tə kùbè píí, ʋ swìn ba con nə, ʋ wú: «*Ləzwənə-Biu* tə nə ti sié dɪn tə tətə».

Bεε don ʋ jɪn nə tɪga yoo (Matie 12.9-14; Marəkə 3.1-6; Likə 14.1-6; 13.10-17)

* **5:39** 5.39 Swana tə, ba nə yàá fwa Yɪzərayelə lʋʋ nii tə wa, yɪ diven. Tə nə dání, tə ya ywán, tə doni máŋá tə, ba nə fwa tə. * **6:5** 6.5 Zwezi yɪ ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

6 *Zwifè-ba *sié dɪn don nə, Zwezi zva ba *jéré diè don wa, v wulə lá v kàrì. Bɛɛ don yà wulə lá, v jɪzən vàn tɛ tɪga. 7 Zwifè-ba Yɪ nii *yɛnu tián də *Farɪzɪan-ba tɛ yà pàlì Zwezi, ba ga cɪga v nə, sə ba jón, də v nə wá zwèe liù yayɪɣv kv sié dɪn tɛ nə. Ba fwa kv nɛtv tɛ, ba yà pìà cwɛɲə, sə ba twá kv nə, ba kɪnɪ ba kə v nii nə, ba nə zɪga v nə yɪɪ. 8 Yá Zwezi yà yèé ba pubɔɲɪ tɛ zəni. D dàń ma swɪn bɛɛ tɛ con, v jɪn tɛ nə tɪga, v wú: «Zàn yɪ nə, n zɪɣɪ yəbə lià tɛ mɛ yáá con!» Bɛɛ tɛ ma zàn v zɪɣɪ lá. 9 Kv kwa nə, Zwezi swɪn ba con, v wú: «À bwe aba yoo kv tɛ: Bèèèe nə Yɪ *nii tɛ swɪn, sə ba fwa sié dɪn nə? Yozəɲu nə à yèé yolwan? Kv mɛ, sə à jon bɛɛ tɛ mɪ, à kə lɔv, nə à yèé, sə à yá wá, v cùgù?» 10 D zìn v yáá v ywàń ba mɛ tɛ, v ga swɪn bɛɛ tɛ con, v wú: «Làrí n jɪn tɛ à con!» D ma fwa kv, kv ga lwàń, kv jì jɪn nəzəɲu.

11 Ba nə nɪ kv nɛtv tɛ, lɪɲa súé Yɪ nii yɛnu tián tɛ də Farɪzɪan-ba, ba dàń ga vɪɪ kv tɛ yuu wa, ba nə wá fwa Zwezi.

Zwezi kúrí v tɔntɔna fugə bələ tɛ

(Matie 10.1-4; Marəkə 3.13-19; Tɔtvnan 1.13)

12 Kv mánǵá tɛntɛ wa, Zwezi diǵà paan yuu wa, v jɪn Yɪ wuuu tɪtɪn tɛ mama, v wà dwèe. 13 Tɪa nə twi ka pɪɪɪ, v bon v karbɪa tɛ, v kúrí ba wa lià fugə bələ, v kə ba yɪɪ *tɔntɔna: 14 Simon tɛ, v nə bon v yɪɪ don Piyerə, də v nubiu Andərə, də Zwakə, də Zwan, də Filipə, də Barətelemi, 15 də Matie, də Toma,

də Aləfe biú Zwakə, də Simon tə, ba nə boŋə <*Zelotə>, ¹⁶ də Zwakə biú Zwidə, də Zwidasə Yisəkariyotə, ʋ tə ʋ nə wá ja Zwezi ʋ pa ʋ dɔŋa nə.

Zwezi kàrì, ʋ ga zwèè lià yayıran
(*Matıə 4.23-25*)

¹⁷ Zwezi nan paan tə yuu ʋ cú, ʋ də ʋ karbıa fugə bələ tə, ba ga va ba zıga bwálı don nə, kʋ nə me duən. Yá ʋ karbıa zənzən duən də lià duən zənzən yà wulə lá. Ba lià təntə yà nan Zwide nagwanaa də *Zwerizalemə tə wa də Tirə də Sidon muʋ nii tıan tə mama. Ba yà twi, sə ba ni ʋ kori, sə ba ga pa ʋ zwèe ba yayıran. ¹⁸ Ba tə, *zinə nə wɔwalı, ni yazurə. ¹⁹ Dıàn yà naŋa ʋ yıra, tə zwèe yayıran. Kʋ m̀ nə pın, lalʋ tə mama kəni dıàn, sə ba dwen ʋ yıra.

Pupwən də pucvni yoo
(*Matıə 5.1-12*)

²⁰ Zwezi dıàn ma ywán ʋ karbıa tə, ʋ ga swın, ʋ wú:

«Á yana pupwən wa, á m̀, á nə yı zɔra, Yıı nə ti aba tə yıı.

²¹ Á yana pupwən wa, á m̀ niən nə jə síún, á nə wá dé wodiu á sú tə yıı.

Á yana pupwən wa, á m̀ lià tə, á nə kwi síún, á nə wá mun tə yıı.

²² Á yana pupwən wa, á m̀ lià tə, ləzoni nə vıga ba dɔɔ, ba twın aba, ba swın tə tə, tə nə ba ywán ba pın aba, *Ləzwənə-Biu† tə yıı.

† **6:22** 6.22 Zwezi yı ʋ tətə yoo nə ʋ swın.

23 Á yana pupwən wa mánjá tē wa, dē kv nētv nē yí, á faŋa dē pupwən ŋwírán nēfaru nē dànì aba Yı *sán nē yı. Mē nētv nē ba nıbara ba tē wuwalı Yı nıj *sùsùnà tē.

24 Lē nē wá yí á mù, á nē yı wiēn tián, á nē dí yáá, á na á pupwən tē yı.

25 Á yana pucvni wa, á mù tē wodiu nē wà mùrì síún nē, niēn nē wá ja aba yı.

Á yana pucvni wa, á mù, á nē muŋa, á nē wá yà luə wa, á ga wá kwi tē yı.

26 Á yana pucvni wa, dē là mama nē bwı á nē. Mē kv ya nētv nē ba nıbara tē dē ba kunkun sùsùnà tē fwa».

Ka sóni dıŋa kàrà

(Matıe 5.38-48; 7.12; Romē tián 12.17-21)

27 «Á mù nē swın kv á con, á mù tē ba, á nē cuga nē: Á swənə á dıŋa! Á fwa zēni ba tē yıra, ba nē dıŋa aba! 28 Á lòrì Yı, sē v fwa zēni ba tē yuu wa, ba nē zıı ba kēni á nē! Á lòrì Yı á pa là tē nē, ba nē wuwalı aba. 29 Dē liù nē mà n pıpara nēdv nē, sē n vėveri kv don tē, sē v mà. Dē liù nē tı n gasoo, yá, sē v tı n ganbiə, dē v kə lá. 30 Pa liù tē mama nē, v nē lòrì won n con. Yá liù nē tı kv tē, kv nē ya n mù nyiēn, dàn ká bwe wá kv yoo nē, sē v kwan kv v pa mú.

31 Kv tē, n dē nē pià, sē ba tın ba pa mú, tın kv, n pa ba duēn tē nē.

32 Dē á nē swə là tē, ba nē swə aba cıı, bēēē jwıan dıın won nē, á wá dián? Ba tē dē tətə ba nē yı cuna là, dē swə là tē, ba nē swə ba! 33 Dē á nē fwa zēni ba tē cıı yıra, ba dē nē

fwa á ba zèni, á wá fwa nètɔ, á ma djàn jwɪan won? Ba tɛ dɛ tɛtɛ, ba nɛ yɪ cɔna lià dɛ fwa nètɔ! ³⁴ Yá dɛ á nɛ jɪɪ á wiɛn ba tɛ cɪcɪ, á nɛ yèé dɛ, ba wá pɪi ba pa aba kɪ tɛ, ba nɛ jɪɪ, á dàń wá twá nètɛ, á ma na kɪ jwɪan won? Ba tɛ, ba nɛ yɪ cɔna lià, dɛ yàá jɪɪ duɛn dɛ sɛbiu, ba ga twi ba ɲwín, ndɛ nètɔ nɛ, ba nɛ jɪɪ kɪ. ³⁵ Kɪ dàń nɛ ya á mù: Á swɛnɛ á duɲa, á fwa ba zèni! Á jɪɲa á ga li yala á waa dɛ, ba wá ɲwín aba. Á wá na ɲwírán tɛ nɛ dáá Yɪ cɔn, á ga wá yà Yɪ tɛ, ɔ nɛ wulɛ tɛ mɛ yuu wa, bia, Yɪ nɛ ywán, ɔ pa lɛzwɛn-yèrì-jwɪan dɛ wɔlɔnyɪna-ba nɛ yɪɪ. ³⁶ Á pɪan á dɛrɪ yinɛgɛ zɛnzɛn, ndɛ á nyɪna Yɪ dɛ nɛ dɛrɪ yinɛgɛ zɛnzɛn nètɔ».

Á dàna ká b̀̀r̀̀ duɛn b̀̀̀r̀̀
(*Matìɛ 7.1-5, 15-20; 12.36-37; Zwakɛ 4.11-12*)

³⁷ Zwezi kùɔ swɪn, ɔ wú: «Á dàna ká b̀̀r̀̀ duɛn b̀̀̀r̀̀, sɛ Yɪ dɛ dàna ká b̀̀r̀̀ á b̀̀̀r̀̀. Á dàna ká kɛ ba duɛn tɛ càn wa, Yɪ dɛ bá kɛ aba càn wa. Á kwíán ba duɛn tɛ yìèn tɛ, á li á mù dɛ ba pwɛrɛ wa, Yɪ dɛ wá kwɛn á cɔna tɛ, ɔ li á mù dɛ wá pwɛrɛ wa. ³⁸ Á pɪan ba duɛn nɛ, Yɪ dɛ wá pa aba. D wá lwá á garwa tɛ wa maɲɔ tɛ, kɪ nɛ zìɛn, kɪ nɛ zɔzɔgɔ, kɪ ga sú zèni kɪ pàlí. Yɪ wá ywán á maɲɔ tɛ, á nɛ maɲa á pɪn ba duɛn tɛ nɛ, ɔ ma man ɔ pa á dɛ nɛ».

³⁹ Zwezi ma kùɔ tì zwansɪsara kɪ tɛ, ɔ sɪsari ba, ɔ wú: «Liliu wàr̀̀ ɔ don liliu ɔ vaɲa, kɪ ya kɔnkɔn, naaa? Kɪ nɛ nɛ yɪn nètɔ, ba mama wá tɔ bɔɔ wa. ⁴⁰ Karbiu t̀̀l̀̀ ɔ nɛ dwɛ ɔ karnyɪna,

yá v dàń nè kálú v tiàn v kàrì v zwèe, v wá yà ndè v karnyina nè.

⁴¹ Bèèè nè pɪn, n ywàǵá gabiu tɛ, ku nè wulè n nubiu yii wa, yá n ga ba baɲa tɛ na, ka nè wulè n tɛtɛ yii tɛ wa? ⁴² N wá twá nɛtɛ, n ma swìn n nubiu con, n wú: «À nubiu, yá, sɛ à lɪ gabiu ku tɛ, ku nè wulè n yii tɛ wa», n mù ga ba baɲa tɛ, ka nè wulè n tɛtɛ yii tɛ wa na? Níí bɛlɛ tíú, dí yáá n lɪ baɲa tɛ n yii tɛ wa. Yá n dàń wá na lá zɛni, sɛ n ma lɪ gabiu tɛ, ku nè wulè n nubiu tɛ yii tɛ wa».

*Tɪzɛɲu dɛ tɪkɔkwɪɪn ba duən nyɪn
(Matìɛ 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Zwezi kúò swìn, v wú: «Tɪzɛɲu ba biú kɔkwɪɪn zɪɲa, yá tɪkɔkwɪɪn ba biú nɛzɛɲu zɪɲa. ⁴⁴ Tìú mama yɪ ku biú nè nè, ba yáá ma lwarɪ ku. Ba ba lwe nè à yèé kacan kwe casu yuu wa. ⁴⁵ Lɛzwɛnzɛɲu yáá pɪn yozɛɲɛ naɲa ku tɛ nè súé v waa con. Yá lɛzwɛnkɔkwɪɪn dɛ yɪ yokɔkwɪɪnan nè, v yáá pɪn tɛ naɲa v waa con. Lɛzwɛnɛ nii yɪ ku tɛ nè súé v waa nè, ku swìn».

*Dii bɛlɛ tɛ yoo
(Matìɛ 7.21-27; Zwakɛ 1.22-25; 2 Piyɛrɛ 1.5-10)*

⁴⁶ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á ja nè á boɲɛ <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu>, á ga ba fwa ku tɛ, à nè wú. ⁴⁷ Liù tɛ mama, v nè twi à con, v cɔga à sùràn tɛ, yá v ga twá tɛ nii nè, à wá bɪrɪ aba liù tɛ, v dɛ wá nè nyɪn duən. ⁴⁸ D ya ndè liù tɛ nè, v nè wulè v lwè diè. D kua tia tɛ zɛnzɛn, ku zu, yá v ga tún ka dɛkuu tɛ kapataɪ yuu wa. Dwà níá nè twi, navwɛ tɛ mà diè tɛ, yá ku wà wàní

ku gùrì ka, ka nè lwè zèni yiri. ⁴⁹ Lìù tē, v nè cugv, v ga wà ku nii nè twá yi ndè bæ nè, v nè tún v diè dèkuu titalv yuu wa, v ga wà ka dèñ kwì. Navwə nè twi ku mà ka, ka tua mwáí mwáí, yá ka cuna bwáí yin dání».

7

Zwezi zwèe pamana yuu tíu don tutunbiu yayigu

(Matíe 8.5-13; 15.21-28; Zwan 4.46-53)

¹ Májá tē wa, Zwezi nè swìn laluv tē con, v zwèe, v kèén v va Kapèrənayimè. ² Ku bwáí tē nè, *Romə-ba pamana bíí yuu tíu don yà jè v tutunbiu don, v yoo nè cà ku pa wá. Ku tutunbiu tētə yà yì, v pià, sè v ti. ³ Májá tē wa, pamana bíí yuu tíu tē nè nì Zwezi ŋwen, v tun *Zwifə-ba *nəkwina duən, sè ba lòrì wá, sè v bà v jon v tutunbiu tē mi, v kə luv wa. ⁴ Ba twi Zwezi con, ba ga lòrì wá pwə pwə, ba wú: «Ku bæ tē mē, sè n pa wá n saŋv. ⁵ D swə nè luv lià tē, yá v mù nè pa, ba lwà nè *jéré diè tē».

⁶ Zwezi dàñ ma pú ba kwa v kèén. D nè bwələ pamana bíí yuu tíu tē diè tē, v zwèe, dè pamana bíí yuu tíu tē tun v dabara Zwezi con, ba swìn v con, ba wú: «*Yuu-Tiu, dàn ká wuwali n tìàn n sùrí lá, à jun nè mùrì, sè n zv à diè wa yiri. ⁷ Mə ku mù nè pin, à wà ni, sè à tətə bà n yáá con. N dàñ pa nii cici, yá à tutunbiu tē yayigu tē wá zwèe. ⁸ À dè tətə yi lià duən nè ti nè, à dè ga ti pamana duən. À nè swìn pamana tē don con, à wú: <Vəli!> D wá va. À nè bon

wà don, à wú: <Bàá!> D wá bà. Yá à nè swìn à tótunbiu con, à wú: <Fwa ku tɛ!> D wá fwa ku».

⁹ Máná tɛ nè, Zwezi nè nì tɛ sùràn tɛntɛ, tɛ poli v pùé. D píí v vɛvɛri, v ga swìn laluv tɛ con, ba nè twá v kwa, v wú: «À mù nè swìn ku á con: À tɛ wà liù nì *Yízərayelə lià tɛ wa, v nè keni v waa Yɪ nè wuuu, v dwən wà tɛ».

¹⁰ Lià tɛ, v nè tun tɛ ma píí, ba va pamana bíí yuu tíú tɛ diè wa, ba na tótunbiu tɛ, dɛ v jèé dɛ yazurɛ.

*Zwezi bwin kadənu don biú
(Likè 8.49-56)*

¹¹ Ku kwa nè, Zwezi vɛli tiv don, ba nè boŋɛ <Nayen>. D karɓia tɛ dɛ lià zənzən yà twá dɛ wá. ¹² Máná tɛ nè, v nè bwɛlɛ tiv tɛ nii, dɛ ba ja tigi don, ba vɛlɛ ləbərə bwálí wa. Ku tigi tɛ yɪ kadənu don bidva. Tiv tɛ lià yà dáá zənzən, ba nè wulɛ dɛ kan tɛ. ¹³ Máná tɛ *Yuu-Tiu nè nì kadənu tɛ, v yinɛgɛ zva wá zəni, v ma swìn v con, v wú: «Dàn ká kwi!» ¹⁴ D ma fàrú v yí, v dwen tɪga tɪtav tɛ yɪra, lià tɛ nè zɪŋa tigi tɛ, ma zɪɪ. Zwezi ma swìn, v wú: «Bisɪmaa, à pɪn nii mú, zàn yɪ nè!» ¹⁵ Tigi tɛ ma kwɪán v zàn, v ga wulɛ v swìn. Zwezi ma tì wá, v pa v nuu nè. ¹⁶ Ku gwárí lià tɛ mama zənzən, ba dàh ga bwɪ Yɪ nè, ba wú: «Yɪ nii *sùsùnù nəfarv twi nè pwərə wa! Yá Yɪ twi, sɛ v san v lià nè tɛ nè». ¹⁷ Yá Zwide nagwanaa dɛ ku tɪbii tɛ mama tɛ nè kɪkarɪ ku lià nì ku tɛ, Zwezi nè fwa.

*Zwan-Batisè tun v karbia tē Zwezi con
(Matìe 11.2-19)*

¹⁸ Zwan* karbia tē swìn kv mama v con.
¹⁹ Zwan ma bon ba wa lià bēlō. D tun *Yuu-Tiu con, sē ba bwe wá: «N mù nē yì liù tē, Yü nē swìn dē, v wá bà, nē à yèé nē mē, sē nē diàn v don?»
²⁰ Ba nē vèli, ba yì Zwezi yura, máǵá tē nē, ba swìn v con, ba wú: «Zwan-Batisè tun nēba n con nē, sē nē bwe mú, nē jén: <N mù nē yì liù tē, Yü nē swìn dē, v wá bà tē, nē à yèé nē mē, sē nē diàn v don?> »

²¹ Kv máǵá tēntē wa, Zwezi zwèe yayıya zēnzēn yayıran dē ba nandaturan. D li *zinē ba yuu wa, v ga pın lilirēn zēnzēn yía sūrı. ²² Kv kwa nē, v dān ma le Zwan karbia tē, v wú: «Á vèlō á man á bırı Zwan nē kv tē, á nē nı, á ga nı dē à fwa: Lilirēn yía sūrı, gwànı vèli, dayaran dayan zwèe, ba ga jì ləzwənzəǵə, zıbuǵa zıan sūrı, tıga bwin ba naǵa. Yá zura dē ga nēn Yü suywáǵú tē. ²³ Pupwən lià nē yì lià tē, ba nē ba nē vı nē, ba dıgv kv tē yırı, à nē fwa».

²⁴ Máǵá tē wa, Zwan karbia tē nē viı, Zwezi zàn v wulē v swìn Zwan yoo, v bırı lalıv tē nē, v wú: «Ləzwənyiri nətē nē á vèli á balı kasıı lanworu tē wa? Kv tà liù tē, v nē yı ndē mancanı nē, vıv nē vıvıgē. ²⁵ Ləzwənyiri nətē nē á dān vèli á na? Kv tà bεε, v nē zva ganmıla. Lià tē, ba nē zwı ganmıla, ba ga wulē ywánı wa, tà ba wulē pèegá dii wa, naaa? ²⁶ Ləzwənyiri nətē nē á dān vèli á na? Kv tà Yü nii *süsünù, naaa? Awo! À mù nē swìn kv

* **7:18** 7.18 Kv mù Zwan tēntē nē yı *Zwan-Batisè, v nē li lià níá wa, kv twá dē Yü yırı.

á con, də ku liù tɛntə dwə Yɪ nii sùsùnú tətə.
²⁷ Ku liù tɛ yoo púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa, ku wú:
 <Nèh, à mù Yɪ nə tɔn à tɔntɔnɔ n yáá con, sə
 ɔ kwɛn n cwəŋə tɛ, ɔ pa mú>.»

²⁸ Zwezi kúù swìn ɔ sùrí lá, ɔ wú: «À mù nə
 swìn ku á con: Lɔɔ ləzoni wa, ba nə tɔrɪ, liù wà
 lá yɪn, ɔ nə doni Zwan. Yá liù tɛ, ɔ nə yɪ ləzoni
 tɛ mama nəmanbiə Yɪ pàrì tɛ wa, tɛ dwə wá.
²⁹ Lalɔɔ tɛ mɛ, də lanpolɪna tɛ yà cɔga wá. Ba
 lwarɪ də, Yɪ nə yɪ cígá, ba ga pa Zwan lə ba
 níá tɛ wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ. ³⁰ Yá *Farɪzɪan-
 ba tɛ mù də Yɪ nii *yənu tiàn tɛ mù vɪga ku tɛ,
 Yɪ nə dí yáá ɔ tantɪ ɔ tún, sə ɔ pa ba, ba ga vɪ,
 sə Zwan lə ba níá tɛ wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ».

³¹ Zwezi ma kúù swìn, ɔ wú: «Zèn ləzoni tɛ
 yɪ à wá tì ba, à ma man də bèèè? Ba yɪ ndə
 wàà nə? ³² Ba yɪ ndə bìsíná nə, ba nə jèé yə
 kanporu wa, ba nə boŋə duən, ba swìn, ba wú:
 <Nə wúrú wii nə kə á nə, sə á sa, á ga wà sèe.
 Nə nun pucɔnɪ nuŋi, nə pa aba, á ga wà kwi!>
 Mə zèn lià tɛ də yɪ nɛtɔ. ³³ Zwan-Batisə nə twi,
 ɔ ma ba wodinɔɔw də, ɔ ga ba swana nywìn, á
 swìn, á wú: <Zinə nə jə wá>. ³⁴ Ku kwa nə,
 *Ləzwənə-Biu† tɛ nə twi, ɔ mù ma dé wodi
 nɛzəŋu, ɔ ga nywìn swana, á kúù swìn, á wú:
 <Nèh, bɛɛ wà tɛ, ɔ yoyuu nə yɪ ka dé, də ka nyɔ
 swana ka sú. Ɔ yɪ lanpolɪna tɛ də cɔna lià tɛ
 dabɛɛ!> » ³⁵ Ku twá də ba tɛ, ba nə sèe wá, Yɪ
 yənu tɛ ma birɪ ku tiàn ndə cígá nə.

*Zwezi zwa Farɪzɪan Simon diè
 (Matìə 26.6-13; Zwan 12.1-8)*

† **7:34** 7.34 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

³⁶ Dũn don nè, *Farizian don bon Zwezi, sè v dé dè wá. Zwezi ma va kv bæe tē bwálí nè, ba jèé wodiũ tē yuu wa, sè ba dé. ³⁷ Kan don dàń yà yĩn tĩv tē wa, v yà nè yĩ kan tē, v nè yĩ cuna kan. Kan tēntē nì dē, Zwezi jèé Farizian tē bwálí nè, sè v dé. D dàń ma ja pìù kapan kunkoli, ba nè boŋə <alɪbatırɪ>, v bà. Kv nii yà nè súú dē tɪralɪ nɔga. ³⁸ D zɪga Zwezi kwa con, v nɛɛ‡ con nè. D wulə v kwi, v ga lwé v yĩnɪ v ma tɛ Zwezi nɛɛ, v ja v yukɔran v ma pupugu tē mama. Kv kwa nè, v kvkwali Zwezi nɛɛ tē v lwé tɪralɪ nɔga tē v nɛɛ tē yuu wa.

³⁹ Farizian tē, v nè bon Zwezi, nè nɪ kv nɔv, v dàń swĩn v tĩàn con nè, v wú: «Bæe wà tē yà nè ya Yũ nii *sùsùndù, v yà wá yəni kan wà tē nè dwen v yura nè ya liù tē: Kan tē yĩ cuna kan».

⁴⁰ Zwezi dàń ma swĩn Farizian tē con, v wú: «Simon, à ja yoo à swĩn n con nè». Simon ma le, v wú: «Swĩn, karnyĩna!» ⁴¹ D dàń ma swĩn, v wú: «Liù don jɪŋa yà wulə lià bələ yuu wa, v don yà jə cɪnɪ səbikulan§ biənu, v don dē cɪnɪ səbikulan finu. ⁴² D nɪ dē, ba liù mama wàri jɪŋɪ tē v ŋwĩn. D yá tē, v ma ca ba bələ tē. Ba wàà nè wá sóní wá, v doni v don, ba bələ tē wa?» ⁴³ Simon ma le wá, v wú: «À buŋa dē, kv wá yà wà tē, v jɪŋɪ tē nè dáá tē tíú». Zwezi ma le wá, v wú: «N ja cígá!»

⁴⁴ D píi v vəvəri v yáá v kə kan tē con, v ga swĩn Simon con, v wú: «N na kan wà tē? À zva

---

‡ **7:38** 7.38 *Zwifə-ba con, ba yàá pəni ganpurə yuu wa, ba ma dé wodiũ. § **7:41** 7.41 Cɪnɪ səbikulɔ nədɔ yĩ yɪtɪrɪ nədɔ tɔtɔŋɪ ŋwírán.

n diè, n ga wà nè à nɛɛ níá* pɪn. Yá kɔ kan wà tɔ mù ya v yinia nè, v ma tɛ à nɛɛ, v ga pupugu tɔ dɔ v yukɔran. ⁴⁵ N wà nè jérí n kɔkwali† n kɔ n nyɔni nè. Kɔ kan wà tɔ mù tɔ wà sɪí dɔ v nè kɔkwali à nɛɛ tɔ, à nè zva tɔ mama. ⁴⁶ N wà nɔga lwé à yuu wa, yá v mù lwá tɪralɪ nɔga à nɛɛ yuu wa! ⁴⁷ Mɔ kɔ mù nè pɪn, à wú: U sonu nɔfarɔ tɔ, v nè birɪ tɔ, nè pɪn, dɔ v cɔna tɔ mɛ, sɔ tɔ kwɛn tɔ nan. Yá liù tɔ, ba nè wà v cɔna kwɛn zɛnzɛn ba li, v dɔ bá birɪ sonu zɛnzɛn».

⁴⁸ Zwezi dàń ma swìn kan tɔ con, v wú: «N cɔna tɔ kwɛn tɔ nan n mù dɔ Yɪ pwɛrɛ wa».

⁴⁹ Ba tɔ, ba nè dé dɔ wá tɔ wulɛ ba ŋɔŋwɪn ba tìan con nè, ba wú: «Wàà nè yɪ liù tɔ, v wàá v kwɛn lià cɔna, v li ba mù dɔ Yɪ pwɛrɛ wa?»

⁵⁰ Yá Zwezi dàń swìn kan tɔ con nè, v wú: «N keni n waa à nè wuuu, kɔ mù nè pɪn, Yɪ ma jon mú n cɔna wa. Vɛ dɔ bɪcan sié!»

8

Kana tɔ, ba nè twá Zwezi kwa (Marəkə 15.40-41)

¹ Kɔ kwa nè, Zwezi vɛli v twá tɪan tɔ dɔ tɪbii tɔ wa, v kàrì dɔ v swìn suywánú tɔ, v birɪ dɔ, Yɪ dé pàrì ba yuu wa. Karbɪa fugɔ bɛlɛ tɔ yà wulɛ v kwa. ² Kɔ sùrí kana duɛn nè, ba nè jon ba tìan *zinɛ dɔ yayɪran jɪn. Kɔ yɪ Mari tɔ,

* **7:44** 7.44 Zwifɛ-ba con, ba yàá pa, yoŋu, nè à yèé liù tɔ, ba nè ba wá dun pɪn, sɪn liù nɛɛ, sɔ kɔ birɪ dɔ, ba sɛɛ wá ndɔ ba vɛɛ nè ba diè wa, nè à yèé, sɔ kɔ birɪ dɔ, v yɪ dun tíú. † **7:45** 7.45 Kɔ nɛtu tɔ yɪ Zwifɛ-ba yofwamɔn, dɔ ba nè jérí duɛn, nè à yèé dɔ ba nè vɛli duɛn sàń, sɔ ba na duɛn.

ba nè boŋə <Mari Madəɛnə>, Zwezi nè ɫ zinə barpe v yuu wa, ³ də Suza, v nè ywàŋá *Erodə tɔtɔnan tə yuu, kan Zwanə, də Sızanə, də kana duən, ba nè dáá. Ba mù kana təntə tì ba jɟə, ba ma san Zwezi də v karbia tə nə.

*Wodùrú zwansısara
(Matıə 13.1-9; Marəkə 4.1-9)*

⁴ Lìà tə naŋa tian də tian, ba twi Zwezi con. Lìà tə nə twi, ba kun duən nə ba dáá, máŋá tə wa, v tì zwansısara kv tə v sısarı ba, v wú: ⁵ «Wodùrú don nə nan, sə v dù wodwii. D dān nə wulə v mí wodwii tə kárá tə wa nə, kv vān don tua cwəŋə yuu. Ba nɟı kv yuu ba kèéŋ, yá zənbii dí kv. ⁶ Kv vān don də tua kapatau tia wa. Yá wobıa tə nə nan tə zwèe, tə kua, zuni nə wà tə yı yı. ⁷ Wobıa tə vān don də tua casıran tia wa, tə də casıran tə me twá duən, tə boru, yá casıran tə dān púé wobii tə yuu nə, tə dān ga sını tə tı. ⁸ Yá tə vān don də tua tızəŋu wa, wobıa tə zān tə bori tə kə yun. Kv nədu mama zin bia bíı». Zwezi dān ma swın v kə yu nə, v wú: «Lìù mama dān me, sə v kə dıān, v súrı v zıan, v cɔɟu zəni!»

*Yoo tə nə pın, Zwezi swın də zwansısarı
(Matıə 13.10-17; Marəkə 4.10-12)*

⁹ Zwezi karbia tə bwe wá, sə v gwın zwansısara tə dèŋ, v bırı ba. ¹⁰ D ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yu pàrı yìèn tə, tə nə sègè tə dèŋ, á nı, á pın á tıān nə. Lìà tə duən mù con nə, kv yı zwansısarı nə, à wá swın ba con, ba yıá nə cè lá, ba ga ba na, ba cɔga, yá ba ga ba kv dèŋ nèn».

*Zwezi gwin wodùrú tɛ zwansisara tɛ dɛ́n
(Matie 13.18-23; Marəkə 4.13-20)*

¹¹ Zwezi dǎn swìn, v wú: «Zwansisara tɛ dɛ́n nɛ nɛtɛn: Wodwii tɛ yɪ ndɛ ya Yɪ sɔgv tɛ nɛ.

¹² Lìà duɛn yɪ ndɛ cwɛŋɛ vǎn nɛ, wobɪa nɛ twɪ lá: Ba nɛ́n, yá *Sɪtana yàá bà, v lɪ sɔgv tɛ ba waa wa, sɛ v ma cì ba nɛ, sɛ ba dǎn ká kɛ ba waa Yɪ nɛ, sɛ v ga jon ba ba cɔna wa. ¹³ Ba duɛn dɛ yɪ ndɛ kapataɔ tɪa nɛ. Ba nɛ nì Yɪ sɔgv tɛ, ba yàá jon kv dɛ pupwɛn. Yá ba ba kv yá, ba pɪn kv zwɪ ba pubɔŋa wa. Ba yàá ken ba waa Yɪ nɛ, máŋá kukuɛ wa, yá dɛdɛŋu nɛ yí ba, máŋá don wa, ba yàá tɔ. ¹⁴ Wobɪa tɛ nɛ tɔa casɔran tɛ wa, yɪ ndɛ ba tɛ nɛ, ba nɛ nɛ́n, yá ba ga yá ba pa twara, dɛ ka pìà jɪjɛ, dɛ lɔv wiɛn fɪra jɛ ba, tɛ dǎn ga pú Yɪ sɔgv tɛ yuu nɛ ba waa. Sɔgv tɛ ba bɪa keni, tɛ nɛ wá wǎnɪ tɛ bɪ. ¹⁵ Wobɪa tɛ nɛ tɔa tɪzɛŋu tɛ wa, yɪ ndɛ ba tɛ nɛ, ba nɛ cɔga Yɪ sɔgv tɛ, ba ga twá kv nɛ zɛnɪ dɛ ba cígá mama. Kv tɪán tɛ yàá ja pínú wuuu, ba dǎn ká pìi ba kɛ ba kwa, ba tɔŋa zɛnɪ, ndɛ wobɪa nɛ zɪŋa bɪa nɛtɔ».

*Cǎnú yuu wa zwansisara
(Marəkə 4.21-26; Likè 11.33-36)*

¹⁶ Zwezi kúò swìn, v wú: «Lìù tɛlɛ́, v nɛ wá sɔrv cǎnú, v tì v pú garwa dɛ́n nɛ, nɛ à yɛ̀ɛ v tì v tún gɛdoo dɛ́n. Kv yɪ ba yàá tì kv ba tún canzɪɔ yuu, sɛ lìà tɛ mɛ nɛ zwɪ diè tɛ wá na poni. ¹⁷ Won tɛ mama nɛ sɛgɛ́ wá na, yá won tɛ mama yà nɛ wulɛ yikunu wa, wá nan poni nɛ. Yá lìà tɛ mama wá lwarɪ kv.

18 Á zure á yira, dè á cugu tɛ yiri tɛ, á nɛ cuga: Ba wá pa v tɛ nɛ, v nɛ jɛ ba sùrí, yá ba wá jon mancín tɛ tɛtɛ v tɛ con, v nɛ buɲa dɛ, v jɛ».

Zwezi nubia tɛ dɛ v nuu yoo
(*Matie 12.46-50; Marəkə 3.31-35*)

19 Zwezi nubia tɛ dɛ v nuu twi ba na wá, yá ba ga wàrì v yira ba yí, lalv tɛ nɛ dáá tɛ yiri. 20 Ba ma swìn kv Zwezi con nɛ, ba wú: «N nuu tɛ dɛ n nubia tɛ ziga kàrá wa, ba ga pìà, sɛ ba na mú». 21 Yá Zwezi dàn swìn ba mɛ con, v wú: «À nuu dɛ à nubia nɛ yi ba tɛ nɛ cuga Yu sugu tɛ, ba ga twá kv nii nɛ».

Zwezi pin mɔnaa vvv nɛfarv zigi
(*Matie 8.23-27; Marəkə 4.33-41*)

22 Dun don nɛ, Zwezi dɛ v karbia tɛ vɛlɛ ba zva níá yuu bori wa. D swìn ba con nɛ, v wú: «Nɛ vɛlɛ mɔnaa tɛ vàn tɛ don nɛ». Ba dàn ma vii. 23 Máná tɛ, ba nɛ wulɛ níá tɛ yuu wa, ba vɛli, Zwezi mù tégé v dwèe. Naa nɛdv, vvv nɛfarv zàn kv fuli mɔnaa tɛ yuu wa. Níá yuu bori tɛ ja kv swí. Kv dàn yà ga yi càn, kv pa ba pìà ba ti. 24 Karbia tɛ fàrú ba yí Zwezi yira ba zìn wá, ba ga swìn v con, ba wú: «Karnyina, karnyina! Nɛ wá ti!» Zwezi ma zàn, v baa vvv tɛ dɛ nakulɛ tɛ nii nɛ, tɛ ma tv. Yá bwálí tɛ mɛ zùrì, siiii.

25 Zwezi ma swìn v karbia tɛ con, v wú: «Á ba á waa keni à nɛ wuuu, naaa?» Yá fɛn yà jɛ ba, dɛ kv dìgà ba yuu wa. Ba dàn swìn duɛn con, ba wú: «Bɛɛ wà tɛ tà ndɛ là mɛ nɛ. Vvv dɛ nakulɛ mɛ zìlí v nii!»

*Zwezi li zinə bɛɛ don yuu wa
(Matie 8.28-34; Marəkə 5.1-20)*

²⁶ Ba yi də níá yuu bori, ba va ba yí Zwerazentian-ba nagwanaa wa, ku nə wulə mɔnaa tɛ vən tɛ don nə, Galile nagwanaa yáá nə. ²⁷ Zwezi nə cúé tia v zwèe, tiv tɛ bɛɛ don twi, v jérí wá. *Zinə yà nə vɔvəri ku bɛɛ tɛntə yuu. Ku nə ba yigə, ku bɛɛ tɛntə yà kù ba gànù zwi, v ga ba diè də zwi, v yà yi v wulə pìrán* buran wa, ba nə kua, ba ma keni tɪga. ²⁸ Ku máǵá tɛntə, bɛɛ tɛntə ni Zwezi, v mà bubwiə, v tu v yáá con, v ga zìn v kori v kə yu nə, v wú: «Zwezi, Yu tɛ, v nə wulə tɛ mɛ yuu wa, biú, bɛɛɛ nə n pìà à con nə? À lòrì mú, dàn ká kə nə çàn wa!»

²⁹ D swìn ku nɔtv, Zwezi nə baa zini tɛ nii nə, sɛ ku nan ku yá wá yiri. Ku zinə tɛ yáá di wá nɛɛ kapuvv. Ba dàn yà yáá vwa bɛɛ tɛ jìàn də v nɛɛ də banzala də lugu ŋoni, sɛ ba ma wàní ba ja wá ba tún. Yá v yáá karv banzala tɛ, zinə tɛ ga yáá van wá, ku ja va kasɔɔ lanworu wa. ³⁰ Zwezi ma bwe ku, v wú: «N yiri nə ya bɛɛɛ?» Ku ma le wá, ku wú: «À yiri nə ya <buruburu>.» Ku yi cíǵá, zinə zənzən yà dáá v yuu wa. ³¹ Yá tɛ zinə tɛntə yà lòrì Zwezi, sɛ v dàn ká dɪŋa tɛ, v kə bvv tɛ, ku dɛn nə lù zənzən.

³² Twərən zənzən yà wulə ku bwálí tɛ nə, tɛ pìà wodi paan don yuu wa. Zinə tɛ lòrì Zwezi, sɛ v pa cwəŋə tɛ, sɛ tɛ va tɛ zv twərən tɛ yira. D ma pa tɛ cwəŋə. ³³ Zinə tɛ dàn ma nan bɛɛ

* **8:27** 8.27 Yizərayelə luv nii wa, tiv mama jə ku kwì ləbərə bwálí. Ba kwì tɛ yi ba tɛ pìrán wa.

tə con, tə va tə zɔ twərən tə. Twərən tə mama ma bəbəri tə cú, tə tu munaə tə wa, tə gu tə tiàn.

³⁴ Mánǎ tə wa, lià tə, ba nə cì twərən tə nə, nə ni kɔ mù təntə kɔ tɔn, ba dəri ba ja kɔ ŋwen təntə, ba va ba swìn tɔv tə də tɔbii tə wa. ³⁵ Lià tə nan, sə ba jén won tə nə fwa. Ba yí Zwezi nii, ba ni bæ tə, zinə tə nə nan tə yá. Ɖ jèé Zwezi səpuni nə, ɔ zɔ ganan, ɔ ga yèé ɔ yáá zəni. Fən ma zɔ ba. ³⁶ Ba tə, ba nə ni tə mɛ tə, swìn ba bɪrɪ, kɔ nə fwa nətɔ, zinə tə ma nan bæ tə yuu wa. ³⁷ Kɔ nagwanaə tə lià tə mama dàń ma lòrì Zwezi, sə ɔ vií, fən zɔ ba zənzən yɪrɪ. Zwezi ma zɔ níá yuu bori tə wa, sə ɔ vií. ³⁸ Yá bæ tə, zinə tə nə nan tə yá, twi ɔ lòrì Zwezi, sə ɔ yá ɔ pa ɔ twá ɔ nə. Yá Zwezi pií wá, ɔ ga wú: ³⁹ «Pií, n va n diè, sə n ga swìn n bɪrɪ kɔ tə, Yu nə fwa n yɪra». Bæ tə dàń ma pií ɔ va, ɔ swìn tɔv tə mɛ wa kɔ tə, Zwezi nə fwa ɔ pa wá.

Zwayirisə bùá tə də kan tə nə dwen Zwezi gànò tə nə yoo

(Matìə 9.18-26; Marəkə 5.21-43; Likè 7.11-17)

⁴⁰ Mánǎ tə nə, Zwezi nə pií ɔ naŋa munaə tə bəbəri tə don nə, ɔ biàn, lalɔv tə jérí wá, ba yà dàni wá yɪrɪ. ⁴¹ Kɔ bwálí tə nə, bæ don, ba nə boŋə Zwayirisə, ɔ yà nə yɪ *Zwifə-ba *jéré diè yuu tíú, twi ɔ bà ɔ tɔ Zwezi nə nə. Ɖ lòrì Zwezi, sə ɔ bà ɔ sàń nə, ⁴² ɔ yà nə ja bùá nədɔ, ɔ bɪna nə yí ndə fugə bələ nə, ɔ yà nə wulə ɔ ti yɪrɪ.

Zwezi vələ lá máǵá tə wa, laluu tə púé v yuu nə, də ba nuɲi v nəe nə. ⁴³ Yá kan don yà wulə ba wa, v tǎǵá nə twi ka ba zɪga, ku nə yí bɪna fugə bələ. Ɖ yà cùǵù v wiən mama ðimutɔra con. Yá liù mama wà wàní, sə v zwèe v yayɪɣv tə. ⁴⁴ Ɖ ma twá Zwezi kwa con, v fàrú v yí v yɪra, v ga dwen v gànù nii nə. Naa nəɖv, də v jana tə lwagv tə zɪga. ⁴⁵ Zwezi ma bwe, v wú: «Wàà nə dwen à yɪra?» Ba mama tə wà sèe də, ba fwa yoo, Piyerə dàń ma swìn, v wú: «Karnyɪna, laluu tə nə púé n yuu nə, ba ga nuɲi n nəe nə». ⁴⁶ Yá Zwezi le, v wú: «À nɪ də, ðiàn nan à yɪra. Ku mù nə pɪn, à yèé də, liù dwen à yɪra». ⁴⁷ Kan tə nə nɪ də, ba jɪn v dèń nə, v twi v bà v tɔ Zwezi nəe nə, də v vɪvaga. Ɖ dàń ma tún lià tə mɛ yáá con won tə, ku nə pɪn, v ma dwen Zwezi yɪra, də ku nə twá nətv, v yayɪɣv tə ma zwèe naa nəɖv. ⁴⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «À nakua, n nə keni n waa à mù nə tə yɪri, Yu jon mú. Vəli də bɪcan sié!»

⁴⁹ Máǵá tə wa, Zwezi nə wulə v swìn nətv, liù don nan jéré diè yuu tíú tə sàń, v bà v swìn v con, v wú: «N búa tə mɪ zwèe. N kúù dàń ká wɔwɔlɪ karnyɪna tutu». ⁵⁰ Zwezi nə nì ku tə, v swìn jéré diè yuu tíú tə con, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú! N ya kə waa cɪcɪ à mù nə wuuu, yá v wá na yazurə».

⁵¹ Máǵá tə wa, ba nə yí sàń, Zwezi wà sèe, sə v pa lià tə mama twá v nə v bá zv, də ku nə tà Piyerə də Zwan də Zwakə, də bisɪmaa tə nuu də v nyɪna. ⁵² Ba mama tə kwi, də ba zɪra bisɪmaa tə yɪri. Zwezi dàń ma swìn, v wú: «Á

dànà ká kwi. D wà tí, kú yí v dwèe!»

⁵³ Ba wulè ba mɔ̀ɔ̀ Zwezi, ba nè yèé dè, bùá tɔ̀ yí v tíga yírí. ⁵⁴ Yá Zwezi jín v jín nè, v ga swìn v kè yí nè, v wú: «Bisúmaa, zàn yí nè!» ⁵⁵ D píí v bwin, v ga zàn naa nòdú. Zwezi ma pa nii, sè ba pa wá wodiu. ⁵⁶ Kú dígà v nyína-ba yuu zènzèn, yá Zwezi swìn ba con dè, ba dàn ká swìn kú tɔ̀, kú nè tun liù mama con.

9

Zwezi tun v karbia fugè bèle tɔ̀

(Matìè 10.5-15; Marèkè 6.7-13; Likè 10.1-16)

¹ Zwezi ken v karbia fugè bèle tɔ̀ duèn nè, v ga pa ba nii dè diàn, sè ba lí *zinè lià yuu wa, sè ba ga zwèè yayíran. ² D dàn ma tun ba, sè ba va ba kàrì ba bírì dè, Yí dé v pàrì tɔ̀ lià yuu wa, sè ba ga zwèè yayíɔ̀ yayíran. ³ D swìn ba con nè, v wú: «Á dànà ká tí wièn tètè nètèn á ja nan cwèɔ̀. Tè mù nè yí: Daduu, dè lèè, dè wodiu, dè sèbiu, dè ganzwíran bèle. ⁴ Bwálí tɔ̀ mama á nè zúrì, á yana kú diè tɔ̀ wa, kú ja vèlè á viru. ⁵ Bwálí tɔ̀ mama, ba nè víga, sè á zú, sè á nan, á yá ba tív. Á ga zwarì* á nè purèn, sè kú yà ba yuu yoo».

⁶ Karbia tɔ̀ ma víí, ba vèli tian tɔ̀ mɛ pa wa, ba swìn soywánú tɔ̀, ba ga zwèè yayíɔ̀ yayíran.

Erodè twara tɔ̀ yoo

(Matìè 14.1-12; Marèkè 6.14-29)

---

* **9:5** 9.5 Kú nètu tɔ̀ bírì dè, ba yaga lià tɔ̀ yìèn mɛ ba yuu wa.

nə jə. Də nə nə pìà nə pa wodiù lià tə mama nə, nə tətə nə mɛ, sə nə va nə yè kɔ wodiù tə».

¹⁴ Bara mùrù bonu yà nə wulə kɔ bwálí təntə nə. Zwezi ma swìn v kərbɪa tə con, v wú: «Á pɪan ba jèñ ndə finu finu nə púlí mama wa».

¹⁵ Kərbɪa tə twá v nii nə, ba pa ba mama tə jèñ tɪa. ¹⁶ Zwezi tì dipen bonu tə də fələ bələ tə, v zìn v yáá, v kə yɪ nə, v ga kə Yɪ lèèè. D fɔ fɔ dipen tə, v pa kərbɪa tə nə, sə ba ma tara lalv tə. ¹⁷ Ba mama tə dí, ba sú, ba ga pèè dipen tə mumunə ba sú fɪyaran fugə bələ.

*Piyerə swìn də, Zwezi nə yɪ Kərisə
(Matìə 16.13-19; Marəkə 8.27-29)*

¹⁸ Dɪn don nə, Zwezi nə kwɛn v nan kwa v jùnì Yɪ, v kərbɪa tə ga wulə də wá, v bwe ba, v wú: «Bèèè nə lià tə swìn à yuu wa?» ¹⁹ Ba ma le, ba wú: «Lià duən wú, n yɪ *Zwan-Batisə, ba duən wú, n yɪ Yɪ nii *sùsùnù Eli, ba duən də ga kúv wú, kɔ yɪ Yɪ nii sùsùnù tə don nə pìí v bwìn v nan». ²⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sə á mù con nə, wàà nə á wú à yɪ?» Piyerə ma le, v wú: «N yɪ *Kərisə tə, liù tə, Yɪ nə kúru v tɔn».

Zwezi swìn v ka tɪ də v ka pìi ka bwìn ka nan tə yoo

(Matìə 16.20-28; Marəkə 8.30-9.1)

²¹ Zwezi ma dù súú ba nii nə, sə ba dàn ká swìn kɔ liù con. ²² D ga swìn v sùrí lá, v wú: «Kɔ mɛ sə, *Ləzwənə-Biu‡ tə dé càn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwɪna tə, də Yɪ *jɔŋwana yun tián, də Yɪ nii *yənu tián tə wá vɪ wá, ba wá

‡ **9:22** 9.22 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

gu wá. Yá dñan batwa nii nè, v wá píí v bwin v nan».

²³ D ma swìn ba mama tè con, kv kwa nè, v wú: «Liù tè mama nè pìà, sè v bà v twá à nè, kv tíú kùè dàn ká fwa v tention puswənə. D mɛ, sè v sèe v twá v dé càn də nè, dñn mama, kv ja vələ v tian dagarv tè yuu wa. ²⁴ Kv yi cígá, liù tè, v nè pìà, sè v jon v mu tè, v wá kwìn kv nè. Yá liù tè, v nè wá dɔgv v mu tè à mù yiri, kv tíú wá jon v mu. ²⁵ Kv funə wa yèn nè, kv pa liù nè, də v nè ni tia yuu jɔə tè mama, yá v ga kwìn mu tè nè, kv nè ba zwèe Yu con, nè à yèé v nè cùgù. ²⁶ Liù nè dəri à mù də à sùràn tè cavira, *Ləzwənə-Biu tè də wá dəri n cavira máǵá tè wa, v nè wá bà v dun tè wa, də v nyina Yu də v *malike tè dun tè wa. ²⁷ Cígá mama, à mù nè swìn kv á con: Á wa lià, ba nè wulə yəbə, mɛ bá ti, də ba nè wà Yu pàri tè ni, də kv twi».

Zwezi lwàń v tìàn

(Matìə 17.1-9; Marəkə 9.2-10; Zwan 1.14; 2 Piyerə 1.16-18)

²⁸ D swìn nətɔ ndə dñan nana kwa nè, Zwezi jun Piyerə də Zwan də Zwakə, v ja dè v con paan don yuu wa, sè v jun Yu. ²⁹ Máǵá tè nè, v nè jùnì Yu, v yáá lwàń. Yá v ganan jì nəpon tè pɪpɪ. ³⁰ Də nèn, lià bələ, ba wulə ba ve də Zwezi. Kv yi *Moyizə də Eli, ³¹ nè nan də Yu dun tè. Ba wulə ba swìn də Zwezi, v nè mɛ, sè v ti v píí v nan v va Yu con, kv yoo tè nè mɛ, sè kv tɔn nətɔ *Zwerizalemə wa. ³² Piyerə də karbɪa tè duən yà dwèe tətə, yá ba dǎn twi ba zàn, ba ga na Zwezi dun tè, də bara bələ tè, ba

nə wulə də wá. ³³ Ba bara bələ tə dàń nə pìrí, ba vìrí mánǎ tə wa, Piyerə swìn Zwezi con nə, ɔ wú: «Karnyɩna, ku zìen də, nə wulə yəbə. Nə wá pú gansilə batwa, n mù nədɔ, Moyizə nədɔ, Eli də nədɔ». Ɖ yà yèrì ku tə, ɔ nə swìn.

³⁴ Mánǎ tə wa, ba nə wulə ba swìn nətɔ, bakwan yiywara púé ba yuu nə. Fən zva karɓia tə, də ba nə nɪ bakwan tə, ku púé ba yuu nə. ³⁵ Karɓia tə nì kori, ku nə swìn bakwan tə wa, ku wú: «Wàà tə ya à biú tə, à nə kúru. Á cuga ɔ kori!»

³⁶ Kori tə nə swìn ku zwèe kwa nə, Zwezi cɪcɪ nə ba kúò na lá. Karɓia tə púé ba nii. Ku mánǎ tə wa, ba ba ku tə, ba nə nɪ tə, yoo swìn liù con.

Zwezi li biú don yuu zini

(Matìe 17.14-21; Marəkè 1.23-27; 9.14-29)

³⁷ Ku tikɔnɪ nə, ba nə nan paan tə yuu ba cú mánǎ tə, lalɔɔ twi ba jérì Zwezi. ³⁸ Bɛɛ don bubwi lalɔɔ tə tətəŋi wa, ɔ wú: «Karnyɩna, à lòrì mú, sɛ n ywàń à biú tə con! Ɖ mù nə yɪ à bidɔa. ³⁹ *Zini tə yàá ja wá, naa nədɔ ku pa, ɔ mà nii ku zuzɔɔ wá də diàn, ɔ mɪmanpon ga sùrì. Ku yàá wɔwɔlɪ wá, ku ga ba naŋa mwálí mwálí. ⁴⁰ À lòrì n karɓia tə, sɛ ba li zini tə ɔ yuu wa, yá ba ga wà wàní».

⁴¹ Zwezi dàń ma le, ɔ wú: «Á mù zèn là-ba, á tə nə ba Yu nii sèe, á ga fwa yotələn! Ɖian bagalɪ nə à tə wá yà də aba, sɛ à ga ja pínú də aba? Ja n biú tə n ja bà yəbə».

⁴² Biú tə nə fàru, sɛ ɔ boli Zwezi yɪra, mánǎ tə, zini tə jan wá, ku taŋɔ tɪa, ku ga wɔwɔɔ wá zənzən. Yá Zwezi dàń caga zini tə nii nə, ɔ wú,

ku nan ku yá biù tē. D tì wá, v pa v nyina nē.
⁴³ Yá Yɪ diàn nē dáá nē tun ku mù yoo tētē,
 ku dàń gwárí ba mama zēnzēn.

*Zwezi piì v swìn v tian tē dē v ka piì ka bwin
 ka nan tē yoo*

(Matìe 17.22-23; Marəkə 9.30-32)

Ndē yìèn tē mama Zwezi nē fwa, tē nē gwárí
 liù mama, v swìn v karbiá tē con nē, v wú:
⁴⁴ «Á jana ku tē, à nē wá swìn á con, síún nē
 zēni: Ba wá ja *Ləzwənə-Biu§ tē, ba kə ləzoni
 jìàn wa, sē v dé càn». ⁴⁵ Ba wà ku svgu tē dēń
 nì. Ku dàń yà sègè ba con nē, sē ba dàń ká
 wàní ku ba nì, yá ba yà kúv wàrí, sē ba bwe
 Zwezi ku svgu tē dēń nē.

Wàà nē wá doni v don?

(Matìe 18.1-5; Marəkə 9.33-37)

⁴⁶ Zwezi karbiá tē dɪga tútùní, sē ba ma
 lwarɪ liù tē, v nē wá yà ba yuu wa. ⁴⁷ Zwezi
 lwarɪ ba pubuɪ tē. D dàń ma tì bisɪmaa v kə
 v yira, ⁴⁸ v ga swìn, v wú: «Liù tē, v nē jɪn
 bisɪmabiə wà tē zēni à mù yiri, ku yɪ à mù tētē
 nē ku tíú jɪn zēni. Yá liù tē, v nē jɪn nē zēni, ku
 tíú jɪn liù tē, v nē tun nē zēni. Liù tē, v nē ya
 nēmaa á mama wa, ku tíú nē ya yuu tíú».

Liù tē, v nē ba nē nē zɪga yɪ nē liù

(Marəkə 9.38-40)

⁴⁹ Zwan ma swìn, v wú: «Karnyina, nē ni bɛɛ
 don v ja n yiri tē, v ma li *zinə. Nē yà swìn dē,
 v ba cwəɲə jə, sē v fwa ku, v nē twá v tà nē wa
 liù tē yiri». ⁵⁰ Yá Zwezi le wá, v wú: «Á dàńà

§ 9:44 9.44 Zwezi yɪ v tētə yoo nē v swìn.

ká cì v nə, á yaga wá, sə v fwa! Cígá, liù tə, v nə ba á nə ziga, yí á liù».

*Samari tiv don là viga, sə ba ja Zwezi
(Zwan 4.9-20)*

⁵¹ Zwezi ka ti də v ka dì yu nə máná nə bwələ, v zigi diàn, ku máná tə wa, sə v va *Zwerizalemə tə wa. ⁵² Zwezi dí yáá v tun là v yáá nə. Ba dí yáá ba vu ba zv Samari nagwanaa tiv don wa, sə ba kwen bwálí lá ba pa wá. ⁵³ Yá ku tiv tə là viga, sə ba sèe Zwezi, v nə vələ Zwerizalemə tə con yiri. ⁵⁴ Máná tə nə, Zwakə də Zwan nə ni ku nət, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu n pìà, sə nə lèrì mən, sə tə nan yu tə cú, tə dí ba naaa?» ⁵⁵ Zwezi ma pìi v vèvəri v caga ba nii nə. ⁵⁶ Ba ma lə ba va tiv don nə.

*Ba tə ba nə pìà, sə ba twá Zwezi nə yoo
(Matìə 8.19-22)*

⁵⁷ Ba wulə cwəŋə yuu, də bæe don swìn Zwezi con, v wú: «À wá twá n nə, bwálí mama, n nə vələ». ⁵⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tə buran tə zwì, zənbii də ma jə tə pwalan, yá *Ləzwənə-Biu* tə mù ba bwálí ja, v nə wá kə v yuu lá».

⁵⁹ D ma swìn bæe don con, v wú: «Twá à nə!» Yá bæe tə swìn, v wú: «*Yuu-Tiu pa nə cwəŋə, sə à dé yáá à va à gùrì à nyina, sə à ga fwa v luə». ⁶⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sə tɪga tə tìán tə, ba nə ba mi tə, ku nə ba zwèe Yu con,

* **9:58** 9.58 Zwezi yu v tətə yoo nə v swìn.

gùrì ba tɪga. Yá n mù n wá va n swìn Yũ pàrì tɛ yoo n bɪrì».

⁶¹ Bɛɛ don ma kùb swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à wá twá n nɛ, yá n dàn nɛ yá nɛ, sɛ à va à jun à diè là». ⁶² Zwezi ma le wá, v wú: «Kv yɪ ndɛ liù tɛ, v nɛ wulɛ v v àrì dɛ nɪan varv, yá v ga pìi v palɪ v kwa. Kv nɛtv bɪrì dɛ, kv tíú jɛ pubɔŋɪ bɛlɛ. D mù liù tɛntɛ yiri ba wàní Yũ pàrì tɛ tɔtɔnan tɛ v tɔn».

10

Zwezi tɔn karbɪa sapwɪtwa dɛ fugɛ dɛ bɛlɛ tɛ

(Matìɔ 10.7-16)

¹ Kv kwa nɛ, *Yuu-Tiu kùrí bara duɛn sapwɪtwa* dɛ fugɛ dɛ bɛlɛ, v tɔn bɛlɛ bɛlɛ v yáá. D tɔn ba tɪan tɛ mɛ wa dɛ bwálá tɛ mɛ, v tɛtɛ yà nɛ mɛ, sɛ v va lá. ² D swìn ba con, v wú: «Kárá tɛ wiɛn tɛ bɪga zɛnzɛn, yá wocɛrɛ ba dáá, sɛ ba kɛ tɛ diè wa. Á lorɛ kárá tɛ tíú, sɛ v tɔn wocɛrɛ v sùrí lá, sɛ ba kɛ v wiɛn tɛ diè wa. ³ Á tɔŋa aba cwɛŋɛ yuu, ndɛ pabii nɛ buyurɛn tɛtɛŋɪ wa. ⁴ Á dànà ká tì sɛbiu, nɛ à yèé lòò nɛ à yèé natura! Á dànà ká zɪgɪ cwɛŋɛ yuu, á jun liù. ⁵ Á nɛ zva sàń wa, sɛ á dí yáá á swìn, á wú: «Yũ bɪcan sié tɛ wá yà dɛ aba». ⁶ Dɛ liù nɛ wulɛ sàń tɛntɛ wa, v nɛ pìà, sɛ Yũ pa bɪcan sié, á bɪcan sié sugv tɛ wá yà dɛ kv tíú. Kv nɛ tà kv mù, sɛ á kwìn á bɪcan sié sugv tɛ. ⁷ Sàń tɛ tìán nɛ sɛɛ aba, á yana kv sàń tɛ wa, á dɛ, á ga nyv kv tɛ, ba nɛ pɪn aba lá, tɔtɔnɔ

* **10:1** 10.1 Saga duɛn wa nɛ, kv yɪ karbɪa sapwɪtwa yoo nɛ kv swìn.

nə mɛ, sə ʋ dé ʋ ŋwírán tɛ yiri. Á dànà ká twá dii wa á va! ⁸ Á nə zva tiv wa, ba ga sɛɛ aba, sə á dé kv tɛ, ba nə pɪn aba. ⁹ Á zwíá kv tiv tɛ tìán yayɪŋa yayɪran, á ga swìn ba con dɛ, máná bwələ, sə Yɪ dé ʋ pàrì tɛ lià mama yuu wa. ¹⁰ Yá máná tɛ, á nə zva tiv wa, ba ga wà aba sɛɛ, á naŋa coŋi yuu, á ga swìn: ¹¹ «Nə pi† purɛn tɛ nə marʋ nə nɛɛ nə, á tiv tɛ wa, nə kɛni á yuu wa. Yá á nə mɛ, sə á lwarɪ zɛni dɛ, máná boli, sə Yɪ dé ʋ pàrì tɛ á yuu wa». ¹² Á mù nə swìn kv á con nə dɛ, b̀r̀rà tɛ b̀r̀r̀ d̀ǹ nə, Sodòmɛ tiv càn tɛ bá yí kv mù tiv tɛntɛ».

*Tian tɛ, tɛ lià tɛ nə viga Zwezi
(Matìə 11.20-24)*

¹³ Zwezi ma kùv swìn, ʋ wú: «Yomulan tɛ tɛ nə fwa á pwɛrə wa, yiri yà nə fwa Tirə dɛ Sidon tian tɛ wa, tɛ tian tɛntɛ lià yà wá zv pucvni ganan, ba ga pìrì ba yira dɛ t̀ǹǹ. Kv nɛtv birɪ dɛ, ba vɛvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna. Kv mù nə pɪn, càn wá tv á mù Korazɪn tìán yuu wa! Kv mù nə pɪn, càn wá tv á mù Betəsayɪda tìán yuu wa! ¹⁴ Mə kv mù nə pɪn, b̀r̀rà b̀r̀r̀ d̀ǹ nə, Tirə lià dɛ Sidon tìán càn tɛ ba yí á mù tìán bələ tɛntɛ lià. ¹⁵ Sə á mù Kapɛrənayimɛ tìán, á b̀ŋa dɛ, á yuu wá dwen yɪ nə, naaa? Abada! Á wá cú á yí tɪga bwálí».

¹⁶ D kùv swìn ʋ karbɪa tɛ con, ʋ wú: «Liù tɛ, ʋ nə cvgv á svgv, kv tíú cvgv à svgv. Liù tɛ,

---

† **10:11** 10.11 Kv yɪ Zwifə-ba mɪmɪnʋ. Ba nə dɪga liù, ba li ba tiv wa, ʋ yàá pi ʋ nɛɛ pùrú, sə kv birɪ dɛ, ʋ li yoo ʋ yuu wa, ʋ kə ba yuu wa.

υ nə vɪga aba, kv tíú vɪga à də. Yá liù tē, υ nə vɪga nə, kv tíú vɪga liù tē, υ nə tun nə».

Zwezi karbia sapwitwa də fugə də bələ tē ka pìi ka bà tē yoo

¹⁷ Ba karbia sapwitwa‡ də fugə də bələ tē, Zwezi nə tun tē, pìi ba bà də ba súé də pupwən, ba ga swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, ba *zinə də tətə sèe nə nii, də nə nə twá n yiri tē nə, nə ma pɪn tē nii». ¹⁸ Zwezi ma le ba, υ wú: «À nɪ *Sítana υ tua tia, ndə dwà pɪpɪlɪ nə. ¹⁹ Á cɔga: À pɪn aba nii, sə á va dɪŋa də nɪŋa yun wa, sə á ga tɪtaga dɪŋɪ tē də ba dɪàn tē mama. Yá won təlɛ́, kv nə wá fwa aba yoo. ²⁰ Á yana pupwən wa, á yira nə púpúní§ sagɪ tē wa Yu *sàñ nə yiri. Á nə dànà ká pa, á pwíi poli, zinə nə sèe á nii yiri».

*Zwezi pupwən tē yoo
(Matìə 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Kv máná təntə wa, Yu-*Sijú tē pɪn Zwezi sú də pupwən, υ ga swìn, υ wú: «À nyina tē, n nə tɪ lanworu də tia. À kəni n lèeɛe. N bɪrɪ yìèn tətə lià tē nə, ba nə mun ba tiàn. Yá n ga sègè tē ba tē nə buŋa də, ba yɪ wɔbuŋa də yənu tiàn yáá nə. À nyina, n mù cígá nə swə, sə nətɔ tē tun.

²² À nyina Yu ken wiən tē mama à juun wa. Liù mama yèrì Yu-Biu tē, də kv nə tà à nyina Yu tē. Liù də mama ma yèrì à nyina Yu tē, də

---

‡ **10:17** 10.17 Saga duən wa nə, kv yɪ karbia sapwitwa yoo nə kv swìn. § **10:20** 10.20 Kv bɪrɪ də, á ja bwálí Yu sàñ nə.

ku nè tà Yui-Biu tə, də liù tə, Yui-Biu tə nè swə, sə v sùrí v yía v biri wá».

²³ Ku kwa nè, Zwezi pií v vəvəri v yáá, v kə v karbiə tə con, v ma ga swìn ba ciɪ con nè, v wú: «Á mù dàń yi pupwən lià, ku tə á nè na yiri. ²⁴ À mù nè swìn ku á con nè də, Yui nii *sùsùnà, ba nè dáá, də pèegá sóní, sə ba na ku tə, á nè na, yá ba ga wà ku ni. Ba sóní, sə ba ni ku tə, á nè nèn. Yá ba ga wà ku ni».

*Samari tíú don, v nə yi bicabwanv tíú
(Matíə 7.12; Romə tián 13.8-10)*

²⁵ Yui nii *yənu tíú don dàń ma zàn, v bwe Zwezi yoo don, sə v ma ja v dèn nè, v wú: «Karnyina, bèèè nè à mɛ, sə à fwa, sə à ma na mi tə, ku nè ba zwèe Yui con?» ²⁶ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Bèèè nè Yui swìn v *nii tə wa, v nè pin *Moyizə? N nèn ku nətə, də n nè kàrì ku?» ²⁷ D ma le, v wú: «N mɛ, sə n sóní *Yuu-Tiu, v nə yi n Yui, də n waa mama. N sóní ku tə nè ziən, ku pa Yui nè. N bún Yui yoo máńá mama. N kə n kajaŋa tə mama n pin Yui nè. Yá n tə mɛ, sə n sóní n yira liù ndə n nè swə n tətə nətə». ²⁸ Zwezi dàń ma swìn v con, v wú: «N le zəni! N nè fwa nətə, n wá na mi tə, ku nè ba zwèe Yui con». ²⁹ Yá Yui nii yənu tíú tə yà tə pià, sə v pa cígá v tiən nè. D dàń ma bwe Zwezi, v wú: «Wàà nè yi à yira liù?»

³⁰ Zwezi ma le də zwansısara, v wú: «Bɛɛ don nan *Zwerizalemə, v cwí Zweriko. Máńá tə wa, v nə wulə cwəŋə tə wa, v vəli, də nèn, ŋwìnà, ba nə gwɪ lià nè, ba fan, ba tu v yuu wa, ba vira wá, ba li v ganan, ba mà wá, ba ga

kèen ba yá wá, v belv v tégè. ³¹ Ku zàn ku tu ku me, dè *Zwifè-ba Yu *jonwanv don dè twá cwəŋə təntə v cwí Zweriko. Máná tə wa, v nə ni bɛɛ tə, v lwə v twá cwəŋə tə vən nə v le v vií. ³² *Levitə dwíí tə wa liù don dè kùè twí, v bà v yí ku bwálí tə. D nə ni bɛɛ tə v zwèe, v lwə v twá cwəŋə tə vən don, v kèen v vií. ³³ Yá Samari tə wa liù don, v dè nə vələ v cwəŋə, dè twá bwálí təntə v le. D dè ma va v yí bɛɛ tə, ba nə mà tə yira. Máná tə wa, v nə ni wá v yinəgə jun wá zənzən. ³⁴ D kwen v fàrú v yí lá, v lwá diven dè nuga v nɔran tə yuu wa. D vwa tə dè gantwan. Ku kwa nə, v tì wá, v kə v tətə wodiv yuu wa. D ja vu, v tún vərə yipaa bwálí nə. D ywàñ v yuu nə. ³⁵ Ku tɪpɪrɪ nə, v li cɪnɪa səbikulan* bələ, v pa yipaa bwálí tə tíú nə, v ga swìn, v wú: <Ywàñ, bɛɛ wà tə yuu nə. À nə pií à bà máná tə wa, à wá ŋwín mú ku tə, n nə cùgù v yira à kwa nə.>»

³⁶ Zwezi ma swìn, v wú: «N mù waa con, sə ba batwa tə wa lá, wàà nə ya bɛɛ tə, v nə tua ŋùná tə tətəŋi wa, yira liù?» ³⁷ Yu nii yənu tíú tə ma le, v wú: «Ku yi liù tə, v nə dəri bɛɛ tə yinəgə zənzən». Zwezi dàñ ma swìn v con nə, v wú: «Mə n dè vèli n tun nətɔ!»

*Zwezi vèli Marətə də Mari bwálí nə
(Zwan 11.1-5; 12.1-7; Matie 6.33)*

³⁸ Máná tə, Zwezi dè v karɓa tə nə pií ba zu cwəŋə, ba vèli v zu tiv don wa. Kan, v yiri nə Marətə ma ja ba zəni v sàñ nə. ³⁹ Kan tə

* **10:35** 10.35 Cɪnɪa səbikɔlv nədv yi yitɔri nədv tɔtɔŋi ŋwírán.

yà ja nyánú, ba ma boŋə Mari. Mari mù yà jèé Zwezi nɛɛ nə, ɔ cuga kɔ tɛ, ɔ nə kàrì ba. ⁴⁰ Yá Marətə mù yà wulə ɔ tɔŋa zənzən. Ɖ ma nan, ɔ ga swìn, ɔ wú: «*Yuu-Tiu, kɔ ba mú yoo fwa də, à nyánú tɛ nə yá à cɪɪ ɔ pa à tɔŋa tɔtɔnan tɛ mama? Swìn ɔ con, sɛ ɔ zàn ɔ san nə». ⁴¹ Yuu-Tiu ma le wá, ɔ wú: «Marətə, Marətə, twara ja mú, n ga wɔwalɪ n tìàn. N wulə yɪ nə, n kəkəri wiən nə dáá yɪra. ⁴² Yá won nəɔv nə jə dèñ. Mari mù kúrí kɔ tɛ, kɔ nə zìən, kɔ nə wàrì kɔ jɔŋə ɔ con».

11

Zwezi biri yjɔni ɔ karbia tɛ nə

(Matìə 6.9-13; 7.7-11; Likè 18.1-8; Zwakə 1.5-7; 1 Zwan 5.14-15)

¹ Ɖun don nə, Zwezi jɔn Yɪ bwálí don nə. Mánjá tɛ wa, ɔ nə jɔn ɔ zwèe, ɔ karbiu tɛ don bwe wá, ɔ wú: «*Yuu-Tiu, biri nəba nə nə wá jɔn Yɪ nəɔv, ndə *Zwan* nə biri kɔ ɔ karbia tɛ nə nəɔv». ² Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Mánjá tɛ nə, á nə jùnì Yɪ, sɛ á swìn ndə:

«Nə Nyɪna Yɪ! N yɪrɪ mɛ də Ɖun! Bàá, n dé n pàrì tɛ tia yuu wa. ³ Pa nəba nə nii wodiu tɛ, kɔ nə mɛ nəba, Ɖun mama. ⁴ Kwen nə cuna n li nə mù də n mù pwərə wa, ndə nə də nə kwen lwanɪ tɛ, lià nə tɔn nə yɪra, nə li nə mù də ba pwərə wa. N dàn ká pa yoo yí nəba, kɔ nə wá yigu nəba, kɔ kə yokɔkwɪɔn wa».

* **11:1** 11.1 Kɔ mù Zwan tɛntə nə yɪ *Zwan-Batisə, ɔ nə li lià níá wa, kɔ twá də Yɪ yɪrɪ.

5-6 Zwezi kùv swìn ba con nè, v wú: «Də á wa liù nè ja v dabεε, v ma zàn v va v con titin kwɪvɒn nè, v swìn v con, v wú: <À dabεε don nan cwəŋə v bà, v di à yuu, à ga ba won ja à pɪn wá. Kɪ m̀ nè yɪɪ nè, à dabεε, jɪŋa nè dipen batwa!»⁷ Də v də nè zɪɪ v diè tə wa, v le, v wú: <Yá nè sɛnbwen! Mimii taŋv kɪ zwèe, à də à bia tégó nè zwèe. À kùv wàri à zaŋa à pɪn mú dipen.>⁸ Kɪ nətɪ tə! À m̀ nè swìn kɪ á con nè də, v wá zàn v pa tə wá. Kɪ nè tà v nè yɪ v dabεε tə cɪcɪ yɪɪ. Kɪ yɪ v nè ba vií, v tə nè wá zɪŋɪ lá, v mà mimii tə nè yɪɪ. Mə kɪ m̀ nè yɪɪ v wá zàn, v pa wá kɪ tə mama, v nè pìà.⁹ À m̀ nè ga nè swìn á con, à wú: Á lorə, yá ba wá pa aba! Á pìà, á ga wá na! Á mà mimii nè, yá ba wá sùrí ba pa á zv.¹⁰ Liù mama nè lòrì, ba wá pa wá. Liù mama nè pìà, v wá na. Yá ba ga ba wá sùrí ba pa liù tə nè, v nè mà mimii nè.¹¹ Də á wa liù nè ya nyɪna, v nè wà sèe, v pa dən v biù tə nè, də v biù nè lòrì wá fəli, naaa?¹² Nə à yèé, v wá pa wá nèn, də v nè lòrì wá cacalı?¹³ Á m̀ nè ləzwənwɪlvnyɪna-ba, á nè yèé ka pa wozəŋə á bia nè. Kɪ dǎn wá yà nətə, kɪ pa á nyɪna Yɪ tə nè, v nè wulə Yɪ *sàñ nè, də á nè lòrì wá won. D m̀ nè dǎn wá pa aba v *Siŋu tə».

Zwezi le v duŋa tə

(Matie 9.32-34; 12.22-30; Marəkə 3.22-27)

¹⁴ Dɪn don nè, Zwezi wulə v lɪ *zini bεε don yuu wa, kɪ nè pɪn bεε tə nii ba swìn. Mǎŋá tə, zinə tə nè nan, bəru tə zàn, v wulə v swìn. Kɪ dǎn gwárí lalv tə zənzən.¹⁵ Ba wa lià swìn,

ba wú: «Kv ya Beløzebile, zinè tē mama pìú tē, nè pìn wá diàn, v ma li zinè lià yuu wa».

¹⁶ Ba duèn yà pìà ba ja v dèñ nè. Ba ma wú, v fwa yomilv v biri ba, sē ba ma yēni dē, v diàn tē naŋa Yü. ¹⁷ Zwezi yèé ba pubuŋi tē, v dàñ ma swìn ba con, v wú: «Payuu lià nè zigi duèn nè, kv payuu tē wá cùgù, kv dii wá tv duèn yuu nè. ¹⁸ Dē *Sítana nè pwèe v ziga v tētē nè, v payuu tē bá wàní kv yà lá. Á wú Beløzebile nè pìn nè diàn, à ma li zinè tē. ¹⁹ Kv nè yi Beløzebile nè pìn nè diàn tē, kv mù nè pìn, à wáá zinè à li lià yuu wa. Sē á bīa tē dē yi wàà diàn nè, ba ma li zinè tē? Mē kv mù nè pìn, á bīa tē tētē nè wá buri á bura. ²⁰ Cígá, kv yi dē Yü diàn nè, à ma li zini tē, kv nētv tē biri dē, Yü dé v pàri lià yuu wa á tētēŋi wa.

²¹ Ladīa nè cì v sàñ nè dē v kwatara wièn, v jūjē wièn tégé tē bwálí nè, fēn ga tēlé. ²² Kv wáá kv yí dē liù don, v dē nè kúv yi ladīa, v doni twi. Kv tíú wá ja diè tē tíú dē diàn, v jon v kwatara wièn tē, v yà nè jē tē diàn. Yá v dàñ wá wàní v pèe v wièn tē v tàrì. ²³ Liù tē, v nè tēlé à kwa, ziga à nè. Yá liù tē, v nè ba nè saŋa, v keni duèn nè, kv tíú yi v làgà».

Zini nè vii, kv ga pìi kv bà yoo
(Matìe 12.43-45)

²⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Máŋá tē wa, *zini nè nan kv yá liù, kv yáá jijiri kasoo lanworu wa, kv ma pìà bwálí, sē kv kē kv yuu lá. Kv nè wá yizwīa bwálí nī, kv yáá swìn, kv wú: «Á wá pìi, à va à diè tē wa, à nè nan, à yá.» ²⁵ Kv pìi kv biàn, dē diè tē zwarī, kv kwen zēni zēni kv tún

lá. ²⁶ Ku dàń wá va, ku ja zinè barpe duən, tə waa nə luja tə doni ku, ku sùrí ku tiàn nə, ku ja bà ku tíú tə nə. Tə dàń wá zu tə jèé, yá v mù liù təntə dí yáá wá kukwanı v sún».

Cígá pupwən yoo

²⁷ Zwezi swìn nətɔ, v va v zwèe, máná tə wa, kan don swìn v con lià tə tətəŋi wa, v wú: «Pupwən wulə kan tə nə, v nə luri mú, n nə ŋwà v yı!» ²⁸ Yá Zwezi dàń le, v wú: «Pupwən wa ba tə nə, ba nə cuga Yı sugu tə, ba ga sèe ku nii!»

Yı diàn mımınu yoo

(Matıə 12.38-42; 16.1-4)

²⁹ Lalɔ tə nə púé Zwezi yuu nə, máná tə wa, v zàn v swìn, v wú: «Á mù zèn lià ba tə á nə yı lakukwanan, á lòrì Yı diàn mımınu. Yá á bá na mımınu nədu də tətə, də ku nə tà mımınu tə, Yı nə twá də v nii *sùsùnə Zwónasə v bıri. ³⁰ Ku tə Zwónasə nə fwa, ku yı mımınu ku pa lià nə, ba nə wulə Ninivə† tə wa. Mə nətɔ nə *Ləzwənə-Biu‡ tə də wá yà mımınu, v pa zèn lià tə nə. ³¹ Bùrì tə bùrù dun nə, Etiyopi pakan tə wá zàn v zıgı zèn lià ba tə nə. U wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, v mù nə nan bwálı ku nə ŋúná v bà, sə v cugu pıú *Salımın yənu sùràn tə yıri. Yá liù ga wulə yəbə, v nə dwə Salımın! ³² Bùrà tə bùrù dun nə, Ninivə tiàn wá zàn ba zıgı zèn lià ba tə nə. Ba wá bùrì á bùrà, sə ba cùgù aba, ba mù nə sèe ba vəvəri ba kwa, ba

† **11:30** 11.30 Ninivə yı tıfarɔ, ku wa lià tə yà yı cuna lià zənzən Yı yáá con. ‡ **11:30** 11.30 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

ma sá ba cuna, Zwónasə nə swìn Yü sɔgv tə ba con nə yɪrɪ. Yá liù ga wulə yəbə, ɔ nə dwə Zwónasə!»

Ləzwənə yía nə yɪ ɔ cànú

(Matìə 5.15; 6.22-23; Likè 8.16-18)

³³ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Ləzwənə bá sèe ɔ suru cànú ɔ tì ɔ sègè, nə à yèé ɔ tì ɔ pú garwa dèñ. Də kv nə tà, sə ɔ tì ɔ tún canzɪɔ yuu, sə ba tə, ba nə zwɪ, sə ba na poni. ³⁴ Ləzwənə yía tə ya ndə n yɪra tə cànú nə. Də n yía tə nə zurə, n yɪra tə mama yàá pìrì də poni. Yá də n yía tə nə ba zìen, n yɪra tə mama ya yikunu wa. ³⁵ N dàñ nə zùrì n yɪra, sə poni tə nə wulə n yɪra tə dàn ká jì yikunu. ³⁶ Də n yɪra tə mama nə wulə poni wa, n bwálí ga wà gɛ, kv nə wulə yikunu wa kv mama pɪan wá yà poni wa, ndə cànú nə pìrì mú də kv poni mɛ pɪan».

Zwezi swìn ɔ zɪgɪ Farɪzɪan-ba də Yü nii yənu tiàn tə nə

(Matìə 23.1-36; Marəkə 7.1-16)

³⁷ Zwezi nə swìn ɔ zwèe, máná tə nə, *Farɪzɪan don bon wá, sə ɔ dé ɔ bwálí nə. Zwezi ma zɔ ɔ jèé, sə ɔ dé. ³⁸ Kv gwárí Farɪzɪan tə də, ɔ nə nɪ Zwezi, ɔ dé ɔ ga wà ɔ jìàn§ sìn. ³⁹ *Yuu-Tiu dàñ ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Nèñ, á nə ya nətɔ á mù Farɪzɪan-ba tə. Á yàá sɪn wùrú zɔŋa tə də zɔŋa tə kwa, yá á waa con súé də ŋwìràn pubɔŋɪ də wɔɔɔɔ. ⁴⁰ Á mù ləyigi-ba! Yü tə, ɔ nə fwa kwa tə, ɔ mù nə fwa waa tə də. ⁴¹ Á pɪan zɔra nə mù, kv tə nə wulə

§ **11:38** 11.38 Kv yɪ Zwifə-ba Yü nii, sə ba ba jìàn sìn, ba ga dá wodiu.

á wùrú zɔŋɪ wa də á zɔŋɪ wa. Kɔ máŋá tɛntə wa, á bɪcɪnɪ yɪ nəpɔn Yɪ yáá con.

⁴² Càn wulə də aba, á mù Farɪzɪan-ba! Á pɪn wiən tɛ, á nə nɪ fugə nii nyiən, də davɔran yiri tətə mama fugə nii nyiən. Yá á ga ba cígá də sonu nə keni ndə Yɪ nə pìà nɛtv. Kɔ ga ya mə kɔ mù nə á mɛ, sə á fwa, á yà wà mɛ, sə á dɔgɔ kɔ kwa.

⁴³ Càn wulə də aba Farɪzɪan-ba! Á swə, sə á jèn yáá gwələ yuu *Zwifə-ba *jéré diè wa, á ga swə, sə ba jun aba, ba zílí ba jéré bwálá wa.

⁴⁴ Càn wulə də aba! Á ya ndə ləbərə nə, ba nə ba na, ba nə yèrì ba ga vèli tɛ yuu».

⁴⁵ Yɪ nii *yənu tíú tɛ don ma swìn v con, v wú: «Karnyɪna, n nə swìn nɛtv, kɔ ya nə də nə n twɪn!» ⁴⁶ Zwezi ma le, v wú: «Càn wulə á də Yɪ nii yənu tián tɛ yuu wa, á nə zɪŋa lià də zɪla, tɛ nə wàrì tɛ zɪŋa, yá á tətə ba tɛ yɪra janɪ də á jɪfva nɛdv tətə yɪrɪ. ⁴⁷ Càn wulə də aba, á nə wulə á lwè ləbərə nəzəŋə, á pɪn Yɪ nii *sùsùnà tɛ nə. Ba mù Yɪ nii sùsùnà tɛntə yɪ á nɪbara ba nə gva! ⁴⁸ Á twá nɛtv á ma bɪrɪ də, á də swə kɔ tɛ, á nɪbara-ba tɛ nə fwa tɛ, də pupwən. Ba gva Yɪ nii sùsùnà tɛ, yá á də wulə á lwè ba ləbərə. ⁴⁹ Mə kɔ mù nə pɪn, Yɪ ma twá v wɔbɔŋa tɛ nə, v ma swìn, v wú: «Á wá tɔn Yɪ nii sùsùnà də Yɪ *tɔntɔna ba nə. Ba wá gɔ ba wa lià duən, ba ga wá wɔwɔlɪ ba duən də.» ⁵⁰ Kɔ mù tɛ yɪrɪ nə, ba wá bɪrì zèn lià bɪrà Yɪ nii sùsùnà tɛ mɛ gɔrɪ tɛ dèñ nə ba nə gva, də jɪv mama. ⁵¹ Kɔ nə zɪɪ Abələ gɔrɪ nə, kɔ ja va Zakari gɔrɪ tɛ nə, ba nə gva Yɪ dəyaa

tə də *joŋi kure tə pwərə wa. Cígá, à mù nè swìn ku á con nè: Ba wá buri zèn là bura tə mù laguri tɛntɛ mɛ yiri!

⁵² Càn wulə də aba, Yu nii yənu tián tə. Á li borbiu tə, ku nè wáá ku pin cwəŋə aba, sə á ma sùrí yənu mimii. Á tətə ba zwɪ, á ga ku cìgà là tə nè, ba nè pìà, sə ba zu».

⁵³ Máná tə nè, Zwezi nè víi ku bwálí tə nè, Yu nii yənu tián tə də Farızian-ba tə lɪŋa yin tə zàn Zwezi yuu wa. Ba dàn zàn, ba bwe wá bwíə mama yoyirə yirə yuu wa, ⁵⁴ sə ba ma kə cígá, ba twá v nii sùràn nè, ba ma ja wá.

12

Ka cì tián nè də gɪgara yoo

(Matie 10.12, 26-27; 16.6-12)

¹ Là tə twi, ku máná tɛntɛ wa, ba tu duən nè mùrù də mɪran, ba ga ba vɛli duən nɛɛ yun wa. Zwezi ma dí yáá, v swìn v karbia tə con, v wú: «Á cia á tián nè də *Farızian-ba níé bələ tə nè, ku nè yi ndə sabwari nè, ku nè yáá ŋùní.

² Ku tə mama, ku nè sègè, wá nan poni nè. Yá ku tə mama, ku nè yi diè yoo, wá nan kàrá.

³ Mə ku mù nè pin, ku tə mɛ, á nè wá swìn yikunu wa, wá zɛzɛgi yɪcav wa. Yá ku tə á nè wá susunɪ liú zɪn nè diè wa, ku nè sùń, wá cèrí dəyun wa».

Liú tə nè mɛ, sə á dəri v fən

(Matie 10.28-31)

⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «À swìn ku á con, à dabara-ba: Á dànà ká dəri là tə, ba nè gwɪ yira, yá ba ga wàrí won don ku kwa nè, ba fwa

ba sùrí lá. ⁵ À wá bırı aba liù tẹ, á nẹ mẹ, sẹ á dẹri. Á dẹrẹ liù* tẹ, ọ nẹ wáá aba, ọ dılı mẹn diẹ wa, dẹ ọ nẹ gwa aba kwa nẹ. Cígá, à swìn kú á con, mẹ ọ mù nẹ á mẹ, sẹ á dẹri!

⁶ Ba ba zẹnbii bonu yoli sẹbilurẹn bẹlẹ, naaa? Yá Yı ga ba ka nẹdu nẹ swèéé. ⁷ Yá Yı gálì á yukọran tẹ mama á yuu wa. Á dẹnà ká pa fẹn ja aba. Á kúkwa zẹnbii tẹ nẹ dáá!»

Ka twá Zwezi nẹ yoo

(Matíe 12.32; 10.19-20; 10.32-33)

⁸ Zwezi kùò swìn, ọ wú: «À mù nẹ swìn kú á con nẹ: Dẹ liù nẹ swìn lià yáá con nẹ, dẹ ọ yèé à mù Zwezi, *Lẹzwẹnẹ-Biu† tẹ dẹ wá bırı Yı *malıke tẹ yáá con dẹ, ọ yı ọ mù cígá nẹ tı wá. ⁹ Yá liù tẹ, ọ nẹ wá bırı dẹ, ọ yèrì nẹ, lià yáá con, Lẹzwẹnẹ-Biu tẹ dẹ wá bırı Yı malıke tẹ yáá con, dẹ ọ yèrì wá.

¹⁰ Liù tẹ mẹ, ọ nẹ wá swìn sugu, ọ zıgı Lẹzwẹnẹ-Biu tẹ nẹ kú tíú wáá ọ cuna kwıun ọ nı. Yá liù tẹ, ọ nẹ wá twın Yı-*Sıqu tẹ, kú tíú wàrì ọ cuna kwıun ọ nı, abada.

¹¹ Ba wá ja aba ba va *Zwifẹ-ba *jéré dii wa, nẹ à yèé tıv tìán yáá con nẹ, sẹ ba bẹrì á bẹrà. Kú máńá tẹ wa, á dẹnà ká pa kú tẹ, á nẹ wá fwa, sẹ á ma jon á tìán, nẹ à yèé kú tẹ, á nẹ wá swìn, yoo ja aba. ¹² Yı-Sıqu tẹ wá kàrì aba, kú máńá tẹntẹ wa, kú tẹ á nẹ mẹ, sẹ á swìn».

Jıjẹ lẹyẹru tíú zwansıara

(Matíe 16.26; Líkè 16.19-26)

---

* **12:5** 12.5 Kú yı Yı. † **12:8** 12.8 Zwezi yı ọ tẹtẹ yoo nẹ ọ swìn.

13 Lalvu tø wa, liù don wulø v swìn Zwezi con, v wú: «Karnyina, swìn à nubiu con, sø v tàrà dø nø, wiøn tø nø nyina nø yá dø nøba».

14 Zwezi le wá, v wú: «Á dabεε, wàà nø tún nø, sø à bùrì á wiøn bùrà, nø à yèé, sø à tàrà á wiøn?» 15 D ma pií v swìn ba με con nø, v wú: «Á zurø á yira, á cia á tiàn nø zøni dø lià duøn wiøn ka ja yimøn tø pa aba. Løzwønø mu cígá tà kv wulø v wojan wa, dø v nø swø v yá jyjø tíú nøfarv dø».

16 D dàñ ma sısarı zwansısara kv tø ba con, v wú: «Bεε don kárí wodirøn bıga zøni. 17 D dàñ ma dù v ga swìn v tiàn con, v wú: «Á wá fwa nøtø? Á ba bwálí jø, à keni à wodirøn tø με lá».

18 D ma ga v swìn v tiàn con, v wú: «Nèñ, kv tø à nø wá fwa: Á wá mà à tøkølø tø, à pií à lwà nøfaran, à pèe à mibia tø mama, dø à wiøn tø duøn à kø tø wa. 19 Kv kwa nø, à dàñ wá swìn à tiàn con, à wú: Bìú, n jø wiøn zønzø, n dé kv nø ja vølø buna dø buna, n dàñ wá piøn, n sii n nyv, n dé càrà!» 20 Yá Yu swìn v con, v wú: «Bεε løyøru! Títın kv tø tøtø nø, n mu wá zwèe! Yá wiøn tø mama nø kwøn n tún n tiàn nø wá jì liù don nyiøn!» »

21 Zwezi ma súrì lá, v wú: «Mø kv wá yà nøtv kv pa liù tø nø, v nø pèe wiøn tø, tø kwønø nø dáá, v pın v tiàn nø, yá v ga ba won ja Yu yáá con nø».

*Køni á waa Yu nø
(Matjø 6.22-34; 1 Timote 4.6-8; Ebørø-ba
13.5)*

22 Kv kwa nø, Zwezi swìn v karbia tø con, v wú: «Nèñ, won tø nø pın à swìn á con nø, à

wú: Á dànà ká pa á mu twara ja aba, dè ku tɛ, á nɛ wá dɛ, nɛ à yèé dè ku tɛ, á nɛ wá zu á yira nɛ. ²³ Á mu tɛ jɛ funɛ, ku doni wodi. Yá á yira tɛ dɛ jɛ funɛ, ku doni gànù. ²⁴ Á ywàḡá batienkanan‡. Tɛ ba dwì, tɛ ma ba ce, tɛ ba pèe tɛ kɛni tɛkɛlɛ wa. Yá Yu ga pin tɛ tɛ nii wodi! Á kukwa zɛnbii tɛ mama zɛnzɛn! ²⁵ Á wa twara tɛ, ɔ nɛ jɛ, wáá ɔ mu tɛ ku tɛni mancin tɛtɛ? ²⁶ Dɛ á nɛ wàrì ku tɛ nɛ mun tɛtɛ á fwa, bèèèe dàn nɛ pin yoo don twara jɛ aba? ²⁷ Á ywàḡá á jɛn kárí gapunɛ nɛ naḡa nɛtɔ, tɛ ba tɔḡa tɛ ma ba gànù dɛ swì. Á mù nɛ swìn ku á con nɛ dɛ, piú *Salumun tɛtɛ dɛ ɔ jɛ tɛ mama, ɔ wà gànù zwì, ku nɛ zìen ku doni gapunɛ tɛntɛ nɛdɔ dɛ. ²⁸ Yá Yu dàn nɛ ywàḡá tɛ mù kárí wa garan tɛtɛ yuu, tɛ nɛ yì tutɔ, dɛ á mù, á nɛ jɛ funɛ zɛnzɛn á doni tɛ, ɔ wá ywàḡn á yuu nɛtɛ? Tɛ mù garan wulɛ kárí wa zèn tɛ nɛ, wá kù, ba dɛ mɛn nɛ jwian nɛ, Yu dàn wá zu aba dɛ ganan nɛtɛ! Á wà á waa ken à nɛ wuu! ²⁹ Á dànà ká gɔ á tiàn á pià máḡá mama ku tɛ, á nɛ wá dɛ, dɛ ku tɛ, á nɛ wá nyɔ. ³⁰ Ku ya là tɛ, lɔɔ nɛ ti ba, ba nɛ yèrì Yu tɛ, nɛ gwì ba tiàn ba pià tɛ mù tɛntɛ máḡá mama. Yá á mù á ja nyina Yu, ɔ nɛ yèé ku tɛ nɛ mɛ aba. ³¹ Á tɛntɛn á kɛ á yáá lá, á pià Yu pàrì tɛ, yá ku kwa nɛ, Yu wá pa aba tɛ tɛ mama, tɛ nɛ mùrì aba».

*Yu sàḡ jɛ wiɛn
(Matìò 6.19-21)*

‡ **12:24** 12.24 Là duɛn boḡɛ zɛnbii ku tɛ <sabakanan>.

³² Zwezi kúù swìn, v wú: «Dàn ká pa fèn ja mú, pulibiè, kv nè ywán dè á nyuna tē yiri, sē v pa á twá á dé v pàrì tē. ³³ Á yөгә á wiən, á ga pa tē sēbiu tē, á nè ni, zura nè! Á tíé sēbia lwaran tē, tē nè ba cùgà. Á pìà Yı *sàñ wozөгә tē mù wiən tē, tē nè wàrì tē jén, abada. Tē wiən tētē ñùnà nè wàrì tē ba yí, zunzuran dē ga wàrì tē cùgà. ³⁴ Bwálí tē nè, á wiən tē, tē kwənə nè dáá, nè wulə lá, mē lá nè á waa tē dē wulə».

Tùtùnà tē, ba nè ba dwèe
(*Matìè 24.36-44; 25.1-30; Marəkè 13.33-37*)

³⁵ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á vwìə á tàṅá dē voru, sē á surv á canan, á ja! ³⁶ Á yana ndè là tē nè, ba nè dànì ba yuu tíú, v naṅa fúru vwiu cànà v píí v biàn, v nè mà, sē ba sùrú ba pa, v zv. ³⁷ Pupwən wá yà dē tùtùnù tē yuu tíú nè wá bà, v na dē, ba nөгә! Cígá mama, à mù nè swìn kv á con: D wá vwa v tàṅá v pa, ba jèñ wodiu yuu wa. Yá v ga twá ba ladva ladva nii nè, v pa ba, ba dé. ³⁸ D nè twi titin kwìvn nè, nè à yèé tìbìnakuv wa, yá v ga na dē, ba nөгә, ba wá yà pupwən wa! ³⁹ À wá tì, à ma man kv tē: Dē diè tíú yà nè yèé máná tē, ḡwìàn yàá nè wá bà, v yàá bá yá wá, v pa v zv diè tē wa. ⁴⁰ Á kənə á sírí, á dē nyiən nè. *Ləzwənə-Biu§ tē wá bà, máná tē nè, á nè ba buṅa».

Tùtunzəṅu dē tütunkwìvn yoo
(*Matìè 24.45-51*)

§ **12:40** 12.40 Zwezi yi v tətə yoo nè v swìn.

41 Piyerə dàń ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, zwansısara tē yi nə cıci nyiən mù naaa, ku yi lià mama nyiən?» 42 Yuu-Tiu ma le, v wú: «Wàà dàń nə yi ku mù tütònù yuu tíú tētə, v nə jə pùé nədu, v ga jə wubuŋa. D nə wá yà tütònà tē duən tē yuu wa, sə v pa ba wodiu, máńá tē nə, ku nə me. 43 Ku tütònù tētə wá yà pupwən wa, də yuu tíú tē ka pìi ka bà diè wa nə, v nə yí wá də v wulə ku tutuŋi tē wa. 44 À mù nə swìn ku á con, cígá mama: Yuu tíú tē wá pa wá, v wiən tē mama yuu ywàńú. 45 Yá də ku mù tütònù tētə, nə swìn v təntian con nə, v wú: <À yuu tíú tē dání, v ba twi.> D dàń zàn v tu v tutunduən tē yuu wa, v mà ba, v ga zu diŋu də sanyura wa, sə v bubuni. 46 Ku mù tē wa nə, yuu tíú tē dàń wá bà dıın don nə, v di tütònù tē yuu wa, máńá tē wa, v nə ba wá dani. D dàń wá kə ku tütònù tētə càn wa zənzən, ku ja vèli v tian. D ga wá pa ba kə v mù də lià tē, ba nə yèrì Yu bwálí nədu.

47 Tütònù tē, v nə yèé ku tē, v yuu tíú nə pià, yá v ga ba v sírí keni, v ga ba ku tē fwa v yuu tíú nə pià, v wá na kafıv yíá zənzən. 48 Ku ga nə ya tütònù tē, v nə yèrì ku tē, v yuu tíú nə pià nə tun, yìèn tē nə me, sə ba mà wa tē yıra ba wá mà kafıv yíá mancın. Liù tē nə, ba nə pın zənzən, ba wá jon ku tíú con nə zənzən. Liù tē con nə, ba nə tın zənzən, ba wá bwe ku tíú con nə, ba jon ba pàlí lá».

*Zwezi yi pwia liù
(Matıə 10.34-36)*

49 Zwezi kùbò swìn, v wú: «À yi à twi, sè à kè mèn tia yuu wa. Yá à swè zènzèn, sè tɛ manwarì tɛ suru! 50 À mɛ, sè ba kè nè càn wa, ndə ba nè ləgə liù níá wa. Yá à wulə pucvni zènzèn wa, kv ja vələ máǵá tɛ, kv nii nè wá sú! 51 Á buǵa də à twi, sè à kè bican sié tia yuu wa, yá kv tà nɛtv. À mù nè swìn kv á con də, kv yi pwia, à wá kè tia yuu wa. 52 Kv nè zigi síún, lià nè yi bonu diè wa ba wá pwèe, batwa zigi bələ nè, bələ zigi batwa nè. 53 Nyina wá zigi biú nè, biú wá zigi nyina nè. Nuw wá zigi búa nè, búa də ga wá zigi nuw nè. Bari nuw wá zigi v bikini nè, bikini də wá zigi v bari nuw nè».

Ka lwarì máǵá tɛ tɛ dɛ́n yoo
(Matie 16.2-3)

54 Zwezi kùbò swìn laluv tɛ con nè, v wú: «Máǵá tɛ wa, á nè ni bakwan, də kv zaǵa yi yizwia con, də á swìn, lala, á wú: <Dwà* wá nà>. Yá mɛ kv mù nè yàá tun. 55 Yá də á nè ni vuv kv fuli, kv naǵa jizèn vàn yuu, á yàá swìn, á wú: <Tia tɛ wá cɛn>. Yá mɛ kv mù nè yàá tun. 56 Níé bələ tiàn-ba! Á wáá luv yuu də lanworu muminan tɛtɛ mù dɛ́n á lwarì. Kv dɛ́n ya nɛtə, á ma wàri síún máǵá tɛ mù yàá á lwarì?»

N də n dɔɣv ka kə duən nə yoo
(Matie 5.25-26)

57 Zwezi kùbò swìn v súrí lá, v wú: «Bèèè nè pɛn, á ba na á tiàn con nè, á tɛ mɛ, sè á tun nɛtv tɛ? 58 Á nɛǵə kv nyinyiga: Kè cíǵá, sè n

* **12:54** 12.54 *Yizərayelə luv nii wa, dwà yi ka ziga yi yizwia ka ma ni.

də n jarı don kə duən nə, də á tə nə wulə cwəŋə wa. Ku nə tà ku mù, ku wàá ku pın, ı kəni mú liù tə nə bürì bürà tə jun wa. Sə ku dân ká yà talıkwá ku pa mú, də ba nə wá kə mú bán diè nəcırv jun wa, sə ba dılı mú bán diè wa. ⁵⁹ Ku ya cígá mama nə, à swın n con: N bá nan ka bán diè təntə wa, də n wà ku jun təntə talıkwá tanya tə ɲwın».

13

*Ka vəvəri kwa ka ma sá cuna nə à yəé ka ti
(Zwan 8.24)*

¹ Ku máŋá təntə wa, lià duən twi, ba swın Zwezi con Galile nagwanaa lià tə yoo, *Pilətə nə pın ba gv. Máŋá tə wa, ba nə wulə ba gwı váná ba ma fwa *jwəŋə, ba pın Yu nə, ba gva ba də. D guli ba jana də váná tə jana duən wa. ² Zwezi ma le ba, ı wú: «Á buŋa də, ba mù Galile tián təntə, ba nə gva nə, yà lià, ba nə yi cuna lià, ba dwən Galile tián tə duən tə, ku yoo təntə nə yí ba tə yırı, naaa? ³ À mù nə swın ku á con də, á nə wà vəvəri á kwa, á ma sá á cuna, á də mama wá ti ndə ba nə. ⁴ Silowe béré naa tə ba nə lwè, ba ja di ban ban tə tua, ku mà lià fugə nana ku gv. Á buŋa də, ba mù nə cùgù, ba dwən *Zwerizalemə tián tə duən tə, naaa? ⁵ À mù nə swın də aba, nətv dián. Yá də á nə wà vəvəri á kwa, á ma sá á cuna, á mama wá ti ndə ba nə».

*Tıv ku nə ba bia zıŋa tə zwansısara
(Matıə 21.18-19, 43; Romə tián 2.3-6)*

⁶ Ku kwa nè, Zwezi ma swìn zwansısara ku tɛ ba con nè, v wú: «Bεε yà jɛ kapırv, ku nè wulə v kárá wa. D twi, sɛ v kwa kapıra, yá v ga wà won mama nı. ⁷ D dǎn ma swìn kárá tɛ vala tɛ con nè, v wú: «Nèń, bına batwa nè à yàá bà, à pìà kapıra kapırv tɛ yuu wa, à ga ba won mama na. Gwɛɣɛ ku! Ku jon bwálí tɛ tutu». ⁸ Yá kárá tɛ valv tɛ le wá, v wú: «Yuu tíú yá ku dèdèn ku tɛ, dɛ à wá kù ku dèn tɛ mama, à kıkarı à kɛ bıbana. ⁹ Nɛtv dıın don, ku wá zın bıa bııı don nè. Ku nè tà nɛtv, sɛ n dǎn pa ba gwɛɣɛ ku».»

*Zwezi kwìán kan don tàɣá nè kwá
(Matıe 12.9-13; Likè 14.1-6)*

¹⁰ *Zwifə-ba *sié dıın nè, Zwezi wulə v kàrì ba *jéré diè don wa. ¹¹ Kayayıɣv don dɛ yà wulə lá nè. Ku nè jɛ bına fugɛ dɛ nana, *zini yà jıın wá ku gori, ku pa v yà kúv wàrì v kwàní míámíán. ¹² Májá tɛ nè, Zwezi nè nı kan tɛ, v bon wá, v ga swìn, v wú: «N jon n tiàn n yayıɣv tɛ jıın». ¹³ D tún v jìàn v yuu wa, yá lala v kwìán, v ga wulə v bwı Yu nè. ¹⁴ Yá jéré diè yuu tíú tɛ lıɣa zàn, dɛ Zwezi nè zwèe ku mù kan tɛntɛ yayıɣv tɛ sié dıın nè. D dǎn ma swìn lalv tɛ con, v wú: «Dıın bardv wulə á nè mɛ, sɛ á tıın, á bıàn tɛ mù dıın tɛntɛ nè, á pa ba zwèe á yayıran tɛ, á ga yá sié dıın tɛ!» *Yuu-Tiu ma le wá, v wú: ¹⁵ «Níé bɛlə tiàn-ba! Sié dıın nè, á ba yàá kùrì á nav, nè à yèé á bıınà, á pa ku nyv níá. ¹⁶ Sɛ ku mù kan wà tɛ, v nè yı *Abərahámə nàú *Sıtana nè vwə, bına fugɛ

də nana, ku yà mɛ, sɛ à kùrì wá ɔ ɲwanɪ tɛ wa, sié dɪn nə».

¹⁷ Zwezi liu tɛ ken ɔ duɲa tɛ mama də cavira, yá labɔ tɛ mɛ pùé poli Zwezi tɔtɔnzɔɲɔ tɛ mɛ yuu wa, ɔ nə tɔɲa.

*Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansisara
(Matie 13.31-32; Marəkə 4.30-32)*

¹⁸ Zwezi ma swìn, ɔ wú: «Yɪ pàrì tɛ də bèèèe nə nyɪn? Bèèèe nə à wàá ku à ma maɲa? ¹⁹ Ku yɪ ndə wobiu nəmanbiə nə. Bɛɛ don dǎn tì ku, ɔ dù ɔ dɛɲɔ vara wa. Ku ma pɛn ku fwa tìú, zɛnbii də ga bà, tɛ fwa tɛ pwalan ku nɛɛ wa».

*Sabwari yuu wa zwansisara
(Matie 13.33)*

²⁰ Zwezi ma kùú swìn, ɔ wú: «Bèèèe nə à wàá Yɪ pàrì tɛ, à ma maɲa? ²¹ Ku yɪ ndə sabwari nə, kan don nə tì mun zɔɲa yiə batwa, ɔ kə ku wa. Tɛ mama dǎn ga zàn tɛ fulɪ».

*Mimii pɪpɪan yoo
(Matie 7.13-14, 21-23; 8.1-12)*

²² Zwezi twá tɪan də tɪbii wa, ɔ kàrì ɔ ga vɛlə *Zwerizalemə. ²³ Liú don ma bwe wá, ɔ wú: «*Yuu-Tiu, lià manɔn nə wá jon ba tìàn, sɛ ba ja mu tɛ, ku nə ba zwèe Yɪ con?» Zwezi ma le ba, ɔ wú: ²⁴ «Á kənə dǎn, sɛ á twá mimii pɪpɪan tɛ, á ma zɔ. Á mù nə swìn ku á con nə, lià zɛnzɛn wá pìà, sɛ ba zɔ ba ga bá wànì. ²⁵ Mǎɲá tɛ nə, diè tíú nə wá zàn, ɔ swaga ɔ mimii, á wá ga kàrá wa. Á wá mà mimii nə, á ga swìn, á wú: <Yuu-Tiu, sùrú n pa nə zɔ!> D wá le aba, ɔ wú: <Á yèrì bwálí tɛ, á nə nan!>

26 Á dàń wá swìn v con, á wú: «Nè dí, nè ga nyu dè mú. N kàrì nè tu conjì wa». 27 D tē kúù wá swìn á con nè, v wú: «À yèrì bwálí tē, á nè nan. Á fàrá á nan kwa à bían nè, á mù mama, á nè tun yokukwīnan». 28 Á vèlè bwálí tē nè, á nè wá bubwi, á ga dīḡa á jīfwī á fīfaga, máná tē, á nè wá na á nībara *Abərahame dē *Yīzakē dē *Zwakəbē dē Yū nii *sùsùnà tē mama Yū pàrì tē wa. Yá ba ga wá dīlì á mù béré kwa! 29 Lià wá nan sapanan banīa tē mē, ba bà ba fwa dīḡē Yū pàrì tē wa. 30 Kū mù nè pīn, lià tē duən, ba nè ya talíkwa lià síún tē, dàń wá yà tēntēn lià. Yá ba tē, ba nè ya tēntēn lià síún tē, wá yà talíkwa lià».

*Zwezi wulə cwəḡə wa, v vələ Zwerizalemə
(Matīə 23.34-39; Likə 19.41-44)*

31 Kū máná tēntēn wa, *Farīzīan-ba wa lià duən twī, ba yī Zwezi yīra, ba ga wú: «Nan yəbē, n va bwálí don, *Erodə nè pīà, sē v pa, ba gu mú yīrī». 32 Zwezi ma le ba, v wú: «Á vèlè á swìn kū mù bēē tēntē, v nè ja yīpūrī ndə zwəḡə dē, à lī *zīnə, à ga zwèè yayīran, zèn dē jwīan. Yá dīan batwa nii nè, à wá zwèè à tutuḡī. 33 Yá kū mē, sē à lē à va à cwəḡə tē zèn dē jwīan dē kaan, kū nè wà mē, sē ba gu Yū nii *sùsùnù bwálí don nè, dē kū nè tà *Zwerizalemə nè yīrī.

34 Zwerizalemə tīán-ba, Zwerizalemə tīán-ba, á mù lià tē, á nè gwī Yū nii *sùsùnà tē, á ga dīlì ba tē, Yū nè tun á con, dē kapana! Nēē bagalì nè, à sóní, sē à kə aba à səpuni nè, ndə cèrú nè yáá kə kū cəbīi kū vānà dēń nè, yá á ga wà kū sèè! 35 Á nəḡə, Yū wá dūḡu v *dīè tē,

ka nə wulə á con, míámíán. Yá də ku mama, à mù nə swìn ku á con: Á kúù bá na nə, ku ja vələ, á nə wá swìn, á wú: <Yı wá fwa zəni liù tə yıra, ʋ nə biàn *Yuu-Tiu yıri yuu wa!> »

14

Zwezi zwèe yayıɣv yayıɣv Zwifə-ba sié dın tə nə

(Likə 6.6-11; 13.10-17)

¹ *Zwifə-ba *sié dın don nə, Zwezi vəli *Farızıan-ba yuu tíú don sàń, sə ʋ dé wodiu. Yá ba yía ga wulə ʋ yuu wa. ² Bεε don, yayıɣv nə yáá fulı wá, zıga Zwezi yáá con nə. ³ Zwezi ma bwe Yı nii *yənu tìán tə də Farızıan-ba, ʋ wú: «Nə Yı *nii tə, ʋ nə pın *Moyizə nə, pın cwəɣə, nə à yəé ku wà pın cwəɣə, sə ba zwèe yayıɣv nə sié dın nə?» ⁴ Yá ba taɣı ba nii. Zwezi dǎn ma jə wá ʋ zwèe ʋ yayıɣv tə, ʋ ga pa ʋ vií. ⁵ D dǎn swìn ba con nə, ʋ wú: «Á liù biú, nə à yəé ʋ nav nə, tua vəli wa sié dın nə, ku tíú yáá lı ku lala. Nə à yəé, ku tà nətu?» ⁶ Ba wà wàní wá ba le ku yoo tə yuu wa.

Ka kúrí bwálá yoo

(Matıə 23.5-12; Romə tìán 12.3)

⁷ Zwezi nı nətu lià tə, ba nə twi diɣə tə nə, kúrí bwálá ba jəni. D dǎn ma sısarı zwansıara ku tə, ʋ ma swìn ba mama tə con, ʋ wú: ⁸ «Də liù nə bon mú ʋ fúru vwiu cànà wa, dǎn ká va n jəń ləzwənfaran yijaa nə. Ba wáá ləzwənfaru don ba boɣə, ʋ nə dwən mú. ⁹ Yá diè tə tíú, ʋ nə bon á me bələ tə, wáá ʋ twi, ʋ swìn n con, ʋ wú: <Zàn n yá bwálı tə, n pa ku tíú nə>. Ku

mánǎ tǎ wa, ku wá yà kaŋu ku pa mú, sǎ n zàn dǎ cavira, n va n jǎn kwa con nǎ. ¹⁰ Ku mù tǎ yiri nǎ, ba nǎ bon mú diŋǎ, sǎ n va jǎn kwa con, sǎ mánǎ tǎ wa, liù tǎ, v nǎ bon mú, nǎ wá bà, sǎ v swìn n con nǎ, v wú: «À dabɛɛ, bàá, di yuu con bwálí nǎzǎŋu nǎ!» Ku mù tǎ kwa nǎ, ku wá yà dun ku pa mú là tǎ mɛ yáá con, n dǎ ba nǎ dé. ¹¹ Liù tǎ mama, v nǎ wá zìn v tiàn yu nǎ, v wá cú. Yá liù tǎ, v nǎ wá mun v tiàn, yuu wá kǎ yu nǎ».

¹² Zwezi dàń ga swìn liù tǎ con, v nǎ bon wá diŋǎ tǎ, v wú: «Mánǎ tǎ, n nǎ bon diŋǎ, ku nǎ swǎ ku yi yicav, nǎ à yǎé dǎdǎni, dàń ká bon n dabara, nǎ à yǎé n nubɔ, nǎ à yǎé n diè là, nǎ à yǎé n sǎpuni jujǎ là. Dǎ n nǎ bon ba, ba dǎ wá wàní mú ba bon. Yá ba wá twá nǎtu, ba ma ŋwín mú. ¹³ Yá n dàń nǎ fwa cànà wodiu, sǎ n bon zura, dǎ lǎzwǎnkɔkaran, dǎ gwanan, dǎ lilirǎn. ¹⁴ N pùé wá poli, ba nǎ bá wàní tǎ ba ŋwín yiri. Yu nǎ wá ŋwín mú mánǎ tǎ wa, ba tǎ, ba nǎ yi cígá tiàn tǎ nǎ wá bwin ba nan».

*Wodiu nǎfarv don zwansɔsara
(Matǎ 22.1-14)*

¹⁵ Tǎ yìèn tǎntǎ kwa nǎ, liù tǎ, ba nǎ bon tǎ wa liù don swìn Zwezi con, v wú: «Pupwǎn wulǎ dǎ liù tǎ, v nǎ wá dé wodirǎn cànà Yu pàrì tǎ wa!» ¹⁶ Zwezi sɔsari zwansɔsara ku tǎ, v swìn v con, v wú: «Bɛɛ don ken diŋǎ nǎfarv, v ga bon là zǎnzǎn. ¹⁷ Wodiu tǎ diŋǎ mánǎ wa, v tun v tǔtǔnù, sǎ v swìn là tǎ con, v nǎ bon tǎ, v wú: «Á bìàn síún, wiǎn tǎ mɛ sírí ken». ¹⁸ Yá ba ladva mama lwàń v nii dǎ, v bá bà bɛɛ

tə con nə. Təntən bæε tə swìn tètònù tə con, v wú: «À nɪ kárá yá kv mɛ, sɛ à va à na ka. À lòrì mú, sɛ n yá nə, à ba wàní». ¹⁹ D don də swìn v con, v wú: «À yè nɪan fugə, à ga vələ, sɛ à dádén tə. À lòrì mú, sɛ n yá nə, à ba wàní». ²⁰ D don də kùù ma swìn, v wú: «À dàń nə swe síún. Kv mù nə pɪn, à wàrì lá à vèli».

²¹ Tètònù tə ma pìí v va v yuu tíú tə con, v pa wá ba nə le nɛtv. Dìè tíú tə lɪɟa zàn, v ga swìn v tètònù tə con, v wú: «Vèli lala tɪv tə cwəɟə yuu, də kanporu wa, sɛ n ja zɪra də ləzwənkɪkaran, də lilirən, də gwanan, n ja bà». ²² Kv nə kèéń manɔn, tètònù tə twi, v swìn, v wú: «Yuu tíú, nə twá n nii tə nə, yá bwálí tə ga lá». ²³ Yuu tíú tə ma kùù swìn v tètònù tə con, v wú: «Vèli gav coɟi yuu dabwaran yɪra nə, sɛ n kálí là tə, sɛ ba zv, sɛ à dìè tə sú. ²⁴ À mù nə swìn kv á con: Là tə, ba nə dí yáá, ba bon tə nədva də bá dé à wodiu tə!» »

*Nətə nə liù twá v ma jì Zwezi karbiu
(Matìə 10.37-39; 16.24-26; Marəkə 9.49-51)*

²⁵ Lalɔv púé Zwezi kwa cwəɟə yuu. D ma pìí v vɛvəri, v swìn ba con, v wú: ²⁶ «Liù tə, v nə twi à con, kv tíú mɛ, sɛ v li v nuu, də v nyɪna, də v kan, də v bìsíná, də v nubɪa, də v nakwana, də v tə tɛntɪan mu tə sonu yoo v waa. Kv nə tà nɛtv, v bá yà à karbiu. ²⁷ Liù tə, v nə pìà, sɛ v ya à karbiu, kv tíú mɛ, sɛ v sɛe v dé càn də nə. Kv càn tɛntə yɪn də v nə tɪɟa dagarv yuu wa. ²⁸ Də á liù nə pìà, sɛ v lwà béré naa, kv dì ban ban, kv tíú mɛ, sɛ v jèń tɪa

υ dí yáá, υ πià diè tə səbiu nii, sə υ ga jén, də υ nə ja səbiu ku yí, sə υ ma lwà ka υ zwèe. ²⁹ Ku nə tà ku mù, υ nə dıga ka dèń, υ ga wà zwèe. Ba dahn tə mε, ba nə wá na ku nətu, wá mun ku tíú, ³⁰ də ba swın, ba wú: «Bεε wà tə dıga υ diè dèń, υ ga wà zwèe.»

³¹ Zwezi kúv swın, υ wú: «Píu don nə pià, sə υ va υ ta υ don píu. D dahn dí yáá υ jèn, υ bún υ jén, də υ nə wáá pamana mùrù fugə, υ ma tε υ duŋu tə pamana mùrù sapva. ³² D ni də, υ wàri, υ wá tun là, sə ba pa kori píu tə don tə nə də, υ tə ba bwələ, sə sié ya ba pwərə wa.»

³³ Zwezi ma kúv swın, υ wú: «Ku nətu tə nə, á liù mama wàri à karbiu υ yanı, də ku tíú nə wà vi υ wiən tə mε, υ nə jə.»

*Nakwan ka nə ba funə jə yoo
(Matie 5.13; 11.15; Marəkə 9.50)*

³⁴ «Nakwan ya won, ku nə ziən. Yá ka nyıya nə nan, ba kúv wàri ka ba pin ka piı ka janı nyıya. ³⁵ Ka kúv ba ziən, ka pa tia də nə, ka ma kúv wàri kára wa ka kəni, sə kára tə wiən bi zəni. Ka dahn ya ba wá duŋu kára wa. Liù mama dahn mε, sə υ kə diàn, υ súri υ zıan, υ cuŋu zəni!»

15

*Piə tə nə jin zwansısara
(Matie 18.11-14)*

¹ Lanpolna tə, də là tə duən tə, ba nə yi cuna là, tə mama fărú ba yí Zwezi yıra, sə ba cuŋu υ suŋu. ² *Farızıan-ba də *Zwifə-ba Yu nii *yənu tián tə ŋuŋwın, ba wú: «Bεε wà tə

dø cuna lià sèe ba wulø duən nə, v ga dé dø ba». ³ Zwezi dàń ma sısarı zwansısara ku tə, v ma sısarı ba, v wú: ⁴ «Bèèèe nə á buņa yoo ku tə yuu wa? Bèe nə jø pee bíí, yá tə wa nədu ga jén. D wá yá tə sapwınıa dø fugø dø nuğu tə duən tə gav tə wa. D dàń ga va v pìà ka tə, ka nə jén tə, wuuu v va v na ka. ⁵ D dàń nə nı ka, v pùè poli, v tì ka v kə v para wa, v ja va v sàń nə. ⁶ Máná tə wa, v nə yí v sàń nə, v wá bon v dabara dø v yıra lià, v swın, v wú: <Á fwa pupwən, ndø à m̀ nə, à nə nı à piə tə, ka nə yà jén tə yırı>. ⁷ Mø nətı nə, à swın á con nə, dø pupwən wá yà Yu sàń nə, dø cuna liù nədu nə nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tə. Ku dwən lià sapwınıa dø fugø dø nuğu, ba nə buņa, dø ba yı cígá tián, ba nə ba buņa dø ba mē, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tə».

Səbikulu tə nə jén

⁸ Zwezi kúè swın, v wú: «Kan nə ja cınıa səbikulan* fugø, nədu ga jén yoo. D dàń surı cànú, v zwarı diè tə, v ga pìà ku zəni, v na. ⁹ D nə twi, v bà v na ku, v bon v budonən, dø v yıra lià, v ga swın, v wú: <Á yana pupwən wa dø nə, à nə nı à səbikulu tə, ku nə jén tə yırı!>. ¹⁰ Mø ku nətı tə nə, à swın á con nə, dø Yu *malıke yàá na pupwən zənzən Yu *sàń nə, dø cuna liù nədu nə nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna».

Bìú tə, v nə jén yoo (1 Zwan 3.1)

* **15:8** 15.8 Cınıa səbikulu nədu yı yıtırı nədu tətııı ıwírán.

11 Zwezi ma kùò swìn, v wú: «Bεε don jø bia bələ. 12 Ba wa nəmaa tíú tē swìn v nyina tē con, v wú: <À nyina, pa nə n jɔtə tori tē, à nə mε, sə à na>. D nyina tē ma tàrà v jɔtə wiən tē v pa v bia bələ tē nə. 13 Kɔ nə fwa dian bələ, ba nəmaa tíú tē yè v tori tē, v dé v ga nan, v va luv, kɔ nə ɲóná. Kɔ mù bwálí tē wa nə, v cùgù v jɔtə tē mama mu kɔkwɔn tē wa, v nə tì v tìàn v kə.

14 Máná tē wa, v nə cùgù v jɔtə tē mε v zwèe, niən nəfarv twi, tē tv luv təntə wa, yá v dàń kùò ba won mama jø. 15 D dàń ma va, v pià tɔtɔɲi tv tē liù don con. Kɔ tíú ma tì wá, v pa v va v kárí wa, v pa v cì v twərən† nə. 16 D yà swə, sə v twá v dé twərən tē wodirən tē, yá liù mama ga ba tē wá pɪn.

17 D dàń ma jèń v bún v càn tē yuu wa, v ga swìn v tìàn con nə, v wú: <À nyina tètònà tē mama dé wodirən ba gε, yá à ga ti də niən yəbə! 18 À wá pií à va à nyina tē con, à ga wá swìn v con, à wú: À nyina, à cùgù Yu nə, à ma cùgù n də nə. 19 À kùò wà mε, sə n ywán nə ndə n biú nə. N dàń tì nə, n ma fwa ndə n tètònù tē don nə.> 20 D dàń ma tv cwəɲə wa, v pií v biàn v nyina tē con.

Də v tē nə ɲóná də ba diè, v nyina ni wá, v yinəgə ga tì wá. D dəri v va v jérí wá, v pùrì wá v kə v nə, v ga kɔkwali wá. 21 Biú tē dàń ma swìn v con nə, v wú: <À nyina, à cùgù Yu nə, à ma cùgù n də nə. À kùò wà mε, sə n ja

† 15:15 15.15 *Zwifə-ba con, twərən yɪ vàná tē, tē nə yɪ duren wiən.

nə n bon n biú>. ²² Yá v nyina tə swìn v tètònà con, v wú: <Á jana gànù tə kv zəni, nə dwən tə duən tə mama, á ja bà lala, á ma zv wá. Á kənə jiflɪ‡ v jifva nə də natura v nəε nə. ²³ Á jana napwala tə, nə nə kɔni, kv tún nuga tə, á ja bà á gv. Nə fwa pupwən diŋə. ²⁴ À biú tə, á nə na, yà tɪga, yá v dàñ pií v bwin v nan tian wa, v yà jén, yá à pií à na wá>. Ba dàñ ma wulə ba fwa pupwən diŋə.

²⁵ Kv máǵá təntə wa, də kv bæε tə biú nəkwɪa tə wulə káří wa. Máǵá tə, v nə pií, v bà v bwələ sàń, v nì gwaran kori, ba ga sɛ. ²⁶ Máǵá tə, v yí sàń, v bon v nyina tə tutɔnbiu tə don v bwe, sə v na kv tə nə fwa tə dèń. ²⁷ Tutɔnbiu tə ma le wá, v wú: <N nyánú tə nə pií v bà. N nyina ma pa, ba gv napwala tə, nə nə kɔni ka jigi tə, v nə pií v na v biú tə də v yɪra zurə yɪri>. ²⁸ Biú nəkwɪa tə lɪŋa ma zàn, v ga vɪ, sə v zv diè tə wa. D nyina ma nan, sə v ja wá, v ja zv. ²⁹ Yá biú tə le v nyina, v wú: <Á nyina, cugv yəbə! Bɪna kapɔvɔ nə, à tɪŋa à pɪn mú. Yá à ga wà n nii vɪ yoo nədu wa. Yá n ga wà nə bɪna tətə də pɪn, sə à ma fwa pupwən diŋə, sə à də à dabara dé. ³⁰ Yá máǵá tə, n biú wà tə nə pií v bà, v mù tə, v nə dí n jɪə tə mama v zwèe də kacwara, mə v mù tə nə nə n pa, ba gv napwala tə, ka nə ja nuga tə ba pa!> ³¹ D nyina tə ma swìn, v wú: <Á biú, n wulə máǵá mama də nə. Yá kv tə mama à nə ja yɪ n mù nyiən. ³² Yá nə mɛ, sə nə fwa pupwən diŋə. N nyánú tə, n nə na tə,

‡ 15:22 15.22 Kv yɪ, sə ba ma pa dun biú tə nə.

yà tɔga. Yá v ma pìi v bwin v nan tian wa. D
yà jén, yá à ga pìi à na wá!> »

16

*Jɔjɔ tíú don dɛ liù tɛ, v nə ywàṅá v tutɔnan
yuu swian yoo*

(1 Timote 6.17-19; 1 Piyerə 5.2; Matie 6.24)

¹ Zwezi swìn v karbia tɛ con, v wú: «Jɔjɔ tíú don nə wulə v yà jə liù, v nə ywàṅá v tutɔnan yuu. Ba ma bà ba swìn v con dɛ, liù tɛ, v nə ywàṅá v tutɔnan yuu, tɛ gɔgɔri v wiən tɛ. ² Yuu tíú tɛ ma bon wá, v ga swìn, v wú: «Bèèè nə, à nɛ́n n yuu wa? Biri nə, n nə tun n tutɔɔri tɛ nɛtɔ, n nə kúv wàri à tutɔnan tɛ yuu n ywàṅá tɛ yiri». ³ Bɛɛ tɛ ma swìn v tiàn con, v wú: «À yuu tíú tɛ wá dɔri nə à tutɔɔri tɛ wa. À dān wá fwa nɛtɛ? À ba diàn jə, sɛ à ma vara à dé, cavira ga wá ja nə, sɛ à lòri, à dé. ⁴ À yèé kv tɛ, à nə wá fwa. Máṅá tɛ nə, à nə wá kwìn à bwálí tɛ nə, sɛ lià wá ja nə, ba kə ba diè wa». ⁵ D dān ma pa, v yuu tíú jɔjɔga tɛ mama bà nədu nədu. D ma swìn tɛntɛn tíú tɛ con, v wú: «Bagali nə wulə n mù dɛ à yuu tíú tɛ pwərə wa?» ⁶ D ma le wá, v wú: «Nuga barikiə bíi». Bɛɛ tɛ ma swìn, v wú: «Nɛ́n n jɔjɔ sagi tɛ nə, jɛ́n tia lala, n púpúní barikiə finu». ⁷ D ma kúv swìn v don dɛ con, v wú: «Sɛ n mù, bagali nə wulə n yuu wa?» D dɛ ma le, v wú: «Mina ganlwaran biənu». Bɛɛ tɛ ma swìn v con, v wú: «Nɛ́n, n jɔjɔ sagi tɛ, púpúní biənia.» ⁸ Kv mù liù tɛntɛ, v nə ywàṅá tutɔnan tɛ yuu, v nə yi v nə tɔga kunkun yièn tɛ, yuu tíú tɛ bùà v nə, v nə fwa kv swian tɛntɛ

yiri. Ku yi cígá, là tə, ba nə yi luv ku tə nə ti ba, yèé swian ba doni là tə, ba nə ya poni là».

⁹ Zwezi ma sùrí lá, v wú: «Yá à mù nə swìn á con, à wú: Á jana luv jyjə ka tə, á ma pià dabara. Máná tə wa, á wiən tə nə twí tə zwèe, sə ba wàní ba sèe aba dii tə wa, tə nə bá cùgà.

¹⁰ Liù tə, v nə yi pùé nədɔ tíú yobii wa, v wá yà pùé nədɔ tíú yofaran tə də wa. Liù tə, v nə tɔŋa kunkun yìèn yobii wa, v wá tun kunkun yìèn yofaran tə də wa. ¹¹ Də á nə wà pùé nədɔ

tián yin á kunkun yìèn tətə, ka ja tun waa nə, wàà nə wá pa aba cígá cígá wozəŋə tə, naaa?

¹² Də á nə wà pùé nədɔ tián yin də liù don jyjə wiən, wàà nə wá pa aba jyjə wiən tə, tə nə yi á təntian nyiən?

¹³ Tɔtɔnbiu təlɔ, v nə wáá v tɔŋa, v pin yin tián bələ nə. D nə fwa ku, v wá sóní v don, v ga dún v don. D wá sèe v don nii, v ga vi v don nii. Á wàrí á twá duən á tɔŋa á pin Yu, də tia yuu jyjə nə».

Zwezi swìn yìèn duən yuu wa

(Matìə 5.18, 31-32; 11.12-13; Marəkə 10.11-12)

¹⁴ *Farizian-ba tə, ba nə swə səbiu tə, cɔgv Zwezi sùràn tə, ba ga zàn ba wulə ba mɔŋa wá.

¹⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á yi là tə, á nə biri á tián də, á yi cígá tián ləzoni yáá con, yá Yu yèé á bican tə waa tə. Ku tə ku nə jə funə ləzoni yáá con nə, ya wopùpùndù Yu yáá con nə.

¹⁶ Ku jjuv nə, ku yà yi Yu *nii tə, v nə pin *Moyizə nə saga tə, də Yu nii *sùsùnà saga tə

yà nè tɔŋa. Kɔ twi kɔ zɔɔ Zwan* nè. Kɔ kwa nè, ba swìn suywánú, ba wú, Yɛ wá dé v pàrì tɔ, yá liù dɛ mama ya v kɛni dɛ̀n, sɛ Yɛ dé pàrì v yuu wa. ¹⁷ Lanworu tɔ dɛ tɛ wáá tɛ jén mwálí mwálí, yá won ga wàrì Yɛ nii tɛ mancin dɛ kɔ cùgà.

¹⁸ Liù tɛ mama, v nè dɔgɔ v kan, v ga swe v don, v fwa bacwan. Yá liù tɛ, v nè swe kan tɛ, v barì nè dɔgɔ, v dɛ fwa bacwan».

Jɛ tɛ́ tɛ dɛ Lazarɛ
(Likè 6.20-21, 24-25)

¹⁹ Zwezi ma sɛsarì, v wú: «Jɛ tɛ́ don nè yɛn lá, v nè zwɛ ganstan mwin, dɛ gankɔkalan nɛpon tɛ dɛn mama. D yá wulɛ ywání wa, v ga dé kɔ tɛ, kɔ nè ziɛn. ²⁰ Lalaɔv don dɛ yɛn lá, ba nè boŋɛ Lazarɛ, v yɛra nè súé dɛ nɔran. D yá tégé jɛ tɛ́ tɛ dɛ̀ mimii nè. ²¹ D yáá pìà, sɛ v dé womunɛ tɛ, tɛ nè naŋa wodi tabulɛ tɛ yuu nè, tɛ twi. Kɔ nè dwɛn nɛv, kukuri twi, tɛ dàlì v yɛra nɔran tɛ.

²² Dɛn don nè, zɔrv tɛ twi v tɛ, yá *malɩkɛ tɛ wá, tɛ ja va Yɛ *sà́n, *Abɛrahame sɛpuni nè. Jɛ tɛ́ tɛ dɛ twi v tɛ, ba ma gùrì wá. ²³ Jɛ tɛ́ tɛ wulɛ, v dé càn zɛnzɛn tɛga bwálí tɛ nè. D zìn v yáá v kɛ yɛ, v ga na Lazarɛ, v jèé yɛɔvɛn Abɛrahame sɛpuni nè. ²⁴ D dà́n ma mà nii, v wú: «À nyɛna Abɛrahame dɛrì à yinɛgɛ, à nè dé càn zɛnzɛn mɛn tɛtɛ wa yɛrì. Tɔn Lazarɛ, sɛ v kɛ v jɛfva nii níá wa, v ma zùrì à nɛndɛlì». ²⁵ Yá Abɛrahame dà́n swìn, v wú: «À biù, liì n

* **16:16** 16.16 Kɔ mù Zwan tɛntɛ nè yɛ *Zwan-Batisɛ, v nè li là níá wa, kɔ twá dɛ Yɛ yɛrì.

tìàn dè, n nɪ wiən zənzən n tɪa yuu yanv tə wa. Yá Lazarə mù ya liù tə, v nə dí càn dè càn v mu tə wa. Síún nə, v bɪcən dàn zùrì, n mù ga wulə càn wa. ²⁶ Kɪ tə nə dwən tətə, woru nəfarv wulə nə dè aba pwərə wa. Yá lià tə, ba nə pià, sè ba zɪɪ á con, ba bà nə con kɪ wàrì. Nə dè ga wàrì á con nə vèli».

²⁷ Jɪjə tíú tə ma swìn, v wú: «À lòrì mú, à nyɪna, sè n tɪn Lazarə à nyɪna diè wa nə. ²⁸ À ja nubɪa bonu lá nə. Tɪn Lazarə, sè v va v swìn ba con, sè ba dè dàn ká bà càn bwálí kɪ tə nə». ²⁹ Abərahəmə ma lə, v wú: «N nubɪa tə jə Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə saga tə, dè Yɪ nii *sùsùnà saga tə. Ba mɛ, sè ba twá sugv tə nii nə, kɪ nə púpúní saga tə wa». ³⁰ Jɪjə tíú tə swìn, v wú: «Kɪ cɪcɪ wà yí, à nyɪna Abərahəmə. Liù dàn nə pií v nan tɪga con nə, v va v yí ba, ba wá vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cɪna». ³¹ Yá Abərahəmə tə swìn v con, v wú: «Dè ba nə bá sèe Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə saga tə nii, dè Yɪ nii sùsùnà saga tə nii, ba bá sèe liù don dè nii, dè kɪ tíú nə swə, sè v nan tɪga wa dè».»

17

Ka pií ka yá Yɪ cwəɲə yoo

(Matíə 18.6-9, 21-22; Marəkə 9.42; 1 Korəntə tìàn 8.9-13; 10.32)

¹ Zwezɪ swìn v karbɪa tə con nə, v wú: «Yìèn wá yà lá, tə nə wá pa lià dɪgv Yɪ cwəɲə tə ka jén. Yá lɛɛ wulə dè liù tə, v nə pɪn ləzoni fwa cɪna! ² Kɪ wá kɪkwani kɪ tíú con nə, dè ba nə vwə kapan nəfarv v bɪan nə, ba dɪ muv níá wa,

də v nə pa ba labwana tɔn cuna. ³ Á cia á tìàn nə zəni!

Də liù tə, v yɪ n nubiu *Kərisə yɪɪ, nə fwa cuna, swìn v con də n yaŋwɪan mama. Yá də v nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tə, sə n kwən tə n li n də wá pwərə wa. ⁴ Də n nubiu nə cùgù n nə, nəε barpe də dɪn nədv wa, yá də kv nəε təntə mama, v yàá bà v swìn n con də, v pìà, sə v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tə, sə n də kwən tə n li v pwərə wa».

*Kən n waa Zwezi nə
(Matie 17.20; Marəkə 11.22-26)*

⁵ *Tɔntɔna tə swìn *Yuu-Tiu con, ba wú: «Pa nə waa tə, nə nə kəni n nə sùrí wuu!» ⁶ D ma le, v wú: «Də á nə keni á waa Yu nə mancɪn tətə, yá kv ga yɪ ndə wobiu nəmanbiə nə, á wàá tìú nəfarv con, á swìn: <Gv n zàn n va n cwən mvv tə wa!> Yá kv wá sèe á nii».

Tɔtɔnbiu tɔtɔɪ

⁷ Zwezi kùò ma swìn, v wú: «Á wa liù mama bá sèe, v fwa yoo kv tə: Liù nə jə tɔtɔnbiu, v nə vèli kárá v vərə, nə à yèé v cì vàná nə, də v nə pìí v biàn, kv tíú tə bá swìn v con də, v bà lala, sə v dé. ⁸ D wá swìn tɔtɔnbiu tə con nə, v wú: <Kwən wodiu, n kə duən nə, zv n tɔtɔnganan, n tì à wodiu, n tún n pa nə, à dé à ga nywìn. Kv kwa nə, sə n də dàñ dé, n ga nyu>. ⁹ Tɔtɔnbiu tə bá ja jùnà v nə, v nə tun kv tɔtɔɪ tə, v pa wá tə yɪɪ? ¹⁰ Mə kv yà nətv, kv pa á də nə: Máná tə nə, á nə wá fwa kv tə mama, ba nə yà bɪɪ aba, á swìán, á wú: <Nə ya tɔtɔnbiə, kv ya nə tɔtɔɪ, nə nə tun mùú>».

*Zwezi pin yazurə dayaran fugə nə
(Likè 5.12-14; Matie 8.2-4)*

¹¹ Zwezi twá Samari də Galile nagwanεε sɔswian tə wa, ɔ kɛɛn, ɔ ma vəli *Zwerizalemə.

¹² Ɖ nə vəli ɔ zɔ tɪv don wa nə, ɔ nə zwi, də dayaran* fugə nə tə biàn, sə tə jérí wá. Ba twi, ba zɪga yɪɔna, ba ga bubwi, ba wú:

¹³ «Karnyina Zwezi, dəri nə yinəgə!» ¹⁴ Zwezi ni ba, ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «Á vələ á birɪ á tìàn *Zwifə-ba Yɪ *jɔɔwana tə nə!» Máná tə wa, ba nə pií ba vələ lá nə, ba dayan tə zwèe, ba ga jì ləzwənzəɔə.

¹⁵ Ba wa liù don nə ni də, ɔ yira tə zùrì, ɔ pií ɔ nεε tə nə, ɔ biàn, ɔ ga zìn ɔ kori, ɔ kə yɪ nə, ɔ bwɪ Yɪ nə. ¹⁶ Ɖ twi ɔ bà, ɔ tɪ Zwezi nεε nə, ɔ ga kə ɔ lèèèe. Ku mù bεε tɛntə yà yɪ Samari tíú.

¹⁷ Zwezi dàń ma swìn, ɔ wú: «Ba mama fugə tə ni yazurə. Ku tà cígá naaa? Sə ba nɔɔv tə duən tə wa yèn? ¹⁸ Ba liù mama wà bún, sə ɔ pií ɔ bà ɔ kə Yɪ lèèèe, ku nə tà də vee wà tə?»

¹⁹ Zwezi dàń ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Zàn, n va! N nə keni n waa à mù nə wuuu tə yiri, Yɪ jon mú».

*Yɪ pàrì tə túrí yoo
(Matie 24.3-42)*

²⁰ Ɖɪn don nə, *Farɪzɪan-ba tə twi, ba bwe Zwezi, ba wú: «Máná kwa nə, Yɪ wá zɪɔ ɔ dé pàrì tə?» Ɖ ma le ba, ɔ wú: «Yɪ pàrì tə yɪ ku yàá bà ku pa, ba wàní ba na ku. ²¹ Ba bá swìn,

* **17:12** 17.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, ɔ yɪ ba yàá lɪ wá ba dwíí wa. Ɖ dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jɔɔjɪ, ɔ nə mèe, sə ɔ fwa, sə ɔ ma pií, ɔ zɔ ɔ dwíí tə wa.

ba wú: <Á nɛŋɛ, ku wulə yəbə!> Nə à yèé: <Ku wulə lá con!> Yɪ wulə ɔ dé ɔ pàrì tɛ á tətəŋi wa».

²² D dàń ma swìn ɔ karɓiɓa tɛ con, ɔ wú: «Máná don wá bà, á nɛ wá pìà, sɛ á na *Ləzwənə-Biu† dɪan tɛ tɛ wa dɪn nəɔv ɔɔɔ, yá á bá wàní ku á na. ²³ Ba wá swìn á con, ba wú: <Á ywàŋá yəbə!> Nə à yèé: <Á ywàŋá lá con!> Yá á dàná ká va lá, á dàná ká dɛri á va lá nɛ. ²⁴ Ndə dwà pɪpɪɔ nɛ yáá pɪpɪɔ lanworu tɛ wa, ku zɪɔɔ ku dɛn nɛ, ku pìrù ku ja va ku yuu nɛ, mə nɛtɔ tɛ Ləzwənə-Biu tɛ wá yà ɔ dɪn tɛ nɛ, ɔ nɛ wá pìi ɔ bà.

²⁵ Yá ku dàń mɛ, sɛ ɔ dé càn zənzən, sɛ zən là ga vi wá. ²⁶ Máná tɛ, Ləzwənə-Biu tɛ nɛ wá pìi ɔ bà, yìèn tɛ wá yà ndə tɛ nɛ yɪn nɛtɔ Nowe‡ máná tɛ wa. ²⁷ Ku máná tɛ wa, là tɛ yà dé, ba nywìn, ba swe duən nɛ, dɛ ba swe ba bwìi là yuu wa, ku ja va dɪn tɛ, Nowe nɛ zba níá yuu bori nəfarɔ tɛ wa. Dwà nəfarɔ tɛ dàń twi, ku gu ba mama. ²⁸ Ku wá yà ndə là tɛ, ba nɛ yɪ lá Lotə§ máná tɛ wa. Là tɛ yáá dé, ba nywìn, ba yè ba ga yoli, ba dwì, ba ga lwè dii. ²⁹ Yá máná tɛ, Lotə nɛ nan *Sodómə tɔ wa, mən dɛ jirəbuu dwà twi tɛ nà, tɛ gu ba mama. ³⁰ Mə

---

† **17:22** 17.22 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nɛ ɔ swìn. ‡ **17:26** 17.26 Nowe máná là tɛ yà ba Yɪ nii zìlí. Ku mù yɪɪ, Yɪ pɪn dwà nəfarɔ nà dɪan sapwilə. Níá tɛ gwa là tɛ mama, ku va ku ga Nowe dɛ ɔ diè là. Ba mù yɪn níá yuu bori wa. Nowe nɛ zìlí Yɪ nii, ɔ fwa. § **17:28** 17.28 Lotə yɪ *Aberahamə nyánú biú. D mù tətə nɛ kúrí ɔ tɪ, sɛ ɔ va Sodómə wa. Ku mù tɪ tɛntə là tɛ ba Yɪ nii zìlí. Ku mù nɛ pɪn, Yɪ pa mən nan yɪ nɛ, tɛ bà tɛ dé tɪ tɛ mama.

ku wá yà nètɔ, mánǎ tɛ, Ləzwənə-Biu tɛ nɛ wá bà.

³¹ Ku mánǎ tɛ nɛ, liù tɛ, ɔ nɛ wá yà dəyuu wa, kúù wà mɛ, sɛ ɔ cú, ɔ zɔ diè wa, ɔ tì ɔ zɪla tɛ nɛ wulə lá. Mɛ ku wá yà nètɔ, ku pa liù tɛ nɛ, ɔ nɛ wá yà kárá wa, ɔ kúù wà mɛ, sɛ ɔ píí ɔ bà sàń. ³² Á lie á tiàn Lotə kan tɛ yoo! ³³ Liù tɛ, ɔ nɛ wá pià ɔ tiàn nɛ, sɛ ɔ jon ɔ mi tɛ, ɔ wá kwìn ku nɛ. Yá liù tɛ, ɔ nɛ wá kwìn ɔ mi tɛ nɛ, wá na mi, ku nɛ ba zwèe Yɪ con.

³⁴ Á mù nɛ swìn ku á con, à wú: Ku titɪn tɛntə nɛ, lià bɛlə wá piən gədoo yuu. Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá. ³⁵ Kana bɛlə wá gà mun duən nɛ nuɔ yuu wa. Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá. ³⁶ [Bara bɛlə wá yà kárá wa, Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá.]» ³⁷ Karbɪa tɛ ma bwe wá, ba wú: «*Yuu-Tiu yèn nɛ nɛ, ku mù tɛntə wá fwa?» D ma le, ɔ wú: «Bwálí tɛ nɛ, wotɪɔ nɛ wulə, dilən də yáá kun duən nɛ lá».

18

Kadənu tɛ də liù tɛ, ɔ nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ zwansisara tɛ
(Marəkə 7.24-30; Likè 11.5-10)

¹ Zwezi kúù sɪsari zwansisara ku tɛ. D biri ɔ karbɪa tɛ nɛ, sɛ ba ma lwarɪ də, ba jìàn mɛ, sɛ tɛ dān mánǎ mama yjɔni wa. ² D ma swìn, ɔ wú: «Liù don nɛ wulə, ɔ nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɪv don nɛ. D ba Yɪ zilí, ɔ ga ba ləzwənə tì, ɔ ma fwa won tətə. ³ Ku mù tɪv tɛntə wa, kadənu don də wulə lá nɛ, ɔ twi, mánǎ mama, ɔ yí wá, sɛ ɔ b̀̀r̀̀r̀̀ ɔ b̀̀r̀̀r̀̀. D yáá swìn bɛɛ tɛ con nɛ, ɔ wú: «B̀̀r̀̀r̀̀ à də à jarɪ don tɛ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ!» ⁴ Liù nɛ b̀̀r̀̀r̀̀

bùrà tè vɪga kv nɛɛ kapɔvɔ. Kv kwa nè, v ma bà v swìn v tìàn con nè, v wú: «À cígá ba Yü zílí, à ga ba ləzwənə tì, à ma fwa won tətə. ⁵ Yá kadənu wà tè nè wɔwəlɪ nè tè yɪrɪ, à wá bùrì v bùrà tè. Kv nè tà kv mù, v wá bà máŋá mama, v ja à bɪan nè.» ⁶ Kv kwa nè, *Yuu-Tiu tè ma swìn, v wú: «Á cɪga kv tè, liù wɔlɔnyɪn tè nè bùrì bùrà nè swìn! ⁷ Mə Yü wá twá nətɔ, v ma pa cígá tè, á nè lòrì v con tɪtɪn də yɪcav. D bá díán, v ma san ba. ⁸ À mù nè swìn kv á con nè də, v wá pa ba cígá tè, ba nè pià tè lala. Yá máŋá tè, *Ləzwənə-Biu* tè nè wá bà, v wá na là, ba nè keni ba waa Yü nè là tè wa, ba nè wulə tɪa yuu naaa?»

*Farızian tè də lanpolɪnv tè zwansısara tè
(Zwakə 4.6, 9-10; 1 Piyerə 5.5-6)*

⁹ Zwezi sısarɪ zwansısara kv tè, v pa là tè nè, ba nè buŋa də, ba yɪ cígá tíú Yü yáá nè, ba ga ba ba duən tè jələ. ¹⁰ D swìn, v wú: «Bara bələ vələ *Zwifə-ba Yü *dìè wa, sə ba jɪn Yü. D don yɪ *Farızian, v don ma yɪ lanpolɪnv. ¹¹ Farızian tè zɪga v cɪcɪ, v ga jùnì Yü, v wú: «Yü, à keni n lèèè, à nè tà ndə ləzoni tè duən nè, ba nè yɪ là tè, ba nè vɪrɪ là wiən də dɪàn, də là, ba nè tɔŋa kvnkɔn yoo, də là, ba ga cwàrì tè yɪrɪ. Á keni n lèèè, à nè tà ndə lanpolɪnv v tè nè yɪrɪ. ¹² À vwe à nii nɛɛ bələ dɪan barpe wa. Yá à ga pɪn mú won mama, à nè nɪ fugə nii nyiən». ¹³ Lanpolɪnv tè mù ga zɪga dìè tè vàn don nè. D wàrì v yáá tətə v zìn,

* **18:8** 18.8 Zwezi yɪ v tətə yoo nè v swìn.

υ keni yu nə. Yá υ dàń yι υ wulə υ zε υ jìàn, υ ga swìn, υ wú: <Yu dəri à yinəgə à yι cuna liù!>
 » ¹⁴ Zwezi ma kùbè swìn, υ wú: «À mù nə swìn ku á con də, ku mù bεε təntə nι cígá Yu yáá con, υ ja piì υ va υ diè. Yá ku nə tà Farızian tə mù. Liù tə mama, υ nə wá zìn υ tiàn ku tíú wá cú. Yá liù tə, ku tíú nə wá kə υ tiàn tia, Yu wá zìn ku tíú yι nə».

Zwezi də bìsíná yoo

(Matie 18.1-4; 19.13-15; Marəkə 10.13-16)

¹⁵ Lià yà jin bìsíná ba bà Zwezi con, sə υ dwen ba yira. Zwezi karbia tə nə nι ku nətu, ba dàń wulə ba caga ba nii nə. ¹⁶ Yá Zwezi pın ba ja bìsíná tə, ba fàrú ba yí lá, υ ga swìn, υ wú: «Á yágá bìsíná tə, sə ba bà à con nə! Á dàná ká cì ba nə! Yu pàrì tə nə yι ba tə, ba nə yι ndə ba nə nyiən. ¹⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də liù nə bá sée, υ jì ndə bisımaa, υ ba wàní Yu pàrì tə wa υ zu».

Jyjə balandvrv don yoo

(Matie 19.16-30; Marəkə 10.17-31)

¹⁸ *Zwifə-ba yuu tíú don lòrì Zwezi, υ wú: «Karnyına n yι pubwanυ tíú. Bèèèe nə à mε, sə à fwa, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con?» ¹⁹ Zwezi ma le wá, υ wú: «Bèèèe nə pın, n ma boɲə pubwanυ tíú? Liù təló, υ nə yι pubwanυ tíú, də ku nə tà Yu cıci. ²⁰ N yèé Yu *nii yìèn tə, υ nə pın *Moyizə: <Dàn ká cwàrì! Dàn ká gu! Dàn ká ɲu! Dàn ká kɔna kunkun, n kə liù nii nə! Zilí n nuu də n nyına nii!> » ²¹ Bεε tə le, υ wú: «À twá tə mù Yii nii yìèn təntə mama nii nə, də à tə ya bisımaa».

²² Zwezi nè nì ku mù tǝntǝ nǝtv, v swìn v con, v wú: «Won nǝdv tǝ nǝ ga, sǝ n fwa: Yǝ tǝ tǝ mǝ, n nǝ jǝ, n ga tǝrà sǝbiu tǝ n pa zura nǝ. Yá n wá na wiǝn tǝ, kwǝnǝ nǝ dáá, Yui *sǝn nǝ. Ku kwa nǝ, n dán bà, n twá à nǝ». ²³ Yá máǵá tǝ wa, bǝǝ tǝ nǝ nì tǝ sǝrà n tǝntǝ, v pùé cǝgǝ míámíán, v yà nǝ yi jǝ nǝfarv tíú yiri. ²⁴ Zwezi nè na dǝ, v pùé cǝgǝ tǝ, v swìn, v wú: «Ku cà zǝni, ku pa jǝ tǝn nǝ, sǝ ba zv Yui pǝrì tǝ wa. ²⁵ Nyuguma ka twá gancun buu ku nan, yi mwálí, ku doni jǝ tíú nǝ pǝà, sǝ v zv Yui pǝrì tǝ wa». ²⁶ Lià tǝ, ba nǝ cǝga Zwezi tǝ, swìn, ba wú: «Ku nǝ yi nǝtv, wàà nǝ wá na miu tǝ, ku nǝ ba zwǝ Yui con?» ²⁷ Zwezi ma le, v wú: «Won tǝ, lǝzoni nǝ wǝrì ba fwa, Yui mù wàá ku v fwa».

²⁸ Piyerǝ dán ma swìn, v wú: «Ywǝn, nǝ dugv nǝ wiǝn mǝ, nǝ ga twá n nǝ». ²⁹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Cíǵá mama, à mù nǝ swìn ku á con: Liù nǝ taa Yui pǝrì tǝ yiri, v nan v ga yá v sǝn, nǝ à yǝǝ v kan, dǝ v nubia, dǝ v nuu, dǝ v nyina, dǝ v bia, ³⁰ ku tíú wá na v doni ku tǝ, v nǝ dugv tia yuu wa yǝbǝ. Yá máǵá ku tǝ wa, dǝ máǵá tǝ mǝ, ku nǝ bìàn, v wá na miu tǝ, ku nǝ ba zwǝ Yui con».

Zwezi kǝv pǝi v swìn v tian, dǝ v ka pǝi ka bwin ka nan tǝ yoo

(Matǝ 20.17-19; Marǝkǝ 10.32-34; Likè 9.22, 44-45)

³¹ Zwezi jin v karbia fugǝ bǝlǝ tǝ, v kǝ v con, v ga swìn ba con, v wú: «Á cǝga zǝni, nǝ wulǝ cwǝǵǝ wa, nǝ vǝlǝ *Zwerizalemǝ, yá mǝ lá nǝ, Yui nii *sǝsǝnà tǝ níé sǝrà n tǝ mama, ba nǝ

swìn *Ləzwənə-Biu† tə yuu wá, nii wá sú. ³² Ba wá ja wá, ba pa là tə nə, ba nə ba nə yèrì Yı. Ba wá mən wá, ba twın wá, ba pi mımıan, ba kə v yuu wa. ³³ Ba wá mà wá, v yura lá, ba ga gv wá. Yá dtan batwa nii nə, Yı wá pıı v bwin wá, v lı tıan wa».

³⁴ Karbıa tə wà kv dèñ nì mancın də. Tə sùràn təntə dèñ yà sègè. Yá ba yà ga yèrì yoo tə, Zwezi nə swìn.

*Zwezi pın liliu don yía súrí
(Matıe 20.29-34; Marəkə 10.46-53)*

³⁵ Dıın don nə, Zwezi bwələ tıv, ba nə boɲə <Zweriko>. Liliu don yà jèé cwəɲə yuu, v lòrì. ³⁶ D nì də, lalv tə nə lə tə, v ma bwe, v wú: «Bèèè nə?» ³⁷ Ba ma swìn v con də, kv yı Zwezi, v nə yı *Nazarətə tíú tə nə twá lá nə v lə. ³⁸ D dàñ ma bubwi, v kə v nə, v wú: «Pìú *Davidə nàú, Zwezi, dəri à yinəgè!» ³⁹ Ba tə, ba nə wulə yáá nə, ba vəli tə caga v nii nə, ba wú, v pú v nii lá. Yá v tə kwen v bubwi zənzən, v wú: «Davidə nàú dəri à yinəgè!» ⁴⁰ Zwezi ma zıɣı, v ga pa, ba ja wá ba bà v con. Máná tə nə, ba nə jın wá, ba yí lá, Zwezi bwe wá, v wú: ⁴¹ «Bèèè nə n pıà, sə à fwa à pa mú?» D ma lə, v wú: «*Yuu-Tıu pa, sə à kúb na». ⁴² Zwezi ma swìn v con, v wú: «N kəni n waa à mù nə. Kv mù yıı nə, sə n yía tə pıı tə na lá. Yı jon mú». ⁴³ Naa nədv, də v na lá, v ga twá Zwezi kwa, də v bwı Yı nə. Là tə mama nı kv nətv. Yá ba dàñ ga wulə ba bwı Yı nə.

† **18:31** 18.31 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

19

Zwezi də Zaswe yoo (*Likə 3.8; 5.32*)

¹ Zwezi yà twá Zweriko tiu wa, v læ. ² Bεε don yà wulə lá, ba nə boŋə Zaswe. D yà yi lanpolɩv yuu tíú, v ga yi jɔjə tíú. ³ D yà pià, sə v na liù tə, v nə yi Zwezi. Yá v nə yi læzwənkukuə, tə pɩn v wàri Zwezi v nɩ, lalv tə yà nə púé v yuu nə yɩɩ. ⁴ Zaswe dàñ ma dəri, v va yáá cwəŋə tə yuu, Zwezi nə wá twá. D di tiú yuu, sə v ma wàní v na Zwezi, v nə wá læ. ⁵ Zwezi nə twi, v yí kv bwálí təntə, v zìn v yáá yi nə, v ga swìn Zaswe con, v wú: «Zaswe, cú tia lala! Kv mə, sə à zèn zuru n diè wa». ⁶ Zaswe dàñ pií lala, v cú tia, v ga ja Zwezi v zv v diè də pupwən.

⁷ Lià tə mama nə nɩ kv nətv, ba ŋuŋwɩn, ba ga swìn, ba wú: «Bεε wà tə zàn v va v zuru cuna liù wà tə diè wa». ⁸ Zaswe dàñ ma fàrú v yí *Yuu-Tiu yɩra, v ga swìn, v wú: «Yuu-Tiu nəń, à wá pa à jɔjə tə fan zura nə. Á nə gɩgɩɩ liù, à jon v won, à wá pií à pa kv tíú tə, kv won tə nəε banɩa». ⁹ Zwezi ma swìn Zaswe con, v wú: «Zèn kv tə, Yu jon lià tə, ba nə wulə diè təntə wa, ba cuna wa. Zaswe də biri də, v yi *Abərahəmə nəv cígá. ¹⁰ *Ləzwənə-Biu* tə yi v twi, sə v pià, v ga jon lià tə, ba nə jén ba cuna wa».

Sían səbikɩlan fugə zwansɩsara (*Matie 25.14-30*)

* **19:10** 19.10 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

11 Ba nè wulə, ba cuga tə yìèn təntə, Zwezi kùb sɪsarɪ zwansɪsara, v sùrí lá. D burv là tə, ba nè buŋa də, v nè bwələ *Zwerizalemə, v nè yí lá nè v zwèe, Yɪ wá dé v pàrì tə síún síún.

12 D dàń swìn, v wú: «Pabiu don nè vèli luv nii, kv nè ŋúná, sə ba pa wá pàrì, sə v ga píí v bà. 13 Sə v ga zɪɪ lá nè, v vìí v pɪn, v tùtònà tə wa là fugə bà v yáá nè. D tì síán səbikulv† nədɪ nədɪ, v pa ba, v ga swìn ba con, v wú: <Á ywələ də səbiu kv tə, də à ma píí à biàn>.

14 Yá v luv nii là tə ba wá swə. Ba dàń ma twá v dèń wa, ba tun là, ba wú: <Nə ba bæ wà tə pià, sə v yà nè piú>. 15 D píí v nan kv luv tə, v bà v pàrì tə pírí kwa nè. D pa ba bon tùtònà tə, v nè pɪn səbiu tə, sə v jén kv tə, ba nè nɪ.

16 Təntən liù tə fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíú, à nɪ síán səbikulv fugə nywarɪ də síán səbikulv nədɪ tə, n nè pɪn nè>. 17 Yuu tíú tə ma swìn v con, v wú: <N yɪ tutɔnzəŋu, n ga sèe à nii də pùé nədɪ. N tun zəni wiən tə wa, tə nè ba funə jə zənzən. Kv mù tə yɪrɪ, à pɪn mú cwəŋə, sə n dé pàrì à tɪan fugə yuu wa>.

18 Bələ nii liù tə də fàrú v yí lá nè, v ga wú: <Yuu tíú, à nɪ síán səbikulv bonu nywarɪ, à sùrí kv tə nè, n nè pɪn nè tə>. 19 Yuu tíú tə ma kùb swìn v də con, v wú: <N mù, à pɪn n də cwəŋə, sə n dé pàrì à tɪan bonu yuu wa>.

20 Tùtònà tə wa liù don mù fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíú nən, n síán səbikulv tə nè. À tì kv à ja va, à pəpəni à sègè gànù nii nè. 21 N fən yà jə nè, n nè yɪ liù tə, n yoo nè dà tə yɪrɪ. N yɪ liù

† 19:13 19.13 Síán səbikulv nədɪ yɪ yɪtura bíí (100) tutɔŋi ŋwírán.

tə, n nə tì kv tə, n nə wà tún, n ga ce kv tə, n nə wà dwì». D yuu tíú tə ma le wá, v wú: ²² <N yi tutunkukwìun. Á wá twá n nii sùràn tə nə, à ma b̀r̀r̀ n b̀r̀r̀. N n ỳéé də, à yi liù tə, à yoo nə dà, də à tì kv tə, à nə wà tún, à ga ce kv tə, à nə wà dwì. ²³ Bèèèè dàń nə p̀n, n wà à səbiu tə j̀j̀, n pa baywələ nə? Á nə twi nətən, à yà wá jon kv də kv yuu nywarı». ²⁴ D dàń ma swìn lià tə con, ba nə wulə lá, v wú: <Á jonə síán səbikulv nədv tə v con, á pa liù tə nə jə síán səbikulan fugə tə nə». ²⁵ Ba dàń ma swìn v con, ba wú: <Yuu tíú, sə v nə dé yáá v jə síán səbikulan fugə!» ²⁶ <Á mù nə swìn kv á con: Ba wá pa liù tə nə, v nə jə. Yá liù tə, v nə ba jə, ba wá jon mancın tə, də v nə jə. ²⁷ Á mù, á jana à duŋa tə, ba nə ba p̀à, sə à dé p̀r̀ ba yuu wa, á ja bà yəbə. Á gwıa ba à yía yuu!» »

Zwezi ma zwı Zwerizalemə wa bınabiə yuu wa
(Matıə 21.1-11; Marəkə 11.1-11; Zwan 12.12-19)

²⁸ Zwezi nə swìn nət v kwa nə, v zàn v wulə lià tə yáá, v vələ *Zwerizalemə. ²⁹ D nə bwələ Bətəfazwe də Betani tıan də paan tə nii nə, ba nə boŋə <*oliviye tıán paan> tə, v lı v karbıa tə wa lià bələ, v tun yáá, ³⁰ v ga swìn, v wú: «Á vələ tıv tə nə wulə yáá. Á nə vəli, á yí lá, á wá na bınabiə. Bìnà təntə, ka nə vwə lá, liù tə wà ka yuu jəń. Á k̀r̀r̀ ka á ja bà yəbə. ³¹ Liù nə bwe aba, v wú: <Bèèèè nə, á p̀à, sə á ja ka á ma

fwa?> Á swìán kv tíú tē con dē, kv ya *Yuu-Tiu nē pià ka».

³² Karbia tē vèli, ba na bìnà tē ndē Zwezi nē swìn nētṽ. ³³ Ba nē wulə ba kùrì bìnà tē, ka tián bwe ba, ṽ wú: «Bèèèe nē pìn, á kùrì bìnabiə ka tē?» ³⁴ Ba ma le, ba wú: «Kv yí Yuu-Tiu nē pià ka». ³⁵ Ba dàń ma ja bìnabiə tē, ba va Zwezi con. Ba lı ba ganan, ba tún ka tǎńá wa. Ba dàń pa Zwezi dı ṽ jèé tē yuu wa. ³⁶ Bìnabiə tē nē zàn dē Zwezi ka vırı, mǎńá tē wa, lià tē làrì ba ganan cwəŋə‡ tē wa. ³⁷ Zwezi nan oliviye tián paan tē yuu ṽ zını ṽ cú, ṽ ba ṽ bwələ Zwerizalemə nē. Kv mǎńá tē wa, ṽ karbia tē yà dáá zənzən, ba ga sú dē pupwən zənzən, ba zìn ba kwərə, ba ma bwı Yı nē yomılan tē mama yırı, ba nē nı. ³⁸ Ba yà bwı Yı nē, ba wú:

«Yı wá fwa zəni pıú tē yıra, ṽ nē bián ṽ mù Yuu-Tiu yırı yuu wa! Bıcan sié dē dun wulə liú tē con, ṽ nē wulə Yı *sǎń nē!»

³⁹ *Farızıan-ba wa lià duən, ba dē yà nē wulə kv lalı tē wa, swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyına, swìn n karbia tē con, sē ba pú ba nii». ⁴⁰ Zwezi ma le ba, ṽ wú: «Á mù nē swìn kv á con: Dē ba nē swə ba pú ba nii, kv ba kwèe, kapana tē nē wá fwa kv zuzugu təntə».

Zwezi kwi Zwerizalemə nē

⁴¹ Mǎńá tē nē, Zwezi nē bwələ *Zwerizalemə tē, ṽ nē nı kv ṽ zwèe, ṽ kwi kv lià tē yırı, ṽ ga swìn, ṽ wú: ⁴² «Á mù Zwerizalemə tián, á yà wáá zèn dun kv tē yəni, á ma lwarı yìèn tē, á

‡ **19:36** 19.36 Kv nētṽ bırı dē, lià tē pìn dun Zwezi nē.

nə wá twá tə nə, á ma na bɛcan siè! Yá síún nə, tə yìèn tɛntə sègè á yáá nə. Á yíá wàrì tə tə nɪ! ⁴³ Dian wá bà, tə tu á yun wa, n dɔŋa wá kù buran ba kɪkarɪ aba, ba wá kəkəli aba ba kə tətəŋi wa, ba ga pú á yun nə tia mama. ⁴⁴ Ba wá cùgù aba míámíán, ba ga pupugu Zwerizalemə tə, də là tə mama, ba nə wulə ku wa. Ba bá yá kapan nədu, ku pèn ku don yuu wa, á tiv tə wa. Tə yìèn tə mɛ wá yí, á nə wà lwarɪ mánjá tə, Yɪ nə twi, sɛ ɔ san aba tə yɪrɪ!»

Zwezi diŋi baywələ ɔ lɪ Zwifə-ba Yɪ diè tə wa

(Matìə 21.12-17; Marəkə 11.15-19; Zwan 2.13-22)

⁴⁵ Zwezi zɔa *Zwifə-ba Yɪ *diè dəwoo tə wa, ɔ diŋi baywələ lá nə, ⁴⁶ ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «Á diè tə mɛ, sɛ ka yà yɪjunt diè». Yá á mù janɪ ka, á ma fwa ŋwɪna yisəgə bwálí». ⁴⁷ Zwezi yà kàrì dɪn mama Yɪ diè tə wa. Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də là tə, ba nə yɪ lalɔɔ tə yáá tián tə, yà pìà cwəŋə, sɛ ba pa ba gu Zwezi. ⁴⁸ Yá ba yà yèrì ku tə, ba nə wá fwa, lalɔɔ tə là tə mama nə yà fin ba yíá ba kəni ɔ sùràn tə con yɪrɪ.

20

Wàà nə ken diàn Zwezi jɪn wa?

(Matìə 21.23-27; Marəkə 11.27-33; Likè 2.34-35)

¹ Dũn don nɛ, Zwezi yà wulɛ v kàrì Yũ suywáŋú tɛ, v bírì lià nɛ, *Zwifɛ-ba Yũ *diè tɛ wa. Zwifɛ-ba Yũ *joŋwana yun tián tɛ, dɛ Yũ nii *yɛnu tián tɛ, dɛ ba *nɛkwina tɛ twi ba yí wá. ² Ba dàń swìn v con, ba wú: «Bírì nɛba liù tɛ nɛ ken dián n jũn wa, n ma fwa yìèn tɛ tɛ, nɛ à yèé wàà nɛ ken dián tɛntɛ n jũn wa?»

³ Zwezi ma le ba, v wú: «À dɛ wá bwe aba yoo.

⁴ Á swìn, á bírì nɛ: Wàà nɛ ken dián Zwan* jũn wa, sɛ v lɛ lià níá wa, kũ twá dɛ Yũ yiri tɛ? Kũ ya Yũ, nɛ à yèé lɛzoni?»

⁵ Kũ pɛn ba dàń wulɛ ba tútùnì duɛn, ba ga swìn duɛn con, ba wú: «Nɛ nɛ le, nɛ wú: <Kũ ya Yũ nɛ ken dián Zwan jũn wa>, v wá bwe nɛba, v wú: <Bèèèè nɛ pɛn, á wà cígá v sugu tɛ nɛ pɛn?» ⁶ Yá nɛ nɛ swìn, nɛ wú: <Kũ yì lɛzoni nɛ ken dián v jũn wa>, lià tɛ mama wá dũl nɛba dɛ kapana ba gu, lià tɛ yèé zɛni ba waa con dɛ, Zwan yì Yũ nii *sùsùnù tɛ yiri». ⁷ Mɛ kũ mù nɛ pɛn, ba le, ba wú, ba yèrì liù tɛ nɛ ken dián Zwan jũn wa. ⁸ Zwezi dɛ ma le ba, v wú: «À dɛ bá swìn liù tɛ, v nɛ ken dián à jũn wa, à ma fwa tɛ yìèn tɛntɛ».

*Vala wɔlɔnyina duɛn zwansisara
(Matie 21.33-46; Marəkə 12.1-12)*

⁹ Kũ kwa nɛ, Zwezi wulɛ v sisari zwansisara lalɔv tɛ con, v wú: «Bɛɛ don cwén diven tián kára. D tì ka v yá dɛ tutɔnvala duɛn, sɛ ba ywàń ka yuu, sɛ v ga ŋwín ba dɛ tián tɛ bia vàn don. Kũ bɛɛ tɛ dàń ga va lɔv nii don wa,

* **20:4** 20.4 Kũ mù Zwan tɛntɛ nɛ yì *Zwan-Batisɛ.

sə v dànì lá. ¹⁰ Tìán tə bia tə bɪga máǵá tə, v tun v tètùnù don tutúnvala tə con, sə ba pa wá v kárá tìán bia tə tori. Yá kárá tə tètùnà tə mà tètùnù tə ba dɪɲa, ba dugv ba pa v píí v víí də jukorike. ¹¹ Kárá tə tíú tə kùè píí v tun v tètùnù don. Yá kárá tə tutúnvala tə kùè mà v də ɓa twɪn wá, ba ga dɪɲa wá v víí tutv. ¹² D tə kùè píí v tun tètùnù batwa nii nyiən. Ba mà v mù tə, də ba pɪra wá, ba ga dɪɲa wá, ba pa v víí. ¹³ Kárá tə tíú dàn ma bwe v tìàn won tə, v nə kùè wá fwa. D dàn ma bún v waa con, v wú: «Á wá tun à biswənə tə lá nə, dɪn don, ba wá zìlí à bìú tə mù». ¹⁴ Yá máǵá tə, kárá tə tutúnvala tə nə ni bìú tə, də v biàn, ba swìn duən con nə, ba wú: «Á nɛɲə, liù tə nə wá tun kárá tə. Nə gwɪa wá, sə kárá tə yà nə mù nyiən». ¹⁵ Ba ma ja wá, ba dil kárá tə kwa, ba ga gu wá».

Zwezi dàn ma bwe, v wú: «Bèèè nə kárá tə tíú dàn wá ma fwa ba tutúnvala təntə? ¹⁶ Ku yɪ v wá va v kárá tə wa, v gu tutúnvala tə mama, v ga tì kárá tə, v kə là duən jìàn wa».

Máǵá tə, là tə nə nì tə sùràn təntə, ba le, ba wú: «Sə kv nɛtv tə dàn ká yí, abada». ¹⁷ Yá Zwezi ywǎn ba yéé wa, v ga swìn, v wú: «Á wàrì sugv kv tə nə púpúní Yɪ sagi tə dèń á ni.

«Kapan tə, dèlwèré tə yà nə vɪga ba dugv vàn nə, kv mù nə píí kv jì diè nigwancun wárí, kv yoo nə cà».

¹⁸ Liù tə mama, v nə wá tv kv yuu wa, v wá nyonyugv v tìàn kv nə. Yá kv kapan tə nə kùè tua liù yuu wa, də kv wá titaga wá!»

19 Ku máǵá tǵntǵ wa, *Zwifǵ-ba Yu *jǵǵwana yun tian tǵ, dǵ Yu nii *yǵnu tián tǵ yà pià, sǵ ba ja Zwezi, ba yà yǵé dǵ, zwansısara tǵ yı v ma swın ba mù con yırı. Ba yà pià, ba fwa ku nǵtv tǵ, yá lalv tǵ fǵn yà ga jǵ ba.

Lanpoo ka ǵwın ka pa Romǵ-ba piú nǵfarv nǵ yoo

(Matıe 22.15-22; Marǵe 12.13-17)

20 *Zwifǵ-ba Yu nii *yǵnu tián tǵ dǵ Yu *jǵǵwana yun tian dǵn yà wulǵ ba mını Zwezi. Ba twá tıa ba yǵ lǵ, ba tun v nǵ. Ba lǵ tǵ tı ba tián ba fwa ndǵ lǵzwǵnzǵǵ nǵ. Ba pià ba twá bwiǵ nǵ, ba ma ja Zwezi, ba kǵ lǵ tǵ jıı, ba nǵ bǵrı bǵrǵ, sǵ ba pa wá yáá tíú tǵ, piú nǵfarv tǵ nǵ lı v tún. 21 Ba lǵ tǵ bwe Zwezi, ba swın, ba wú: «Karnyına, nǵ yǵé dǵ, sǵǵ tǵ, ku nǵ naǵa n nii, dǵ kǵrà tǵ, n nǵ kǵrı, tǵ yı cíǵá. N ba lǵzwǵnǵ yıi dǵrı, n yáá nǵ tǵlé dǵ dun tǵ, lǵzoni nǵ jǵ yırı. Yá n ga bırı Yu cwǵǵ dǵ cíǵá. 22 Yu *nıi pın cwǵǵ, sǵ nǵ ǵwın, nǵ à yǵé, sǵ nǵ dǵn kǵ ǵwın lanpoo, nǵ pa *Romǵ-ba piú nǵfarv tǵ nǵ?» 23 Yá Zwezi yà lıarı ba swıan tǵ, v ma swın ba con, v wú: 24 «Á pıan nǵ cııta sǵbıkulv† yǵbǵ! Wǵà yuu dǵ v yırı nǵ ba púpúı yǵbǵ?» Ba ma le, ba wú: «Romǵ-ba piú nǵfarv tǵ nǵ». 25 U dǵn ma swın ba con, v wú: «Mǵ á ǵwıán ku tǵ nǵ yı Romǵ-ba piú nǵfarv tǵ nyıǵn, á pa wá, sǵ á ga ǵwın ku tǵ nǵ yı Yu nyıǵn, á pa Yu dǵ nǵ!» 26 Ba kúǵ wǵ

† 20:24 20.24 Cııta sǵbıkulv nǵdv yı yıtıı nǵdv tutıǵı ǵwırán.

wàní yoo ba pùí ba swìn, v con. Laluv tə yáá nə, ba púé ba nii, ku nə dígà ba yun wa yuru.

Ka ti ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
(*Matie 22.23-33; Marəkə 12.18-27; 1 Korəntə tìán 15*)

²⁷ *Sadıstian-ba wa lià duən twi Zwezi con. Mə ba mù nə wú liù ba ti, v pií v bwin v naŋa tə. Ba twi ba bwe wá, ba wú: ²⁸ «Karnyina, ku púpúní Yui *nii nə, v nə pin *Moyizə nə ka tə v pa nəba, v wú: «Bεε nə tıga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú luri, v nyánú me, sə v tì kadənu tə. D lura bia v nə, v ma tún dwíí v pa v zunu tə nə tıga tə nə». ²⁹ Yá nubia barpe duən yà nə wulə. Ba nəkwia tíú tə ma swe kan, v ti v yá wá, də v wà biú v nə luri. ³⁰ Bələ tíú tə də tì kan tə v ti, də v də wà ba biú duən nə jə. ³¹ Batwa nii nyiən tə də tì kan tə v ti, də v də wà ba biú jə. Ku nətv tə fwa ba nubia barpe tə me yura. Ba mama tıga də ba liù nədu ba biú jə də kadənu tə. ³² Ku kwa nə, kan tə də twi v bà v ti. ³³ Máná tə wa, tıga nə wá bwin ba nan, ba nubia barpe tə wàà dǎn nə wá ja kan tə, v ma fwa v kan? Ba mama barpe tə yəni kan tə, ndə ba kan nə luv wa».

³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bara tə də kana tə nə wulə zèn tə, ba swe duən. ³⁵ Yá lià tə nə kúrí, sə ba yà də Yui *sǎn nə, ba ka bwin tə kwa nə kúv bá swe duən. ³⁶ Ba kúv bá ti. Ba wá yà ndə *malıke nə. Ba wá yà Yui bia. D li ba tian wa, v kə mu wá. ³⁷ Yui dí yáá, v birı *Moyizə nə də, tıga wàá ba bwin ba naŋa máná tə wa, v nə swìn v con kasɔɔ lanworu tə wa. Moyizə

bon Yu tè, v nè yì lèzoni *Yuu-Tiu Yu tè, nè nɪbara *Abərahəmə də *Yɪzakə də *Zwakobə nè jùnì. ³⁸ Kɔ nətɔ bɪrɪ də, Yu yì lià tè, ba nè wulə mɪ wa, Yu, v tà tɪga Yu. Lià tè mama, ba nè wulə də Yu, nè yì lià tè, ba nè wulə mɪ wa v yáá con yɪrɪ». ³⁹ Yu nii yənu tián tè wa lià duən ma swìn, ba wú: «Karnyɪna, n le zəni!» ⁴⁰ Lià tè dàń ga pú ba nii, fən jə ba, sə ba kúv bwe Zwezi yìen duən.

Davidə də Zwezi, wàà nè yì Yuu-Tiu?
(*Matie 22.41-46; Marəkə 12.35-37*)

⁴¹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Kɔ yì ku wá twá nətə, lià tè ma swìn də, *Kərisə yì pìú *Davidə nàú cɪcɪ, naaa? ⁴² Pìú Davidə tətə púpúní v gwaran sagɪ tè wa, v wú:

«*Yuu-Tiu swìn à Yuu-Tiu con, v wú: «Bàá jèn à jɪzən‡ nè, ⁴³ də à ma kəni n duŋa n nɛɛ dèń nè, sə n nɪŋa ba!» >

⁴⁴ Də Davidə nè boŋə Kərisə v <Yuu-Tiu>, ku dàń wá twá nətɔ, ku pa Davidə yuu tíú pìí v yà v nàú?»

Zwezi bɪrɪ, sə lià tè cì ba tián nè də Yu nii yənu tián tè
(*Matie 23.1-36; Marəkə 12.38-40*)

⁴⁵ Lià tè mama nè wulə ba cɔga Zwezi, mánǵá tè wa, v swìn v karbɪa tè con, v wú: ⁴⁶ «Á cɪa á tián nè də Yu nii *yənu tián tè. Ba mù nè swə, sə ba zv gandaran, ba ga jijiri, ba ga swə, sə ba jun ba jéré bwálá wa. Ba twá lá, ba kúrí gwələ tè, ba nè nan zəni *Zwifə-ba *jéré dii tè

‡ **20:42** 20.42 Ka jèn pìú jɪzən vən nè yì dun bwálí.

wa. Ba jøni bwálá nēzəŋə nə, diŋə nəfaran wa.
 47 Ba vɪrɪ kadəŋə wiən, ba ga fwa yɪjʊni, ba ba
 zwèe, ləzoni yáá con, sə ba ma bɪrɪ də, ba yɪ
 ləzwənzəŋə. Yɪ wá bʊrɪ ba bʊrà, ʊ ga cùgà ba
 míámíán».

21

Pírí tə, kadənu don nə pɪn
(Marəkə 12.41-44)

¹ Zwezi nə wulə ʊ ywàŋá máŋá tə wa, ʊ nɪ
 jʊə tɪán də, ba wulə ba dɪ səbiu *Zwifə-ba Yɪ
 *dìè səbiu daka tə wa. ² D nɪ kadənu don, ʊ nə
 yɪ zʊrʊ. D ken səbibii bələ daka tə wa. ³ Kʊ
 kwa nə, ʊ pɪi ʊ swɪn, ʊ wú: «Cígá mama, à mù
 nə swɪn kʊ á con: Kadənzʊrʊ təntə ken səbiu,
 ʊ doni ba duən tə mama. ⁴ Ba duən tə yɪ səbiu,
 tə nə búrí nə, ba tì ba pa. D mù yɪ kʊ tə nə ga
 ʊ jʊn dèñ nə nə, sə ʊ ma yè ʊ dé, ʊ tì ʊ pa».

Zwezi swɪn yìèn tə yoo, tə nə tʊn lʊv ma zàn
(Matìə 24.1-2; Marəkə 13.1-2)

⁵ Lìà duən yà wulə ba swɪn *Zwifə-ba Yɪ *dìè
 tə yoo, ba wú: «Kʊ cígá zìèn zəni, də kʊ kapana
 nēzəŋə, ba nə sarɪ, də wiən duən, ba nə pɪn Yɪ
 nə, tə nə ken, sə tə ma nàn kʊ». ⁶ Zwezi ma le
 ba, ʊ wú: «Á ywàŋá tə wiən tə mama. Máŋá
 don wá bà, kapan nədu tətə bá pèñ kʊ don yuu
 wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa máŋá tə yoo
(Matìə 24.3-7; Marəkə 13.3-8)

⁷ Lìà tə bwe Zwezi, ba wú: «Karnyɪna, máŋá
 ka wa nə, kʊ wá tʊn? Bèèèe won nə wá yà
 mɪmɪnʊ, kʊ nə bɪrɪ máŋá tə, tə wiən təntə nə

wá bà?» ⁸ Zwezi swìn, υ wú: «Á cia á tiàn nè, á dànà ká pa ba gıgarı aba. Lìà zenzèn wá ja à yırı, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, υ wú: «Á mù nè yı *Kərisə», yá «Wiən tē me yígúré máńá yí». Á dànà ká twá ba kwa. ⁹ Á wá nì dē, luv læzoni duən zàn, ba wulə ba tē duən. Lìà duən wá zàn, ba vı ba yun tián nii. Á dànà ká pa fən ja aba. Tē yìèn tēntē me, sē tē tun. Yá kv tà luv zaŋv máńá nè yí síún síún nētv».

¹⁰ Zwezi dàn ma swìn, υ wú: «Dwié tē luv mama wa wá ta, tē zıgı duən nè. Yá payuu wá ta, kv zıgı kv don payuu nè. ¹¹ Tıa wá səsəgi zenzèn. Kv súrı niən dē yayıpwaran nè. Yá bwálá kapıpv nè, wiən wá bà tē, nè wá kē fən lìà waa, tē duən dē ga wá nan lanworu wa.

*Ba wá wıwalı Zwezi karbia yoo
(Matıə 24.8-14; Marəkə 13.9-13)*

¹² Dē tē yìèn tēntē tē wá yí, ba wá ja aba, ba wıwalı ba ja aba. Ba va *Zwifə-ba *jéré dii lìà tē, ba nè bürı bürà yáá con, sē ba bürı á bürà, ba ga kē aba bán diè wa. Á nè sēe à nii tē yırı, ba wá ja aba, ba va pèegá dē yáá tián, pıù nəfarv tē nè lı υ tún, yáá con. ¹³ Kv mù wıwala tēntē, nè wá pa aba cwəŋə, sē á ma swìn kv tē, á nè yèé à yuu wa. ¹⁴ Kv mù nè pın, á wà me, sē á dé yáá á pa kv tē, á nè wá swìn, á ma jon á tiàn, tē yoo ja aba. ¹⁵ À mù tētē nè wá kē yənu süràn á nii wa. Kv pa ba tē, ba nè swìn, ba zıga á nè, bá wàní ba ja nii, ba ma tútònı á nii wa.

¹⁶ Á ninə-ba, də á nyɩna-ba, də á nubɩa, də á dabara tətə nə wá ja aba, ba pa là tò nə, ba nə b̀̀r̀̀r̀̀r̀̀. Là duən wá ti á waa. ¹⁷ Là tò mama wá d̀̀n aba à mù yiri. ¹⁸ Yá won mama bá fwa aba, abada. Á yukuv nədu tətə bá jén. ¹⁹ Kuv wá twá á pínú nə, á ma na mu tə, kuv nə ba zwèe Yu con».

Zwerizalemə cuna yoo

(Matìe 24.15-21; Marəkə 13.14-19)

²⁰ Zwezi kúv ma sẁ̀n, v wú: «Á nə wá na də, pamana kɩkari *Zwerizalemə, sə ba ta kuv, máná tə, á mɛ, sə á yəni də, kuv cuna máná bwələ. ²¹ Kuv máná tə wa, sə ba là tò, ba nə wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba d̀̀ pɛɛn. Ba tə, ba nə wá yà Zwerizalemə wa nə, mɛ, sə ba dəri ba nan, ba yá tiv tə. Ba tə, ba nə wá yà tɩbii tə wa kúv d̀̀n ká pií ba zu Zwerizalemə wa nə. ²² Tə dian təntə nə, Yu wá fẁ̀n v lɩɔa kuv máná təntə wa. Yá kuv wá twá nətu, kuv pa yìèn tə mɛ, Yu nii *s̀̀s̀̀nà tə nə p̀̀p̀̀nì tə nii ma sú. ²³ Kuv wá yà lɛɛ máná təntə wa, kana tə nə, ba nə jə pẁ̀í, də ba tə nə, bɩa nə ɩwà ba nyunɩ nə. Kuv luv təntə là wá dé c̀̀n zənzən, Yu lɩɔa ga wá z̀̀n ba yuu wa. ²⁴ Kuv luv tə là duɩa wá gv ba duən də lagurɩ s̀̀ú, ba ga ja ba duən ba fwa b̀̀n diè là luv níé kapɔpɔ wa. Là tò nə ba *Zwifə-ba wá mà Zwerizalemə t̀̀án, ba p̀̀ duən yuu ba niɩtɩ ba k̀̀ɛɛ́. Ba wá fwa kuv, kuv ja vələ máná tə, ba diàn nə wá bà tə zwèe».

Nətu Ləzwənə-Biu tə wá pií v bà tɩa yuu wa
(Matìe 24.29-31; Marəkə 13.24-27)

²⁵ Zwezi kúò ma swìn, ɔ wú: «Yìèn wá tun yɪcau tɛ nè pɛn tɛ waa. Tɛ wá tun càná tɛ dɛ kacɪlaccɛ tɛ wa. Fɛn zɛnzɛn wá zu là tɛ nè wulɛ tia yuu wa, vɔv tɛ dɛ muv nakulɛ tɛ zuzugu nɛfaru tɛ yɪɪ. ²⁶ Kɔ tɛ nè biàn tia yuu wa tɛ, fɛn wá gu là, ba nè wá bún kɔ yoo. Dìàn tɛ nè wulɛ lanworu tɛ wa wá gugurɛ. ²⁷ Kɔ kwa nè, ba dàń wá na *Lɛzwɛnɛ-Biu* tɛ bakwan tɛ wa, dɛ ɔ biàn dɛ dìàn dɛ dun tɛ nè dáá. ²⁸ Mánǎ tɛ, tɛ yìèn tɛntɛ nè wá wulɛ tɛ tɔŋa, á zɪan á yun yɪ nè, á kwɛn á tiàn á zɪɪ mɛnɛ mɛnɛ, á ga ywǎń. Yɪ wá jon aba á jun wa, síún síún».

Zwezi kàrì kapɪɪ yoo

(Matì 24.32-35; Marəkə 13.28-31)

²⁹ Kɔ kwa nè, Zwezi swìn, ɔ wú: «Á ywǎńǎ kapɪɪ dɛ tiàn tɛ duɛn: ³⁰ Mánǎ tɛ, á nè nɪ tɛ zɪan tɛ dɛ, tɛ wulɛ tɛ twe, liù nè bá swìn á con dɛ, wocəri mánǎ bwɛlɛ. ³¹ Mɛ kɔ yɪ nɛtu, dɛ á nè nɪ tɛ yìèn tɛ, tɛ twi tɛ tun á lwara dɛ, Yɪ pàrì diŋɛ tɛ bwɛlɛ. ³² Cígá mama, à mù nè swìn kɔ á con: Kɔ yoo tɛntɛ wá tun, dɛ zèn là tɛ mama, ba nè wulɛ tia yuu wa, tɛ wà tɪ ba zwèè. ³³ Lanworu dɛ tia wá jén, yá à sùràn tɛ mù bá jén, abada!»

Kɔ mɛ, sɛ á dàná ká dwèè á ma dìàn Zwezi túrí dun tɛ

(Matì 24.44)

³⁴ Zwezi kúò ma swìn, ɔ wú: «Á cia á tiàn nè, á dàná ká pa swanyua dɛ wiɛn tɛ, á nè pìà, sɛ á ma yà lɔv wa twara jon á pubuŋɪ tɛ. Kɔ

* **21:27** 21.27 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nè ɔ swìn.

nə tà nətʋ, kʋ dɪn tɛ wá dì á yuu wa naa nɛdʋ.
³⁵ Kʋ dɪn tɛ nə, kʋ wá yà ndə waya nə, kʋ nə
 janɪ ganaŋa, kʋ pa lià tɛ mama nə, ba nə wulə
 tɪa ka tɛ mama yuu wa. ³⁶ Á dānà ká dwèe, á
 jùnà Yɪ máŋá mama, sə á ma wàní á ja diàn á
 jon á tiàn kʋ tɛ jɪn wa, kʋ nə wá bà. Nətʋ nə
 á wá wàní á zɪɠɪ *Ləzwənə-Biu† tɛ yáá nə».

³⁷ Yɪcav wa, Zwezi yà kàrì *Zwifə-ba Yɪ *dìè
 tɛ wa. Tɪtɪn nə ʋ yà nan, ʋ va ʋ pʊrɪ tɪa *oliviye
 tiàn paan tɛ yuu wa. ³⁸ Jɪjʋ fuən fuən lalʋ tɛ
 mama yà dəri, ba va ʋ con, Yɪ diè tɛ wa, ba
 cɔga wá.

22

Lìà vʋrʋ, sə ba ɠʋ Zwezi

*(Matìe 26.1-13; Marəkə 14.1-9; Zwan
 11.47-53)*

¹ Cànà tɛ *Zwifə-ba nə dé dipen tɛ, kʋ nə ba
 sabwarɪ kəni tɛ, ba nə boŋə <*Pakə> cànà tɛ,
 máŋá yí kʋ zwèe. ² Zwifə-ba Yɪ *joŋwana yun
 tiàn tɛ, də Yɪ nii *yənu tiàn tɛ, yà pià cwəŋə,
 sə ba ma ɠʋ Zwezi, yá ba yà dəri lià tɛ fən.

*Zwidasə ken sírí, sə ʋ ja Zwezi, ʋ pa ʋ dʋŋa
 nə*

(Matìe 26.14-16; Marəkə 14.10-11)

³ *Sɪtana dān ma ja Zwidasə, Zwezi kar-
 bɪa fugə bələ tɛ wa liù don, ba nə boŋə
 <Yisəkariyotə>, ʋ zʋ. ⁴ Zwidasə vəli, ʋ vʋrʋ də
 *Zwifə-ba Yɪ *joŋwana yun tiàn tɛ, də Yɪ *dìè
 lià tɛ nə cì ka nə tɛ yun tiàn tɛ, ʋ bɪrɪ ba nətʋ

† **21:36** 21.36 Zwezi yɪ ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

tə, ʋ nə wá twá tə, ʋ ma kə wá ba jìàn wa. ⁵ Ba là tò pwìì poli zəni. Ba dàñ kàn nii də, ba wá pa wá səbiu. ⁶ Zwidasə də ba ken duən yuu, ʋ dàñ ga pìà cwəŋə nəzəŋu tə, ʋ nə wá twá ʋ ma kə wá ba jìàn wa.

*Zwezi karɓia tanɩ Pakə cànà wodiu
(Matie 26.17-20; Marəkə 14.12-17)*

⁷ Dian tə, ba nə yàá dé dipen tə, ku nə ba sabwarɩ kəni, tə twi tə yí. Ku təntən dɩn tə nə nə, ba mɛ, sə ba gu pabii, ba ma fwa *Pakə cànà tə wodiu. ⁸ Zwezi dàñ ma tɔn Piyerə də Zwan, ʋ swìn ba con, ʋ wú: «Á vələ, á tanɩ wodiu tə, á pa nəba, sə nə dé». ⁹ Ba ma bwe wá, ba wú: «Yèn nə n pìà, sə nə tanɩ ku mù wodiu təntə?» ¹⁰ Zwezi swìn ba con nə, ʋ wú: «Á cuga zəni! Máná tə wa, á nə wá zv tiv tə wa, á wá jérí bɛɛ don, ʋ nə zɩŋa níá kwàrá. Á wá pú ku bɛɛ tə nə, á zv sán tə wa, ʋ nə zwɩ. ¹¹ Á ga swìn diè tə tíú con, ʋ wú: «Karnɩna bwe, sə ʋ jén diè tə, ʋ də ʋ karɓia tə nə wá dé Pakə cànà wodiu ka wà tə, wa yèn?» ¹² D dàñ wá bɩɩ aba dəyuu diè nəfarɩ don, də ku wa zɩla. Mə lá nə, á wá tanɩ Pakə cànà wodiu tə». ¹³ D karɓia tə dàñ ma va, ba na tə yìèn tə mama, ndə Zwezi nə man, ʋ bɩɩ ba nətv. Ba dàñ ga kə Pakə cànà wodiu tə sírí lá nə.

Yuu-Tiu nimarɩ wodiu tə yoo

(Matie 26.26-30; Marəkə 14.22-26; 1 Korəntə tìán 11.23-26)

¹⁴ Cànà tə wodiu diŋə máná yí, Zwezi də ʋ *tɔntɔna tə dàñ twi ba jèn duən nə, sə ba wulə

ba dé. ¹⁵ D swìn ba con, v wú: «À sóní zəni, sə nə mama tə kə duən nə, nə dé *Pakə cànà wodiu kv tə, də à càn máǵá tə wà yí. ¹⁶ Yá à mù nə swìn kv á con: À kúv bá piì à dé kv tə, kv ja vələ máǵá tə, ba nə wá nì kv cànà təntə dèñ, Yı pàrì tə wa». ¹⁷ D dàñ ma tì wùrú zɔŋa tə, v kə v con, v ga kə Yı lèèè. Kv kwa nə, v swìn, v wú: «Á jɔŋə á nyv, á tàrà duən! ¹⁸ À mù nə swìn kv á con: À kúv bá nyv diven də aba, kv nə zɪɪ sív, kv ja vələ máǵá tə, Yı nə wá dé v pàrì tə». ¹⁹ Kv kwa nə, v tì dipen tə, v kə Yı lèèè kv yɪɪ. Kv kwa nə, v fva fva kv, v pa ba, v ga swìn ba con, v wú: «Kv yɪ à yɪra tə nə, kv nə pɪn aba. Á dàñ fva kv nətɔ tə, á ma lìí à yoo». ²⁰ Ba nə dí ba zwèè, máǵá tə wa, Zwezi kúv tì diven wùrú zɔŋa wa, v fva nətɔ, də v pa ba, v ga swìn, v wú: «Diven kv tə wùrú zɔŋa ka tə wa nə yɪ à jana tə, tə nə yɪ Yı *nimaru dùn tə, tə nə wá nan á yɪɪ».

*Zwezi birɪ də, ba wá ja wá, ba pa dvɔŋa nə
(Matìə 26.21-25; Marəkə 14.18-21; Zwan
13.21-30)*

²¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á ywàǵá, liù tə, v nə wá ja nə, v pa tə, wulə də nə, wodiu kv tə yuu wa. ²² *Ləzwənə-Biu* tə mɛ, sə v víí, ndə kv nə mɛ nətɔ, yá kv wá yà càn kv pa liù tə nə, v nə wá ja wá, v pa». ²³ Ba dàñ ma wulə ba bwe duən, sə ba jén, wàà nə wá fva kv yoo təntə ba wa.

---

* **22:22** 22.22 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

Wàà nè dwə nə mama?
(Matie 18.1-4; 19.28; 20.25-28; Marəkə
10.35-45; Zwan 13.2-17)

²⁴ Zwezi karbia tútùní duən, sə ba jén, ba wa nə mə, sə v jèn ba mama yuu wa. Ku mù nè pɪn, tútùná dàń twi, tə tu ba tətəŋi wa. ²⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Pèegá dé diàn ba luv dwíé tə mama yuu wa. Yá ba boŋə luv pabɪa mù «lìà tə, ba nə fwa zəni». ²⁶ Yá ku wà mə, sə ku ya nətɔ á mù con. Liù tə, v nə yɪ ləzwənfərv á wa, mə, sə v ya ndə bisumabiə nə. Yá liù tə, v nə tɪ aba, mə, sə v ya ndə liù tə nə, v nə tɪŋa v pɪn aba. ²⁷ Liù tə, ba nə tɪŋə wodiɪ, ba pɪn, v dé, də v tə, v mù nə nə tɪŋə ku, ba wàà nə dwə v don? Ku tà liù tə, v nə dé tə, naaa? Á wa nə, à mù Zwezi, à yɪ ndə liù tə nə, v nə tɪŋa, v pɪn aba.

²⁸ Á yɪ lià tə, á nə yɪ də nə, dɪn mama à càɴ tə də máŋá tə wa, yìèn nə yugu nə, sə tə pa à tɪn yokɔkwɪɪn. ²⁹ Á swə, sə á də dé ku pà̀rì təntə, ndə à nyɪna nə pɪn, sə à də dé ku nətɔ. ³⁰ Á wá dé càɴà də nə, à pà̀rì diè tə wa. Á wá jèn padaran yun á bù̀rì *Yɪzərayelə dwíé dəkurən fugə bələ tə bù̀rà».

Zwezi biri də, Simon Piyerə wá swìn də, v yè̀rì wá

(Matie 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Zwan
13.36-38)

³¹ Zwezi swìn Simon Piyerə con, v wú: «Simon, Simon, cɔgɔ! *Sɪtana lò̀rì cwəŋə, sə v zɪzaga aba, ndə ba nə zɪzaga wobɪa, sə ba lɪ tə də tə wopulə duən wa. ³² Yá à dàń jun Yɪ

à pa mú, sè n waa tɛ, n nə ken Yɪ nə tɛ, dàn ká jén. Máná tɛ wa, n nə wá pùí n bà à con, sè n dàn n nubia jìàn». ³³ Simon Piyerə le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, à ken à sírí, sè à zv bán diè dɛ mú, sè à tɪ dɛ mú». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Piyerə, à mù nə swìn kv n con: N wá ten dɛ, n yèrì nə zèn, nəε batwa, dɛ cəbɪv tɛ wà kwi».

Zwezi biri, nɛtv tɛ, ba nə wàá ba tɛ

³⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Dɛ à yà nə tun aba, à ga swìn dɛ, á dànà ká tì sɛbiu, nə à yèé lòò, nə à yèé natura, bɛɛɛ yà nə mùrì aba?» Ba ma le wá, ba wú: «Won mama wà nɛba mùrì». ³⁶ Zwezi ma kùò le, v wú: «Síún nə, sè liù tɛ, v nə jɛ sɛbiu, sè v tì, sè liù tɛ, v nə jɛ lòò, sè v tì, sè liù tɛ, v nə ba lagurɪ sùú jɛ, sè kv tíú yè v gandarv, v dé yáá, v ma yè lagurɪ sùú. ³⁷ À mù nə swìn kv á con: Kv mɛ, sè kv púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa nii ma sú, tɛ tun à yira: <Ba gəlì wá, ba ma cen yolwanfwana nii nə>. Cígá, kv tɛ nə púpúní à yuu wa, tɛ biàn, sè kv jì». ³⁸ Karbia tɛ le, ba wú: «*Yuu-Tiu, nèn lagurɪ sián bɛlɛ». Zwezi ma le ba, v wú: «Kv mɛ nɛtv».

Zwezi jònì Yɪ Zwesemane nə

(*Matìə 26.36-46; Marəkə 14.32-42; Zwan 18.1-2*)

³⁹ Kv kwa nə, Zwezi nan, ndɛ v dɪan mɛ nə fwa nɛtv tɛ, v va *oliviye tìán paan tɛ yuu wa. D karbia tɛ ga púé v kwa. ⁴⁰ Máná tɛ wa, v nə vɛli, v yí kv bwálí tɛntɛ, v swìn ba con, v wú: «Á lòrì Yɪ, sè v san aba, sè *Sɪtana dàn ká wàní aba, v dédén, sè v yigu, v pa á tun

yokukwɩɩɩ». ⁴¹ D dàń ga fàrú v nan kwa, v va yáá mancɩn, ndə liù ka dɩlɩ kapan, ku va ku tu bwálí nə, v tu v nadwana yuu, v ga lòrì Yɩ. ⁴² D dàń swìn, v wú: «À nyɩna, də n nə pìà ku, pa, sə yacara tətə twiən tə yá nə. Yá à pìà, sə n mù puswənə nə tun, sə à mù nyiən tə ga kwèe». ⁴³ *Malɩka dàń ma zàn Yɩ *sàń nə, ka bà ka nan Zwezi nə, ka cú ka dàn v jìàn. ⁴⁴ Zwezi pùé cùgù zənzən. Ku mù nə pɩn, v lòrì Yɩ də diàn zənzən. D tɩbɩv palɩ ndə jana nə, ku loni, ku twɩ tɩa. ⁴⁵ D nə lòrì Yɩ v zwèe, v zàn v pìi v bà v karbɩa tə con. Yá v twi, də ba pwíi cùgù. Ku mù nə pɩn, ba tégé ba dwèe. ⁴⁶ D swìn ba con, v wú: «Bèèè nə pɩn, á dwèe? Á zaŋa, á ga lòrì Yɩ, sə Sɩtana dàn ká wàní aba v dádén, sə v yigu, sə v pa, á tun yokukwɩɩɩ».

Zwezi janv tə yoo

(Matie 26.47-56; Marəkə 14.43-50; Zwan 18.3-12)

⁴⁷ Zwezi nə wulə v swìn, máná tə wa, də nèn lià nə ba biàn. Liù tə, ba nə boŋə Zwidasə, v də nə yɩ Zwezi karbɩa fugə bələ tə wa, liù don, yà nə wulə ba yáá, v vəli. D fàrú v yí Zwezi yɩra, sə v kukwalɩ† wá. ⁴⁸ Zwezi dàń ma swìn, v wú: «Mə ku wá twá kukwalv nə, n ma ja *Ləzwənə-Biuf‡ n pa!» ⁴⁹ Lià tə nə wulə də Zwezi tə, nə na yoo tə, ku nə biàn, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, nə wá za də lagurɩ sɩán, naaa?» ⁵⁰ Ba wa liù don ma cùrí lagurɩ sùú, v ma za *Zwifə-ba Yɩ

† **22:47** 22.47 Ku nətə tə yɩ *Zwifə-ba yofwamɩɩɩ, də ba nə jérí duən, nə à yèè də ba nə vəli duən sàń, sə ba na duən.

‡ **22:48** 22.48 Zwezi yɩ v tətə yoo nə v swìn.

*joŋwana yun tián nəkwiɑ tətònù jizən zɪn, ʋ gwəŋə. ⁵¹ Zwezi dàń ma swìn, ʋ wú: «Á yágá, ku me nətʋ!» Ɖ ma dwen beɛ tə zɪn tə nə, ʋ ga zùrì ku.

⁵² Ku kwa nə, Zwezi swìn Yɪ joŋwana yun tián tə, də Yɪ *diè lià tə nə cì ka nə tə yun tián tə, də Zwifə-ba *nəkwiɑna tə con, ba nə twi, sə ba ja wá tə, ʋ wú: «Á twi də lagɔrɪ sɪán də dangwələn, sə á ma ja à nə, ndə à yɪ ŋwìàn tə, à nə gwɪ lià. ⁵³ À yà wulə də aba dɪn mama, Zwifə-ba Yɪ diè tə wa, á ga wà nə jɪn. Yá máŋá ku tə yɪ á mù, də liù tə, ʋ nə yɪ yikunu più tə nyiən».

Piyerə swìn də, ʋ yèrì Zwezi

(Matie 26.69-75; Marəkə 14.66-72; Zwan 18.25-27)

⁵⁴ Ba nə jɪn Zwezi, ba ja wá, ba va *Zwifə-ba Yɪ *joŋwana yun tián nəkwiɑ tə diè wa. Piyerə púé ba kwa yɪŋɔna. ⁵⁵ Ba ken mən, ba jèé tə yáá, Yɪ joŋwana yun tián nəkwiɑ tə kàrá tətəŋi wa. Piyerə də twá ʋ jèé ba tətəŋi wa lá. ⁵⁶ Tɔtɔnbua don nə nɪ wá, mən tə yáá nə, ʋ ywàń wá zən, ʋ ga swìn, ʋ wú: «Beɛ wà tə də yɪn də Zwezi!» ⁵⁷ Yá Piyerə ten, ʋ wú: «À nakua, à yèrì wá!» ⁵⁸ Ku nə fwa mancɪn, beɛ don də nə kùù ʋ nɪ wá, ʋ swìn, ʋ wú: «N də wulə ba lià tə wa». Piyerə ma le beɛ tə, ʋ wú: «À twá à təlél ba wa!» ⁵⁹ Ku nə le ndə lugu nədu nə, liù don də tə zɪɣɪ diàn, ʋ wú: «Cígá mama, beɛ wà tə də yɪ Galile tíú. Ɖ də yɪn də Zwezi».

⁶⁰ Piyerə le, ʋ wú: «À dabɛɛ, à yèrì ku tə, n

nə swìn!» Kù máǵá tə wa, ʋ nə wulə ʋ swìn, də cəbɪʋ kwi. ⁶¹ *Yuu-Tiu pìí ʋ wəvəri, ʋ ywàñ Piyerə. Piyerə dàń líí kù tə, Yuu-Tiu nə swìn ʋ con nə, ʋ wú: «Zèn, də cəbɪʋ tə nə wà kwi, n wá ten nɛɛ batwa də, n yèrì nə». ⁶² Piyerə dàń nan, ʋ ga kwi yinənkurə.

*Ba mà Zwezi də ba twìn wá
(Matìə 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Zwan
18.12-24)*

⁶³ Bara tə nə jə Zwezi tə wulə ba mɪŋa wá də ba mà. ⁶⁴ Ba yàá pú ʋ yíá nə, ba ga bwe wá, ba wú: «Lwarì liù tə, ʋ nə mà mú!» ⁶⁵ Ba swìn sùràn duən, tə nə twìn Yɪ, ba pa wá.

*Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tə, ba nə b̀̀r̀̀r̀̀
b̀̀r̀̀r̀̀r̀̀, yáá con*

⁶⁶ Tia nə twi ka purì, máǵá tə wa, *Zwifə-ba *nəkwɪna, də Yɪ *jɔŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə twi, ba kun duən nə, ba ga pa ba ja Zwezi, ba ja bà ba yun tián tə, ba nə b̀̀r̀̀r̀̀r̀̀ *b̀̀r̀̀r̀̀r̀̀r̀̀ tə yáá con. ⁶⁷ Ba swìn, ba wú: «Swìn nə con də, n nə yɪ *Kərisə». Zwezi ma le ba, ʋ wú: «À nə swìn kù á con, á bá pa kù cíǵá. ⁶⁸ À ma nə bwe aba bwiə nədɪ, á bá le nə. ⁶⁹ Kù nə zɪɠɪ síún, *Ləzwənə-Biu§ tə wá jèñ Yɪ tə, ʋ nə wulə tə mɛ yuu wa, jɪzən* vàn nə». ⁷⁰ Ba mama tə dàń ma swìn, ba wú: «Kù mù yɪrɪ nə, n yɪ Yɪ-Biu?» Zwezi ma le ba, ʋ wú: «À yɪ wá, ndə á nə swìn nɛtu». ⁷¹ Ba dàń ma swìn, ba wú:

§ **22:69** 22.69 Zwezi yɪ ʋ tətə yoo nə ʋ swìn. * **22:69** 22.69 Ka jèñ pìù jɪzən vàn nə yɪ dun bwálí.

«Nə kúù ba là pìà, sə ba burɪ nəba yoo don.
Nə tətə nì ku v nii wa».

23

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáá con

(Matie 27.11-14; Marəkə 15.2-5; Zwan 18.28-38; Totvnan 4.25-28)

¹ *Zwifə-ba *nəkwɪna, də Yɪ *joŋwana yun tìán tə, də Yɪ nii *yənu tìán tə mama ken duən, ba zàn ba ja Zwezi, ba ja va *Pilatə yáá con. ² Ba swìn ba zɪɣɪ Zwezi nə, ba wú: «Nə nɪ bæ wà tə, də v sugə nə luv dwíí tə, v kəni *Romə-ba nə. D cì, sə ba dàn ká ŋwín lanpoo, ba pa Romə-ba piú nəfarv tə nə, v ga wú, v mù nə yɪ *Kərisə, ku dən nə yɪ piú». ³ Pilatə dàn ma wulə wá v bwe, v wú: «N mù nə yɪ Zwifə-ba piú tə?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mə ku yɪ nətv, ndə n nə swìn tə».

⁴ Pilatə ma swìn Yɪ joŋwana yun tìán tə, də laluv tə con, v wú: «À ba yolwan na bæ wà tə yuu wa». ⁵ Yá ba tə zɪɣɪ diàn ku yuu wa, ba swìn, ba wú: «D kàrà tə, v nə kàrì Zwide nagwanaa tə mama wa, sugə là tə, ka kəni Romə-ba nə, ku nə zɪɣɪ Galile nagwanaa, ku ja ba ku nan yəbə».

Pilatə pɪn, ba ja Zwezi, ba va Erodə yáá con

⁶ Májá tə wa, *Pilatə nə nì tə yìèn təntə, v bwe, sə v lwarɪ, də Zwezi nə yɪ Galile tíú. ⁷⁻⁸ D nə twi, v nì də, ku yɪ nətv, v lwarɪ də, v nan piú *Erodə payuu tə wa. Ku dian dáá, Erodə nə nì də, ba swìn Zwezi yoo. D pìà, sə v na Zwezi, v də yà buŋa də, Zwezi wá fwa yomlv

don, v biri wá. Erodə də yà twi kv máná tə wa, *Zwerizalemə wa. Kv m̀ nè pın, Pilatə pa, ba ja Zwezi, ba va, ba pa Erodə nə. Máná tə wa, v nə ni Zwezi, v pùé poli zənzən. ⁹ Pìú Erodə bwe Zwezi bwiə kapuvu, yá Zwezi ga wà wá le. ¹⁰ *Zwifə-ba Yu *joŋwana yun tián tə, də Yu nii *yənu tián tə də yà zıga lá, ba swın sulwana ba zıga Zwezi nə. ¹¹ Erodə də v pamana tə wulə ba muŋa wá. Ba nə mun wá, ba zwèe, ba ti ganmuli, ba ma zv wá, ba ga pa ba piı ba ja wá, ba va Pilatə con. ¹² Kv diın tə nə, piú Erodə də Pilatə piı ba jì dabara, ndə kv tà ba mù yà nə duŋa duən fuən.

*Ba b̀r̀ Zwezi b̀r̀, sə ba gv wá
(Matie 27.15-30; Marəkè 15.6-19; Zwan
18.39-19.16)*

¹³ *Pilatə ken *Zwifə-ba Yu *joŋwana yun tián, də Zwifə-ba yun tián tə, də lalvu tə duən nə, ¹⁴ v ga swın ba con, v wú: «Á jin bæ wà tə, á ja bà, á ga á wú, v sugə lià, v kəni *Romə-ba nə. À mù nè bwe wá á yáá con, à mù wà yolwan nədu ni, tə mù yìèn təntə wa, á nè swın á zıgi v nə. ¹⁵ Pìú *Erodə də wà yoo ni v yuu wa. Kv m̀ nè pın, v pa ba piı ba ja wá, ba bà nè con. Bæ wà tə wà yoo fwa, kv nə me, sə ba gv wá, kv yiri nə. ¹⁶ À dān wá pa, ba mà wá, ba ga ti wá ba dugv». ¹⁷ [Kv yà yi kálú, *Pakə cànà mama nə yí, sə ba dugv bān diè liù nədu.] ¹⁸ Ba mama tə twá duən, ba bubwi, ba wú: «Pa, ba gv wà tə, sə ba ga dugv Barabasə!» ¹⁹ Kv Barabasə təntə zàn v sugu *Zwerizalemə tián, v kəni Romə-ba nə, máná don wa. Kv tə sùrí

laguru don nè, v nè fwa. Ku mù nè pun, ba yà jun wá, ba kè bàn diè. ²⁰ Pilatè nè pìà, sè v dugu Zwezi tē, v dān pìi v kùù tì sugu, sè v swìn là tē con. ²¹ Là tē dān cèrí, ba wú: «Pa, sè ba paa wá dagarv yuu wa! Pa, sè ba paa wá dagarv yuu wa!» ²² Pilatè kùù bwe, v swìn ba con, nè batwa nii nè, v wú: «Bèèè yokukwìun nè, v fwa? À mù wà yoo ni v yuu wa, ku nè mē, sè ba gu wá ku yiri. À dān wá pa, ba mà wá, à ga tì wá ba dugu». ²³ Yá là tē dān tē bubwi, ba kēni yu nè, ba wú, v pa, sè ba paa Zwezi dagarv tē yuu wa. Ba bubwiē tē kálí Pilatē. ²⁴ Pilatē ma sèe, sè v fwa ku tē, ba nè pìà. ²⁵ D ma tì Zwezi, v pa ba, sè ba ma fwa ku tē, ba nè pìà. D dān ga dugu bēe tē, ba nè lōrì. D mù liù tē, v nè sugē là duēn v kēni Romē-ba nè, v ga fwa laguru dē. Ku mù nè pun, ba ma kè wá bàn diè.

*Pamana ja Zwezi, ba vèlè v guru bwáli
(Matìe 27.31-34; Marəkè 15.20-23)*

²⁶ Pamana tē nè ja Zwezi, ba vèli máṅá tē wa, ba jérì bēe don, ba nè boṅè «Simon, Sirene tíu», dē v naṅa gav v biàn. Ba jun ku bēe tē, ba jon Zwezi dagarv tē, ba ma zūn wá, v ja pìi v wulè Zwezi kwa. ²⁷ Là zēnzēn púé Zwezi kwa, dē kana ba nè wori, ba ga zalì ba jìàn. ²⁸ Zwezi ma pìi v vèvèri, v swìn ba con, v wú: «*Zwerizalemè tìán kana-ba, á dànà ká kwi á pa à mù nè! Á kwíó á pa á mù dē á bīa nè! ²⁹ Máṅá don wá bà, ba nè wá swìn, ba wú: «Pupwēn wulè dē kana tē, ba nè wàrì biú ba luri. Pupwēn wulè dē ba tē, ba nè wà luri dē

mama. Pupwèn wulè dè ba tɛ, biù wà ba nyɔnɔ nɛ nyɔa». ³⁰ Kɔ máná tɛ wa, lià wá lòrì pɛɛn, sɛ tɛ tɔ ba yuu nɛ, dɛ ba lòrì dɛdwɛlɛn, sɛ tɛ dɛ pú ba yuu nɛ. ³¹ Dɛ ba nɛ fwa à mù, à nɛ yɛ ndɛ dalɔ nɛ nɛtɔ, ba wá fwa á mù, Zwerizalemɛ tìán, á nɛ yɛ ndɛ dakɔran nɛ, ba dwen nɛtɔ». ³² Pamana tɛ nɛ jɛ Zwezi, ba vɛlɛ, sɛ ba gu, máná tɛ wa, ba jɛn yolwanfwana bɛlɛ, dɛ ba kɛ lá, ba sùrí Zwezi nɛ, sɛ ba gu dɛ wá.

Ba paa Zwezi dagarɔ yuu wa

(Matìè 27.35-44; Marəkè 15.24-32; Zwan 19.16-24)

³³ Pamana tɛ nɛ vɛli, ba yí bwálí tɛ, ba nɛ boŋɛ <yuzɔŋa bwálí> tɛ, máná tɛ, ba paa Zwezi dagarɔ tɛ yuu lá nɛ. Ba paa yolwanfwana bɛlɛ tɛ dɛ dagaran bɛlɛ duɛn yuu, ɔ don ɔ jɛzɛn yuu, ɔ don tɛ dɛ ɔ jɛgwɛɔ yuu. ³⁴ Zwezi dàń ma swìn, ɔ wú: «À nyɔna, ba yèrì kɔ tɛ, ba nɛ fwa. Kɔ mù yɛrɛ nɛ, kwɛn ba cɔna tɛ, n li n mù dɛ ba mù pwɛrɛ wa». Ba tá kwé, ba ma tàrà ɔ ganan. ³⁵ Lià zɛga lá, ba ywàŋá kɔ tɛ nɛ fwa. *Zwifɛ-ba yun tìán tɛ mù wulɛ ba muŋa wá, ba ga swìn, ba wú: «D jon lià duɛn, ɔ nɛ yɛ *Kɛrisɛ tɛ, Yɛ nɛ kúrí, sɛ ɔ jon ɔ tɛtɛ». ³⁶ Pamana tɛ dɛ wulɛ ba muŋa wá, ba fàrú ba yí ɔ yɛra, ba làrì divɛn nyɔnɔ ɔ nɛ, ³⁷ ba ga swìn, ba wú: «N cígá nɛ yɛ Zwifɛ-ba pìú, sɛ n tɛtɛ dàń jon n tìán!» ³⁸ Ba ken púpúná duɛn ɔ yuu con nɛ, ba wú: «D tɛ nɛ yɛ Zwifɛ-ba pìú». ³⁹ Yolwanfwanu tɛ don, ba nɛ paa dagarɔ tɛ yuu, dɛ wulɛ ɔ twɛn wá, ɔ wú: «N nɛ yɛ Kɛrisɛ, jon n tɛtɛ tìán, sɛ n ga jon nɛba, n kɛ lá!» ⁴⁰ D don tɛ dàń caga

υ nii nə, υ ga swìn, υ wú: «N mù, n ba Yü fən dəri, n mù liù tə, n mù də υ mù mə, nə wulə tə càn tətə wa? ⁴¹ Kù yì kù twá, nə mù tütunεε nə. Kù mù nə pìn, nə mù bələ tə mə, sə nə dé càn tə tə. Yá υ mù wà won mama fwa, kù nə lwara». ⁴² Kù kwa nə, υ swìn Zwezi con, υ wú: «Lií à yoo, máŋá tə wa, n nə wá dé n pàrì tə». ⁴³ Zwezi ma le wá, υ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kù n con: Zèn, n wá yà də nə Yü *sàñ nə».

Zwezi tian tə yoo

(Matie 27.45-56; Marəkə 15.33-41; Zwan 19.25-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Kù nə zıgı lugu fugə bələ máŋá wa, yıcaυ tə kúð ba poni jə, yikunu ga púé tia tə mama nə, kù ja va dədəni lugu batwa. *Zwifə-ba Yü *dìè mimii gànò tə cıɾı* bələ. ⁴⁶ Zwezi bubwi υ kə yü nə, υ ga swìn, υ wú: «À nyına, à ken à mı tə n jun wa». D nə swìn tə sùràn tə kwa nə, nə υ mı zwèe. ⁴⁷ *Romə-ba pamana bíi yuu tíú tə nə nı kù tə nə tın, υ pın dun Yü nə, υ ga swìn, υ wú: «Cígá mama, bεε wà tə yà yı cígá tíú». ⁴⁸ Lalυ tə mama nə twi, ba na yoo tə nə tın, pıi ba vırı, də ba zalı ba jìàn nə də pucvı. ⁴⁹ Ba tə mama nə yèé Zwezi, də kana tə nə kwé wá ba nan Galile nagwanaa, də yà zıga yıŋvna, ba ga ywàŋá won tə nə tıŋa.

* **23:44-45** 23.44-45 Mimii gànò təntə nə pwèe bwálí tə, Yü jɔŋwana yun tıán nəkwıa tə cıɾı nə yàá zv, υ fwa *jɔŋı tə υ pın Yü nə, də lià tə duən tə nə zwı, ba mə lá tə duən nə. Gànò təntə cıɾı tə bıɾı də, liù mama dāñ wáá Yü yıra, υ yı.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo
(Matie 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Zwan
19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Bεε don yà wulə là tə nə buri bura tə wa, v yiri nə Zwuzefə. D nan *Zwifə-ba tiv don, ba nə boŋə <Arimate>. D yi cigá tíú, v ga jə bɪcabwanv də. D yà yi liù tə, v nə dànì, sə Yu dé v pàrì tə. D mù bεε təntə wà sèe, v twá v duən tə nə buri bura tə ba yofwanεε tə wa. ⁵² D vèli v yí *Pilatə, v ga lòrì cwəŋə, sə v gùrì Zwezi. ⁵³ D li wá dagarv tə yuu, v kə tia, v pəpəni kv, v kə ganpon wa. D dān ja wá va, v tún ləbəri wa, ba nə kua pìù kapan wa, ba nə tə wà liù lá ken. ⁵⁴ Zwifə-ba *sié dɪn tə yà bwələ. Kv mù nə pɪn, là tə mama wulə ba kəni ba sírí.

⁵⁵ Kana tə nə nan Galile nagwanaa, ba twá Zwezi kwa, ba bà tə kwé Zwuzefə, ba va ba na ləbəri tə, də nətɔ tə, ba nə ken Zwezi buv tə wa. ⁵⁶ Ba nə pií, ba vií, ba tanɪ tɪralɪ də tɪralɪ nuga, ba kə duən nə. Ba síí, kv kwa nə, ndə Yu *nii yìèn tə, v nə pɪn *Moyizə nə, nə birɪ, sə kv fwa nətɔ tə *sié dɪn nə.

24

Zwezi bwin v nan tian wa
(Matie 28.1-10; Marəkə 16.1-11; Zwan
20.1-10)

¹ *Zwifə-ba *sié dɪn tə tɪkɔnɪ nə, kana tə zàn juv fuən fuən, ba zɪn tɪralɪ tə, ba nə kwɛn, ba ja va ləbəri tə nii nə. ² Ba nə vèli ba yí lá nə, ba nɪ də, kapan tə bəbəli, kv nan ləbəri tə nii nə. ³ Ba dān zua ba yí lá, ba ga na də, *Yuu-Tiu

Zwezi tigtu tē tēlé lá nē. ⁴ Ba nē yà yèrì kv tē, ba nē wá swìn kv yuu wa, dē nēñ là bēlē, ba nē zva ganpwēnē, tē nē cìcìlì, ba twi, ba nan ba nē. ⁵ Fēn dàñ nē zva ba, yá ba kē ba yáá tia. Là tē dàñ swìn ba con, ba wú: «Bēēē nē pìn, á pià liù tē, v nē wulē mu wa, tìga wa? ⁶ D tēlé yēbē. D pìi v bwin v nan tian wa. Á pirē á líi á tiàn nētū tē, v nē swìn á con, dē v tē wulē Galile nagwanaa wa. ⁷ D swìn, v wú dē, kv mē, sē ba ja *Ləzwənə-Biu* tē, ba pa là tē nē, ba nē yi cuna là, sē ba paa wá dagarv yuu, sē v ga pìi v bwin v nan tian batwa nii nē». ⁸ Ba dàñ ma pìi ba líi Zwezi sùràn tē yoo.

⁹ Ba nan lēbēri tē wa, ba pìi ba ja tē yìèn tētē mama, ba va ba swìn Zwezi *tuntuna fugē nēdv tē dē là tē duēn tē mama con. ¹⁰ Ba mù kana tētē, ba nē swìn tē yìèn tē tuntuna tē con nē yi: Mari Madēlenē, Zwanē, Zwakē nuu Mari, dē ba duēn tē nē yun dē ba. ¹¹ Yá tuntuna tē bún dē, kana tē sùràn tē yi yomanan. Kv pa, ba wà tē cìgá nē pìn. ¹² Yá Piyerē dē kùv zàn v dēri, v va lēbēri tē nii nē. D nē kwá tia v ywàñ, v ni ganan tē, ba nē ma pēpēni Zwezi tē, dē tē cìcì nē tégé tia. Kv yoo tē nē tun tē gwárí wá. D ma pìi v va sàñ.

Zwezi nan v karbia bēlē nē Emayisē cwəŋə yuu wa

(Marəkə 16.12-13)

¹³ Kv dun tē tētē nē, Zwezi karbia bēlē yà vėlē tiv don, ba ma boŋə «Emayisē». Kv tiv tē dē *Zwerizalemē yí kilomētərə fugē nēdv.

* 24:7 24.7 Zwezi yi v tētē yoo nē v swìn.

14 Ba yà wulə ba swìn yìèn tə mama nə tun tə yoo. 15 Ba nə wulə ba swìn tə yìèn təntə, máǵá tə wa, Zwezi twi, ʋ də ba kə duən, ba vəli cwəŋə tə yuu wa. 16 Ba nɪ wá, yá won yà cìgà, kʋ pa ba wà wá lwarɪ. 17 ʋ swìn ba con, ʋ wú: «Bèèèe yuu wa nə, á ve də á vəli?» Ba cwən ba zɪɪ, ba yéé ga ŋwín. 18 Ba wa liù don, ba nə boŋə Kəleyopasə, ma le wá, ʋ wú: «N mù cɪcɪ nə ʏi vee, n nə wulə Zwerizalemə wa, n nə yèrì yìèn tə, tə nə tun lá, dian tətə nii nə?» 19 ʋ ma le ba, ʋ wú: «Bèèèe yìèn nə?» Ba ma le wá, ba wú: «Yoo tə nə yí *Nazaretə Zwezi, ʋ nə ʏi ʏu nii *sùsùnù, ʋ nə ʒɪn diàn ʏu də *Yızərayelə lià tə mama yáá con, ʋ tutɔnan də ʋ nii sùràn wa nə. 20 Nətv tə nə ʏu *jɔŋwana yun tiàn, də lià tə nə bùrì bùrà yáá tiàn tə nə ʒɪn wá ba pa, ba bùrì ʋ gʊrɪ bùrà, ba ga pa, ba paa wá dagarʋ yuu wa. 21 Yá nə də yà ga jə yala də, ʋ mù yà nə wá ʒɔn Yızərayelə lʋv lià. Yá də kʋ mama, zèn kʋ tə dian batwa nə tə yìèn tə nə tun. 22 Kʋ nə dwən nətv, nə púlí tə wa kana duən gwárí nəba zənzən. Kana təntə vəli, kʋ ʒɪv tə fuən fuən ləbəri tə nii nə, 23 ba ga na də, Zwezi tɪɪ tə təlɛ lá nə. Ba pií ba bà, ba wú, *malɪke nan ba nə, tə ga swìn ba con, tə wú, Zwezi wulə ʋ mu wa. 24 Nə wa lià duən, ba nə ʒɪn də nəba, vəli ləbəri tə nii, ba ga na tə yìèn tə, ndə kana tə nə swìn nətv tə, yá ba wà Zwezi nɪ». 25 Zwezi ma swìn ba con, ʋ wú: «Á mù lià tə, á nə ba yuu jə, á ga wà cígá pɪn lala ʏu nii sùsùnà tə sùràn tə mama nə: 26 *Kərisə tə, ʏu nə tun tə, yà mɛ, sə ʋ dé càn nətv, sə ʋ

ma zu v dun tē wa». ²⁷ D dàń ma twá *Moyizē, dē Yū nii sùsùnà tē duēn tē nii sùràn tē nē, v man yoo tē mama Yū sagi tē nē swìn v yuu wa.

²⁸ Máná tē, ba nē vèli, ba bwələ tiv tē, Zwezi fwa, ndē v lē v vələ yáá con. ²⁹ Ba dàń ma kálí wá, ba swìn v con, ba wú: «Zigi dē nēba, yū tua, tia yí kv zwèè». D ma zu, v zurí ba con. ³⁰ Ba nē wulə ba dé máná tē wa, v tì dipen tē, v kē Yū lēèèe, v ga fū kv, v pa ba. ³¹ Ba yíá sùrú v yuu wa, ba nē lwarv wá ba zwèè, v jén ba yáá con. ³² Ba dàń ma swìn duēn nē, ba wú: «D nē swìn dē nēba, v gùlí yìèn tē dēń, tē nē púpúní Yū sagi tē wa, v bírí nēba cwəŋə tē yuu, yá ba nē bican nē dé nē?» ³³ Ba bɪbarɪ ba zàn lala, ba piì ba va Zwerizalemə. Ba vèli ba na karbɪa fugə nədɪ tē, dē ba twá duēn tē, ba kun duēn nē. ³⁴ Karbɪa fugə dē nədɪ dàń ma swìn ba con, ba wú: «*Yuu-Tiu cígá mama piì v bwín, v nan tian wa, v bírí v tìàn Simon† nē». ³⁵ Ba là bələ tē dàń ma man kv tē nē yí ba cwəŋə tē yuu wa, ba bírí ba. Ba twi, ba man dē, ba lwarv dē, kv yí v mù, máná tē wa, v nē wulə v fwí dipen tē.

*Zwezi bírí v tìàn v tɪntɔna tē nē
(Marəkə 16.14-18; Zwan 20.19-29; Matie
28.16-20; Tɪtɔnan 1.1-8)*

³⁶ Ba nē wulə ba swìn máná tē wa, Zwezi tətə twi, v bà, v nan ba tətəŋi wa, v ga jun ba, v wú: «Bican sié wá yà dē aba!» ³⁷ Ba zəzəgə, fən ga zu ba zənzən, ba buŋa dē, kv yí ciru nē nan ba nē. ³⁸ Zwezi ma swìn ba con, v wú:

† **24:34** 24.34 Simon yí Zwezi karbiu Piyerə yírí don.

«Bèèè nè pɪn, kʊ ma gwári aba, yá pubunyirè tɛ tɛ dɛ ga wulɛ dɛ aba? ³⁹ Á ywàŋá à jìàn dɛ à nɛɛ. Kʊ cígá yɪ à mù! Á dwièn à yɪra, á ga na! Ciru ba yatana dɛ kurèn jɛ, ndɛ à nè jɛ tɛ, à zɪga nɛtɛn». ⁴⁰ D nè wulɛ ʋ swìn kʊ nɛtʋ, ʋ bɪrɪ ba ʋ jìàn dɛ ʋ nɛɛ. ⁴¹ Pupwɛn zʋa ba, ba ga tɛ wà cígá pɪn, ba zwèè, kʊ nè gwári ba tɛ yɪrɪ. Zwezi bwe ba, ʋ wú: «Á ba won jɛ yɛbɛ, ba nè dɛ, naaa?» ⁴² Ba ma pa wá fɛli kɪkav, kʊ nè wùè. ⁴³ D jon kʊ, ʋ dɛ ba mama tɛ yíá wa.

Zwezi pɪn tutʋɪ ʋ tʋntʋna tɛ nè

⁴⁴ Zwezi swìn ʋ *tʋntʋna tɛ con, ʋ wú: «Mɛ kʊ nè, à nè swìn á con, dɛ à nè yɪn dɛ aba. À swìn dɛ yìèn tɛ mama, ba nè púpúní Yɪ *nii tɛ wa, ʋ nè pɪn *Moyizɛ nè, dɛ Yɪ nii *sùsùná saga tɛ wa, dɛ gwaran saga wa, à yuu wa mɛ, sɛ tɛ nii sú». ⁴⁵ D sùrí ba yíá, sɛ ba nì yìèn tɛ dèń, tɛ nè púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa. ⁴⁶ D swìn ba con, ʋ wú: «Kʊ púpúní saga tɛntɛ wa, kʊ wú dɛ, *Kərisɛ mɛ, sɛ ʋ dí càn, ʋ tɪ, ʋ ga pìi ʋ bwɪn ʋ nan tɪan wa, dɪan batwa nii nè. ⁴⁷ Kʊ mɛ, sɛ ba zɪɪ *Zwerizalemɛ nè, ba swìn ʋ yɪrɪ yuu wa suywánú tɛ, ba pa lʋw dwíé tɛ mama nè. Ba bon ba, sɛ ba vɛvɛrɪ ba kwa, sɛ ba ma sá ba cuna, sɛ Yɪ ga kwɛn tɛ ʋ lɪ ʋ mù dɛ ba pwɛrɛ wa. ⁴⁸ Á yɪ là tɛ, á nè wáá á bɪrɪ, dɛ á nɪ yìèn tɛntɛ. ⁴⁹ Kʊ tɛ, à nyɪna nè kàn nii dɛ à wá pa aba tɛ, kʊ wá bà á yuu wa. Yá á nè mɛ, sɛ á yà tɪv tɛ wa, kʊ ja vɛlɛ, á nè wá sú dɛ dɪàn tɛ, tɛ nè wá nan Yɪ nè, tɛ bà».

*Zwezi Kərisə pìi v va Yu sàń
(Marəkə 16.19-20; Tvtvnan 1.9-12)*

⁵⁰ Zwezi jun ba, v ja va Betani tuv con, v zìn v jìàn, v lòrì Yu, sə v fwa zəni ba yuu wa.

⁵¹ Máná tə, v nə wulə v fwa zəni ba yuu wa, v zàn v pwèe də ba, v ga zàn v dì yu. ⁵² Ba də tua ba nadwana yuu, ba ga bu v nə. Yá ku kwa nə, ba pìi ba va *Zwerizalemə də pupwən. ⁵³ Dɪn mama ba yàá va *Zwifə-ba Yu *diè tə wa, ba bwɪ Yu nə.

Yu sɔywáŋó sagɪ
Nuni, Southern: Yu sɔywáŋó sagɪ New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source files dated 8 Feb 2022

d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa